

ლიბეხანი

№ 52 / 15 - 21 ნოემბერი / 2010

ნატოს სამიტი: მესამე „ახალი ფურცელი“ **გვ. 10**

დავით დარჩინაშვილი: რატომ ირანი? **გვ. 11**

ოლეგ კაშინის საქმა **გვ. 12**

როგორ შევამციროთ სიღარიბე **გვ. 19**

მარკ მალენი: გახსნილი საქართველო **გვ. 38**

ფოსტ-მოდერნ – საქართველოს ფოსტის ანგეჟ და მომავალი **გვ. 30**

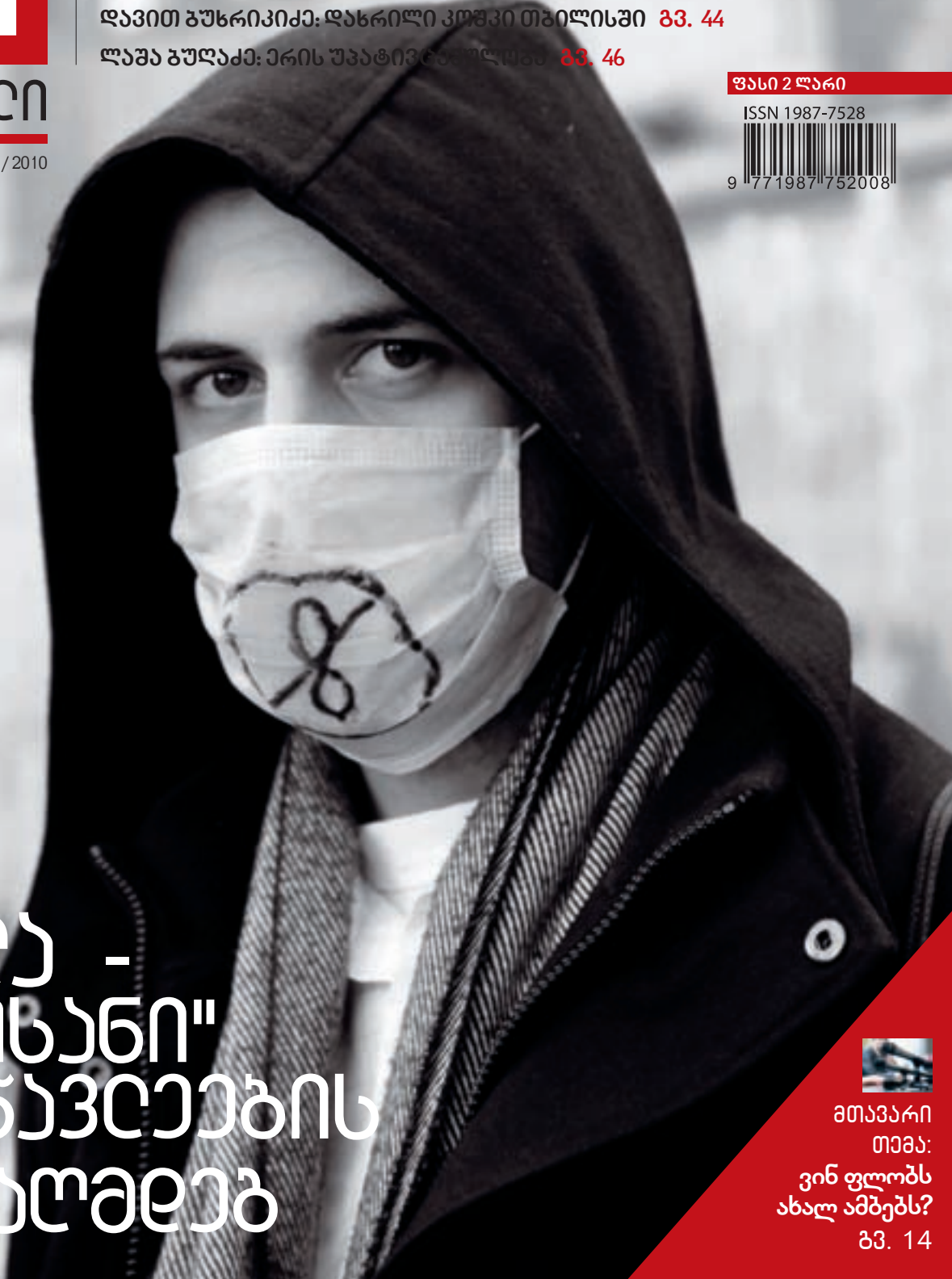
ბანქორენობა – მშვიდობით, სიყვარულში! **გვ. 34**

დავით გუხრიკიძე: დასერილი კოფეი თბილისში **გვ. 44**

ლაშა გუდაძე: ერის უპატივცემულობა **გვ. 46**

ფანი 2 ლარი

ISSN 1987-7528

გვ. 22

ყვანა - "ოხოსანი" მოსწავლეების წინააღმდეგ

მთავარი

თემა:

**ვინ ფლობს
ახალ ამბებს?**

გვ. 14

FM
სენტი
98.0

ფოტო: თინათინ ჯარაშვილი

ნომერები:

- 02 რედაქტორის სვეტი
- 04 ლიბერალის ვებგვერდიდან
- 06 მოკლედ
- 08 **ორი აზრი**
ეკისრება თუ არა დირექტორს პასუხისმგებლობა, მოსწავლეების სკოლიდან გაპარვის შემთხვევაში? *ალეუდა გოგლიჩიძე VS თეა თუთბერიძე*
- მსოფლიო**
- 10 მესამე „ახალი ფურცელი“ **თვალსაზრისი**
- 11 რატომ ირანი? **დავით დარჩიაშვილი**
- მეზობლები**
- 12 ოლეგ კაშინის საქმე

მთავარი თემა

- 14 ვინ ფლობს ახალ ამბებს?
- 19 **ეკონომიკა**
როგორ შევამცირეთ სიღარიბე
- საზოგადოება**
- 22 ყველა – „ოროსანი“ მოსწავლეების წინააღმდეგ
- 29 **თვალსაზრისი**
ისე იქ, საბჭოთა კავშირში *ნინო ბექეშვილი*
- 30 **საქართველოს ფოსტა**
ფოსტ-მოდერნი
- 34 **ოჯახი**
მშვიდობით, სიყვარულო!
- 38 **თვალსაზრისი**
გახსნილი საქართველო *მარკ მალენი*
- 40 **თვალსაზრისი**
ცუდად დავინყებულნი ბუში *გიორგი ცხადაია*

- 42 **თვალსაზრისი**
წინგინერება საქართველოში *სიკო ჯვანშია*

- კულტურა**
- 44 დახრილი კოშკი თბილისში
- 46 **თვალსაზრისი**
ერის უპატივცემულობა *ლაშა ბულაძე*
- სპორტი**
- 47 ამინდი და ფეხბურთი **ქალაქში მოხეტიალე კაცის ჩანაწერები**
- 48 გასეირნება ავლაბარში

ბარეკანზე:

ყველა - „ოროსანი“ მოსწავლეების წინააღმდეგ

ფოტო: ლევან ხერხეულიძე

OPEN SOCIETY GEORGIA FOUNDATION

ფონდი ღია საზოგადოება საქართველოში

ფურნალი „ლიბერალი“ გამოიცემა ფონდის „ღია საზოგადოება - საქართველოს“ მხარდაჭერით.

ავტორის / ავტორების მიერ საინფორმაციო მასალაში გამოთქმული მოსაზრება არ გამოხატავს ფონდის „ღია საზოგადოება-საქართველოს“ პოზიციას, შესაბამისად, ფონდი არ არის პასუხისმგებელი მასალის შინაარსზე.

The views, opinions and statements expressed by the authors and those providing comments are theirs only and do not necessarily reflect the position of Open Society Georgia Foundation. Therefore, the Open Society Georgia Foundation is not responsible for the content of the information material.

„... საქართველოს პრესა და მედია რომ არა, რეგოლუცია არ მოხდებოდა. მედია რომ არა, საქართველო ვერ განვითარდებოდა; თქვენი წესიერება და პატიოსნება რომ არა, ჩვენ ვიქნებოდით ჩვეულებრივი ქაობი. ქაობში დებატები არ ხდება – მარტო ბაყაყები ყიყინებენ; ქაობი არ ვითარდება, ის ერთ ადგილზე დგას“, – ეს პრეზიდენტ მიხეილ სააკაშვილის სიტყვებია. ციტატა ნინო ზურიაშვილის 2007 წლის ჟურნალისტური გამოძიებიდანაა, სადაც მოყოლილია 11 ტელევიზიის ისტორია, რომელთა თავდაპირველ მფლობელებსაც ვარდების რეგოლაციის შემდეგ ხელისუფლებასთან დაახლოებული პირები ენაცვლებოდნენ. ტელევიზიებმა, რომლებმაც მფლობელის შეცვლაზე უარი განაცხადეს, ლიცენზია დაკარგეს. ამ გამოძიებიდან თითქმის 3 წლის თავზე, რეგიონული მედია ექსპერტებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების აქტიური კამპანიების შემდეგ, საქართველოს მთავრობა ერთი შესწორებით გამოეხმაურა მედია მფლობელობის საკითხს და თქვა: „**მუწყებლობის სფეროში ლიცენზიის მფლობელი არ შეიძლება იყოს ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული იურიდიული პირი, რომლის ან აქციების 10%-ზე მეტს პირდაპირ ან ირიბად, ცალკე ან სხვა პირებთან ერთობლივად (ჯამურად) ფლობს (ფლობენ) ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირი (პირები).**“

ამ ნორმის მიღება პირდაპირ შეეხება ტელეკომპანია „რუსთავი 2“-ს, რომლის აქციების 70%-ის მფლობელია

Degson Limited – ბრიტანეთის ვირჯინიის კუნძულებზე დარეგისტრირებული კომპანია. მაგრამ ეს ერთი კინკლა ახალი ნორმა ვერ უზრუნველყოფს გამჭვირვალობის იმ ხარისხს, რაც გეჭირდება იმისათვის, რომ ვიცოდეთ, რეალურად ვინ გვანვდის ახალ ამბებს, ვინ არის ბენეფიციარი მესაკუთრე, ანუ ვინ არის მედია საშუალების საბოლოო, რეალური მფლობელი.

ეს ცვლილება არც ტელეკომპანიების დაფინანსების წყაროებსა და ფინანსურ ანგარიშვალდებულებაზე ამბობს რამეს, რომ აღარაფერი ვთქვათ სამაუწყებლო ლიცენზირების პრობლემებსა და თავად „საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის“ პოლიტიზებულობის ხარისხზე. ამიტომ, თუ პარლამენტი თავისივე ინიციატივით შემოიფარგლება და არ ეცდება შეაჯეროს თავის ნომინალური შემოთავაზება იმ კანონპროექტების პაკეტთან, რომელიც პარლამენტში სამოქალაქო საზოგადოების ერთიანმა საინიციატივო ჯგუფმა შეიტანა, ჩვენ ვერ მივიღებთ რეალურ გამჭვირვალობას.

არადა იმისათვის, რომ „ქაობში არ ვიყოთ“, გამჭვირვალე, თავისუფალი და ანგარიშვალდებული მედია საჭირო. იქნებ პარლამენტმა გაითვალისწინოს ჩვენი პრეზიდენტის სიტყვების პათოსი?

შორენა შავერდაშვილი

რედაქტორები: მთავარი რედაქტორი **შორენა შავერდაშვილი** / აღმასრულებელი რედაქტორი **სოფო ჭავჭავაძე** / კავკასია და კონფლიქტები **სოფო შუკია** / ჟურნალისტური გამოძიება **ბესო კურჩანიძე** / საზოგადოება **თამარ ბაბუაძე** / ახალი ამბები **ნათია ახალაშვილი, ნანა საჯაია** / ვებგვერდის რედაქტორი **ნინო ჯაფარიძე**
შპს რედაქციის მენეჯერი: მათა ნიკოლაიშვილი, ნინო გოგუა, მარიკა ქოჩიაშვილი, ეკა ჭითანავა, რუსუდან ფანოზიშვილი, ანიტა თვალაძე, თამარ ფარადაშვილი, ნინო ჩიქაძე, ნინო რობაქიძე, ნათია გულიაშვილი
კონსტრუქციები: მარე მალეში, გიორგი ცხადაია, ლევან იზორია, ნანა საჯაია, ნინია კაკაბაძე, დავით ბუხრიკიძე, გიო ახვლედიანი, კახა თორლორდია, მილი კორსო, ლექსო ჩქარეული, ემილ სულეიმანოვი, ირაკლი კობახიძე, დიანა ჩაჩუა, გიორგი ლომსაძე, ქეთი ქნთარია
რედაქცია: ფოტო-რედაქტორი **ლევან ხერხეულიძე** / გრაფიკული დიზაინი **თორნიკე ლორთქიფანიძე** / რედაქტორ-სტილისტი **პაატა შამუგია** / კორექტორი **თამარ ლინაძე**
ბაზმაცემლობა: პროექტის მენეჯერი **ქეთი ბაბუნაშვილი** / პროექტის მენეჯერი ასისტენტი **ლელა შუბითიძე** / კლიენტთა მომსახურების მენეჯერი **ნათია რუსაძე** / დისტრიბუტორი **ზვიად შენგელია**
ბაზმაცემლობა: შპს „ლიბერალი“. მისამართი: თბილისი 0162, ფალიაშვილის ქ. 108. ტელ.: (995 32) 232235, 233731, 912326. ელ-ფოსტა: info@liberali.ge
სსმ ბაზმაცემლობა: „ცხელი შოკოლადი“, „ცხელი შოკოლადი – ლიტერატურა“, „პიზნესი: ადამიანები, მეთოდები, სტრატეგიები“. „ლიბერალის“ საავტორო უფლებები დაცულია.
ჟურნალში გამოქვეყნებული მასალების ნაწილობრივი და/ან მთლიანი გამოყენება რედაქციის თანხმობის გარეშე აკრძალულია.
ბაზმაცემლობა: სტამბა „სეზანი“. მისამართი: თბილისი, წერეთლის გამზ. 140. ტელ.: (995 32) 35 70 02.
გამოდის კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს. პირველი ნომერი გამოცემულია 2009 წლის მაისში. რეკომენდებული საცალო ფასი 2 ლარი.

www.liberali.ge

გენერალური ინსპექცია 148-ე და 149-ე სკოლებში

149-ე სკოლაში, რომლის დირექტორმაც 9 ნოემბერს გადადგომის შესახებ განცხადებას ხელი არ მოაწერა, დღეს განათლების სამინისტროს გენერალური ინსპექციის სამსახური შევიდა. თუმცა, იმ დროისთვის, დირექტორი სკოლაში აღარ იმყოფებოდა: „მას დილის 10 საათზე ნერვიული შეტევა დაემართა და სკოლიდან სასწრაფომ წამოიყვანა,“ – უთხრა „ლიბერალს“ დირექტორის შვილმა ქეთი გიორგაძემ, „ამ დღეებში გადატანილი სტრესის გამო ძალიან ცუდად არის.“

ამ წუთებში კი გენერალური ინსპექცია 148-ე სკოლასაც ამოწმებს, რომლის დირექტორიც მიაი გიორგაძის მეუღლე – ვალერიან გიორგაძეა.

**ამავე თემაზე:
მულტიმედია**

ინტარკიუ 149-ე სკოლის დირექტორის მოადგილესთან

ხათუნა ელოშვილი ამბობს, რომ განათლების სამინისტრო, მანდატურების მონაწილეობით სკოლის დირექტორს აიძულებს, თანამდებობა დატოვოს.

**მულტიმედია
ნაწყვეტები ფილმიდან „რუსეთი 88“**

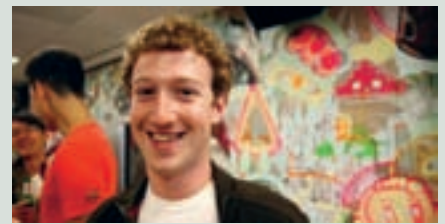
**ამავე თემაზე:
რეჟისორი სერგეი სოლოვიოვი რუსული კინოს ფესტივალზე თბილისში**

მერაბ კოკოჩავილი და რეზო ჩხეიძე – რუსული კინოს ფესტივალი

ხალხის აზრი რუსული კინოს ფესტივალზე

გიორგი ცხადიას გლობი მარკ ცუკერბერგი ტრაპია

მარკ ცუკერბერგზე გადაღებულ ფილმს ორი მიზეზით ვუყურე: პირველი, იმიტომ, რომ ეს ფილმი „Fight Club“-ის რეჟისორმა დევიდ ფინჩერმა გადაიღო, და მეორე, იმიტომ, რომ ფეისბუქი ჩემი ცხოვრების მნიშვნელოვანი ნაწილი გახდა. მაინტერესებდა, მენახა ფილმი ადამიანზე, რომელმაც „შექმნა სამყარო, ძალითა მით ძლიერთა“.

**ამავე თემაზე:
კირველად იყო პროგრამა და პროგრამა იყო...**

**მულტიმედია
ვარდს აირწინაღობით ყნოსავ?**

„ლიბერალის“ გამოკითხვა კონტრაცეფციის შესახებ

**რედაქტორის სვამი:
„ბატონო მინისტრო!“**

მე რალაც არ მჯერა მანდატურთა კუკარაჩობის. პირიქით, ნახავთ, როგორ იქცევა ეს სამსახური მოზარდთა პოლიციად და შემდეგ ქულების დაწერის გამო როგორ დაიწყებენ ბავშვებისათვის რალაცების „შეტენვას“. საერთოდ, ამ სამსახურის უფროსი რომელი სამსახურიდან გადმოვიდა, ვინმემ იცის?

მიხეილ კალანდაძე

მე მგონი, ისეთი საშიში არ არის საფრთხობელა, როგორც მას ახასიათებენ. მე არ ვარ მომხრე მანდატურების, მაგრამ ძალიან ნუ გავაბუქებთ. ჩემი შვილის სკოლაში, გაკვეთილის დროს დერეფანში უკვე აღარ არის აყალმაყალი. ტენდენცია იმისა, რომ ბავშვები შეაშინონ და სკოლები მკაცრი რეჟიმის კოლონიას დაამსგავსონ, ამკარაა, მაგრამ არა მანდატურების მხრიდან. მინისტრი და სამინისტრო ცდილობს ამას. ხოლო ის, რომ ბატონი მინისტრის შვილები კერძო სკოლაში სწავლობენ, გვაფიქრებინებს იმას, რომ მას დიდად არ ადარდებს ეს საკითხი და მის ოჯახს არ ეხება ყველა ეს „ინოვაცია“.

ბექა

„ბატონო მინისტრო“ კი არა, „ამხანაგო მინისტრო“ ... მე სკოლაში საბჭოთა კავშირის დროს წავედი და ასეთი სიმბინიჯე მაშინ არ ხდებოდა, რა უბედურებაა?!

გიორგი

გაყიდული საქონელი უკან არ მიიღება!

№5 ავტობუსშიც და საერთოდ, ყველა გაუქმებული მარშრუტების შესახებ ინფორმაციას ერთი თვით ადრე ავრცელებდნენ, ვისი რა ბრალია, თუ

ვინმე უყურადღებოა? და საერთოდ, აღარ მოგწყინდათ ასეთი დეპრესიული და დაბოღმილი სტატიების წერა? ყველამ საკუთარ თავში ჩაიხედოს ჯერ.

ზოია

საქართველოში მსგავსი ტიპის სტატიები რატომღაც, მოწონებას არ იმსახურებს. აი, სხვა ქვეყნებში კი, მაგალითად ამერიკაში მთელი რიგი უფრანალისტური გამოძიებები მიდის მომხმარებლის უფლებების დარღვევაზე... აქ ადამიანებს მხოლოდ პოლიტიკაზე უნდა ელაპარაკო, ან ვინ როდის რა დაიბერა და რა დაიპატარავა.

კრისტი

ქართველები საფრანგეთში

მე ბერლინში ვცხოვრობ და სამწუხაროდ, აქაც გადავანყდი ქართველების ამგვარ საქციელს: ვითომ სტუდენტები არიან და სინამდვილეში, ეშმაკმა უწყის, რას აკეთებენ. სტუდენტური შეღავათებით სარგებლობენ, აქვთ სტუდენტური სამუშაოები, არა აქვთ შიში ღამით ქუჩაში გასვლისა და ქუჩური გარჩევებისა, რადგან ზუსტად იციან, რომ მათი უფლებები დაცულია. სამაგიეროდ საქართველოში დასასვენებლად ჩამოსული იგივე ადამიანები გაბლენძილი დადიან, მათ ხომ ჯიბეში გერმანული ვიზა უდევთ.

მაია

ევროპის ქვეყნებში მყოფი ბევრი ქართველი სტუდენტის სტატუსით ცხოვრობს და რეალურად არ სწავლობს, მაგრამ ბევრი მათგანი კეთილსინდისიერად შრომობს და ცდილობს, ამ გზით თავი გაიტანოს და საქართველოში დარჩენილ ოჯახს დაეხმაროს. ამაში ცუდს ვერაფერს

ვხედავ. ზოგადად, ასეთი მაგალითების ფონზე აღარ უნდა გვიკვირდეს, რომ ევროპის ქვეყნებში ანტიმიგრანტული სენტიმენტები ძალიან გაძლიერდა და უკვე საშიშ ტენდენციად იქცევა.

თიკო

რუსული კინოს ფანტივალი - დავესროთ თუ არა?

კარგად თქვა თეიმ - სადო-მაზოხისტური ვნებებისა და კომპლექსების საუკუნოვანი ციკლის გაგრძელება; ბუნუელის ფილმი გამახსენდა, „თავისუფლების ფანტომი“ - კაცი რომ ითხოვს, ყველას თანდასწრებით გაროზგოს ქალმა.

თენგი

„პოლიტიკოსების თამაშებში“ ყოველთვის ხალხი იჩყლიტება და იჩაგრება, ეს მათი რიგითი „კულტურული აქცია“ - ამიტომ ვეუბნები: არა რუსულ კინოფესტივალს!

Nino Makharadze

რადიკალურად არ ვეთანხმები აღნიშნული ფესტივალის ჩატარებას, საქართველოს ის მოქალაქეები, ვინც ცსწრებოდნენ ფესტივალს, არაადეკვატურები არიან მიმდინარე პროცესების მიმართ... ამ ფესტივალის ქართველი ორგანიზატორები კი მორალური შეურაცხყოფის ღირსნი არიან, რბილად რომ ვთქვათ.

ილია

ფესტივალი არ უნდა გამართულიყო. თუ წარმოგიდგენიათ მეორე მსოფლიო ომის დროს ოკუპირებულ საფრანგეთში გერმანული მუსიკის კვირეულის გამართვა ფრანგების მიერ.

მანანა

ქართული საზოგადოება

თინი ნოლაიდელი-მიშელის ბლოგი

ერთი ამოჩემებული საპარიკმახერო აქვს ჩემს მეუღლეს. ერთ დღესაც მიდის გასაკრეჭად და დალაქი ფილბერტი ეკითხება: შენი ცოლი ქართველია, არა? დაუდასტურა ჩემმა ქმარმა. დაიმორცხვა ფილბერტმა, რაღაც უნდა მომეყილა და მერიდებო. ნუ გერიდება, აბა, რა ამბავიაო, – შეაგულიანა ჩემმა ქმარმა.

ფილბერტის ისტორია: საქს-გამბეტაზე (ლიონში საკმაოდ კომერციული უბანია, მალაზიებით, სილამაზის სალონებითა და რესტორნებით) ჩამოიარეს ქართველმა ბიჭებმა – თუ გინდათ, არავინ შეგეხოთ და შეგაწუხოთ, მოგებიდან ნილი გადაგვიხადეთ და ჩვენ დაგიცავთ, თითსაც ვერავინ დაგაკარებთ. ერთ კომერსანტს მოერიდა და არაფერი არ უთხრა, მეორემაც ურეაქციოდ დატოვა. მესამემ პოლიციაში დაასმინა და ახლა გავიგე, უკვე აუყვანიათ სათითაოდ.

დღეს პირველად წავედი საზოგადოებრივ სასაზღვროდ. ლტოლვილების ფორუმზე ქართველ ლტოლვილებსა და ფრანგ იურისტებს შორის თარჯიმნის ფუნქცია უნდა შევასრულო.

კარგად ჩაცმული, სიმპათიური ბიჭი გველოდება.

– დაინწყით! მე იურისტი ვარ. თქვენ პოლიტიკურ თავშესაფარზე უარი მიიღეთ. ნაიკითხეთ მოტივი?

ვუთარგმნი. არაო, არ წამიკითხავსო, – ამბობს ბიჭი.

წერილში ნათქვამი იყო, რომ შესაბამისი უწყების წარმომადგენლებს ეეჭვებოდათ, ეს ბიჭი მართლა ოსური წარმომავლობის იყო თუ არა და ამ მიზეზით, პოლიტიკური თავშესაფარის მიცემაზე უარს ეუბნებოდნენ.

რა ტიპები არიანო! – დაიწუნა ბიჭმა.

– თქვენი საჩივარი უფრო სანდოა რამ გამოიყურებოდეს, თქვენი ისტორია უნდა მიაბოთ. თუკი განცხადებას დეტალებით შევავსებთ, უფრო დამაჯერებელი გახდება.

შევატყვე, ეს ამბავი არ ესაიბოვნა. გვერდზე გაიხედა და მითხრა:

– უთხარი, რომ ყველაფერი დამენვა. რა მოვყვე აბა, ახლა. უთხარი, შოკში იყო და არაფერი ახსოვსო, ასე უთხარი.

იურისტი შეიშმუშნა:

– მესმის, რომ ძნელი გასახსენებელია თქვენთვის, მაგრამ დრო არ გვაქვს, ვადა ინჟურება. თავს ძალა დაატანეთ და გაიხსენეთ თქვენი ისტორია.

მიხვდა, ისევ თავის საქმეს იფუჭებდა და ჰა, ჯანდაბას, გადაუთარგმნეო, მითხრა.

სოფელ ო...ში გავიზარდე და სკოლაც იქვე დავამთავრე, მაგრამ თბილისში, ბიძასთან ვიყავი ჩანერილი. 7 აგვისტოს, ღამით სოფელში შემოვარდა ქართული ჯარი. მე გამოვიქეცი სახლიდან. ტყეში. მერე ვნახე, რომ სახლი დაბომბილი იყო, მითხრეს, დედაშენი და მამაშენი დაიღუპნენ. იმ ღამითვე წამოვედი თბილისში, ბიძასთან. თბილისელი ბიძის სახლში გაჩერება შეუძლებელი იყო, მეუბნებოდნენ, გაეთრიე შენს ოსეთშიო, მემუქრებოდნენ. გამოვიპარე საფრანგეთში ტრალიერით. უკან არ მიმესვლება.

– საიდან იცი, რომ ღამით ქართული ჯარი შემოვიდა? – დაინტერესდა იურისტი.

– რა ვიცი, უთხარი, ლაპარაკი მოესმაო. რამე უთხარი რა, – მითხრა ბიჭმა.

– თბილისში რით ჩახვედი?

– ბილიკ-ბილიკ.

– აბა, ინტერვიუში რომ გინერია ავტოსტოპითო?

– რა ვიცი, შოკში იყო, უთარგმნე! – მომმართა მე.

– თბილისში რა ხდება ამ დროს?

– პანიკაა, დაეძებენ ოსებს, ერთი ამბავია. მეგობრები, სამხედროები, მეზობლები მეუბნებიან, გაეთრიე აქედანო, შე ოსის აგენტო!

დიალოგი კიდევ ნახევარ საათს გაგრძელდა, მაგრამ იურისტი მაინც უკმაყოფილო იყო. განცხადების შედგენაში კი დაეხმარა, მაგრამ თან გააფრთხილა, იცოდე, შენი ისტორია იმდენად მშრალი იყო, სავარაუდოდ, პოლიტიკურ თავშესაფარზე ისევ უარს მიიღებო.

– ეგ არაფერი, – ჩაიცინა ბიჭმა, – ერთი ის ჰკითხე, ფულს როდის დამირიცხავენო.

მაღე დაურიცხავენ. თავშესაფარიც აქვს. 100 პროცენტით უფასო ჯანმრთელობის დაზღვევითაც სარგებლობს. ალბათ, ფრანგულ მალაზიებსაც «სწყალობს», გზად შემოხვდება ვინმე ქართველი, გალანძღავენ ფრანგებს: არაფერი მაგათ არ იციან, ყველი რა იციან მაგათ, ან ღვინო ან გართობაო, მეგობარი მაგათ არ იციანო. ერთი პროფესია აქეთო და იმის იქით არაფერი იციანო, ჩვენ რომ ვიცით ჩახუტება და გაგება, ამათ ასე იციანო? ამ ჭკბით საქართველოს გაუმარჯოსო, ასე შორს რომაა და მარგალიტით რომ ანათებსო. გადაკრავენ ფრანგულ ღვინოს, დააყოლებენ ბაგეტს და კამაბერს, უფასოდ იმგზავრებენ, ფრანგებს დედას შეაგინებენ და გულიანად იცინებენ, ამათ ჰგონიათ, კარგ რამეს ვეუბნებითო.

ავგისტომი კიდევ 5-ჯერ მომიწევს თარჯიმნის ფუნქციის შესრულება. მგონი, არანაკლები ტყუილების მოსასმენად უნდა მოვემზადო.

ფოტო: თამარ ხაჩიკიანი/საქართველო

თანამშრომლობა სააჩივრო ბაზაში შესასვლელად

მმართველი და ოპოზიციური პარტიების წარმომადგენლები ერთობლივ სამუშაო ჯგუფს ქმნიან, რომლის მიზანაც საარჩევნო გარემოს გასაუმჯობესებლად კანონმდებლობის მომზადება იქნება. ეს გადაწყვეტილება უმრავლესობასა და ოპოზიციური პარტიების წარმომადგენლებს შორის 10 ნოემბერს გამართულ შეხვედრაზე მიიღეს. შეხვედრას 15 ოპოზიციური პარტიის წარმომადგენელი ესწრებოდა, მათ შორის საპარლამენტო ოპოზიცია და ის 8 პარტია, რომლებმაც საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით ერთობლივი პროექტი პარლამენტში უკვე წარადგინეს. ხელისუფლებას პარლამენტის თავმჯდომარე და საპარლამენტო უმრავლესობის წევრები წარმოადგენდნენ.

„ეს არ იქნება ადვილი პროცესი, ჩვენ ვიმყოფებით ძალიან ფაქიზი და ხანგრძლივი პოლიტიკური კომპრომისების ძებნის გზის დასაწყისში, მაგრამ იმედი მაქვს, რომ ამ პროცესის საბოლოო შედეგი იქნება ისეთივე კონსტრუქციული, როგორც გახლდათ დღევანდელი შეხვედრის საბოლოო შედეგი,“ — განაცხადა დავით ბაქრაძემ.

შეხვედრაზე ითქვა, რომ სამუშაო ჯგუფი ღია იქნება ყველა თემაზე მსჯელობისთვის

და ნებისმიერი პროექტის განხილვისთვის, რაც ჯანსაღ საარჩევნო გარემოს უზრუნველყოფს. „ყველა მონაწილემ გამოიჩინა კონსტრუქციულობა და სურვილი იმისა, რომ ურთიერთკომპრომისების გზით ვიაროთ შეთანხმებების მიღწევისკენ“, — განაცხადა „თავისუფალი დემოკრატიების“ ლიდერმა ირაკლი ალასანიამ. მისი თქმით, ამ ჯგუფის მუშაობა მნიშვნელოვნად შეცვლის საარჩევნო გარემოს.

უმრავლესობის წარმომადგენლების განცხადებით, ცვლილებები, რომელზეც სამუშაო ჯგუფის ფარგლებში ხელისუფლებისა და ოპოზიციის წარმომადგენლები შეთანხმდებიან, მომავალი წლის ბოლომდე საარჩევნო კოდექსში აისახება. ჯგუფის მუშაობაში დამკვირვებლის სტატუსით საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციებიც ჩაერთვებიან, რაც იურიდიული კომიტეტის ხელმძღვანელის, პავლე კუბლაშვილის თქმით, პროცესის გამჭვირვალობას უზრუნველყოფს.

თუ რა ფორმატში დაიწყებენ პოლიტიკოსები მუშაობას და როგორ მოხდება სამუშაო ჯგუფში გადაწყვეტილებების მიღება, შემდეგ შეხვედრაზე, 17 ნოემბერს გადაწყდება.

ოქლანები "ენჯიჩის" მონაწილეებს

საქართველოს პრეზიდენტმა სპეცოპერაცია „ენჯერის“ მონაწილეებს ვახტანგ გორგასლის სახელობის ორდენები გადასცა. „მინდა, დიდი მადლობა გითხრათ და გისურვოთ შემდეგი წარმატებები საქართველოს მტრის მოქმედებების და ხრიკების შესაჩერებლად!“ — მიმართა მიხეილ სააკაშვილმა სპეცოპერაციის მონაწილეებს. რუსეთის სასარგებლოდ ჯაშუშობის ბრალდებით ოქტომბერში შსს-მ 13 პირი დააკავა. მათგან 4 რუსეთის მოქალაქეა. რუსეთის საგარეო საქმეთა სამინისტრო დაკავებულ რუსეთის მოქალაქეებთან დიპლომატიის დაშვებას ითხოვს.

ჯიხნის ხომსახანდა

სომხეთის ეროვნული უშიშროების სამსახურმა დაადასტურა, რომ საქართველოში ურანის კონტრაბანდის მცდელობისთვის აპრილში დააკავა მოქალაქე გარიკ დადაიანი, რომლისგანაც მიიღეს ურანი საქართველოში, მარტში დაკავებულმა სომხეთის მოქალაქეებმა ტონოიანმა და ოპინიანმა. შსს-ს ცნობით ბირთვული მასალების კონტრაბანდის ბრალდებით, მარტში დაკავებულმა პირებმა საქართველოში შემოიტანეს თითქმის 90%-მდე გამდიდრებული 18 გრამი ურანი.

საქართველოს ეკონომიკის 3 მიმართულება

პრეზიდენტმა სააკაშვილმა სტრუქტურულ ტრანსფორმაციაზე საქართველოს ეკონომიკის სამ პრიორიტეტზე ისაუბრა. ინფრასტრუქტურა, ტურიზმი და სოფლის მეურნეობა ის მიმართულებებია, რომლებმაც, პრეზიდენტის თქმით, ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტის გაორ-

მაგება უნდა განაპირობოს მომდევნო ხუთი წლის განმავლობაში. ინფრასტრუქტურის განვითარების მიმართულებით, მან ყურადღება ჰიდროენერგეტიკის პოტენციალზე გაამახვილა. მისი თქმით, საქართველოს შეუძლია შემდგომი 7-8 წლის განმავლობაში ამ სექტორში 5 მილიარდი აშშ დოლარი მოიზიდოს, რაც ქვეყანას 100 ათასი ადამიანის დასაქმების შესაძლებლობას მისცემს.

პრეზიდენტმა ასევე განაცხადა, რომ საქართველოს „წარმოუდგენელი“ ტურისტული პოტენციალი გააჩნია. სოფლის მეურნეობას კი მან „ჩვენი იდეოლოგია და ჩვენი იდენტობის ნაწილი“ უწოდა.

ვიზიტი 5 წლიანი ჯაზის შაბდავ

მომავალ წელს მოსკოვს ბრიტანეთის პრემიერ-მინისტრი – დევიდ კამერონი ეწვევა. კამერონმა მოწვევა პრეზიდენტ მედვედევისგან სეულში მიმდინარე დიდ ოცეულზე მიიღო. „ჩვენ შევთანხმდით უმაღლეს დონეზე თანამშრომლობის გაგრძელების აუცილებლობაზე და კონტაქტების გაფართოებაზე. რუსეთის და ბრიტანეთის პოზიციები ბევრ საკითხზე ერთმანეთს ემთხვევა“, – განაცხადა პრეზიდენტმა მედვედევმა. ეს იქნება ბრიტანეთის პრემიერ-მინისტრის მოსკოვში პირველი ვიზიტი ალექსანდრე ლიტვინენკოს სიკვდილის შემდეგ. 2006 წლიდან ბრიტანეთი მოსკოვისგან უშედეგოდ ითხოვდა მკვლელობაში ეჭვმიტანილის, ანდრეი ლუგავოის ექსტრადიციას.

"საქართველოს ბზიან" ბაიხომი

საქართველოს ყოფილი საგარეო საქმეთა მინისტრი და „საქართველოს გზის“ ლიდერი სალომე ზურაბიშვილი პოლიტიკიდან მიდის. ზურაბიშვილი საქმიანობას გაეროს უშიშროების საბჭოში, ირანის საკითხზე შექმნილი ჯგუფის ხელმძღვანელად გააგრძელებს. მისი თქმით,

ეს თანამდებობა მას გაეროს გენ.მდივანმა ბან კი მუნმა შესთავაზა. „ამ ქვეყანაში დღეს არ არსებობს ის მინიმალური დემოკრატია, რომ ოპოზიციამ იარსებოს... ოპოზიციონერობა ასეთ პირობებში ნიშნავს, რომ ჩვენ მონაწილეობას ვიღებთ ხელისუფლების ილუზიებში და ტყუილში“, – განაცხადა ზურაბიშვილმა და დასძინა, რომ ის პოლიტიკაში დაბრუნდება.

ჩისხვები

45	3,84	8	2023
მლნ აშშ დოლარს გამოუყოფს „მსოფლიო ბანკი“ საქართველოს.	მილიარდი აშშ დოლარია საქართველოს საგარეო ვალი.	კომპანია ააშენებს სასტუმროებს ქობულეთის თავისუფალ ტურისტულ ზონაში.	წელს თურქეთი უმსხველესი ეკონომიკის ქვეყნების ათეულში შევა.

სიტატები

„რუსმა ჯაშუშებმა გაკვეთილი ღალატისგან უნდა ისწავლონ“. დიმიტრი მედვედევი რუს ჯაშუშებზე

„7 ნოემბრის ყველა მოქმედება იყო სწორი“. მიხეილ სააკაშვილი 2007 წლის 7 ნოემბერზე

„საატესტაციო გამოცდები ჩატარდება და ეს არის გარდაუვალი“. დიმიტრი შაშკინი მეთორმეტეკლასელთა საატესტაციო გამოცდებზე

„შაშკინს ისევ სასჯელალსრულების მინისტრი ხომ არ ჰგონია თავი?“

„ახალი მემარჯვენეების“ ლიდერი მამუკა კაციტაძე სკოლის დირექტორების გათავისუფლებაზე

მომხრე
ალუდა გოგლიჩიძე
42-ე საჯარო სკოლის დირექტორი

სკოლიდან მოსწავლის გაპარვის შემთხვევაში, დირექტორის პასუხისმგებლობა გამომდინარეობს მისი უფლება-მოვალეობებიდან და მართვის ბერკეტებიდან. დირექტორი პასუხისმგებელია სკოლის მართვაზე, მათ შორის, სასწავლო პროცესის მიმდინარეობაზე. ამავდროულად, დირექტორი პასუხისმგებელია სკოლის შინაგანანუსის სამუშაო ვერსიის მომზადებაზე, რომელსაც შემდგომ დასამტკიცებლად წარუდგენს სკოლის სამეურვეო საბჭოს.

მოსწავლის უფლება-მოვალეობების, დისციპლინური გადაცდომებისა და მათზე რეაგირების საკითხებს რამდენიმე დოკუმენტი არეგულირებს: საქართველოს კანონი ზოგადი განათლების შესახებ, საჯარო სკოლის წესდება, მოსწავლეთა ქვევის კოდექსი და სკოლის შინაგანანუსი. აღნიშნული დოკუმენტებიდან ყველაზე გადაწყვეტი არის, თუ რა წერია სკოლის შინაგანანუსში. ვშიშობ, რომ ამ კუთხით სკოლების გარკვეული ნაწილი არასათანადოდ არის მომზადებული და სკოლის შინაგანანუსი ნაკლებად ასახავს კონკრეტული სკოლის საზოგადოების სპეციფიკას და საჭიროებებს.

მოსწავლის სკოლიდან გაპარვის ფაქტის გამო სკოლის დირექტორის სამართლებრივი პასუხისმგებლობა არ დგება და ვერ დადგება, მაგრამ მისი მორალური და სამართლებრივი პასუხისმგებლობა შეიძლება დადგეს, თუ ის არ ცდილობს სათანადო სამართლებრივი რეაგირება მოახდინოს მსგავს ფაქტზე, არ ზრუნავს სკოლაში მონიტორინგის სისტემის დანერგვაზე, არ ზრუნავს შინაგანანუსის დახვეწაზე, არ ახდენს რეაგირებას მასწავლებლების მხრიდან საკლასო ჟურნალში შესაბამისი ჩანაწერის არგაკეთებაზე (რაც საკმაოდ გავრცელებული და მასშტაბური პრობლემაა).

სამწუხაროდ, უნდა აღინიშნოს, რომ სკოლა და მათ შორის, დირექტორი, გარკვეულწილად, ნაკლებ ეფექტურები არიან მოსწავლის მხრიდან აღნიშნულ გადაცდომაზე რეაგირებისას. კერძოდ, სკოლას არ აქვს უფლება, დაწყებითი და საბაზო საფეხურის მოსწავლეთა გარიცხოს სკოლიდან, ხოლო საშუალო საფეხურის მოსწავლის გარიცხვის უფლება აქვს მხოლოდ დისციპლინურ კომიტეტს, რომელშიც შედის მოსწავლე, მშობელი და მასწავლებელი. დისციპლინური კომიტეტი არ იკრიბება კონკრეტული საკითხის განხილვის მიზნით და მისი ჩარევა დროში საკმაოდ განელილი პროცესია, რომ არაფერი ვთქვათ სათანადო ნების შესაძლო ნაკლებობაზე, პრინციპულად მიუდგეს დასმული საკითხის გადაწყვეტას.

სამართლებრივი ხასიათის პრობლემების გარდა, მნიშვნელოვანი პრობლემაა საზოგადოებრივი სტერეოტიპები, სამოქალაქო პასუხისმგებლობის, სამართლებრივი ცნობიერებისა და ტრადიციების დეფიციტი.

აღნიშნული წინააღმდეგობების მიუხედავად, სკოლის დირექტორი ვალდებულია, ქმედითი და სამართლებრივი რეაგირება უზრუნველყოს მოსწავლის და არა მარტო მოსწავლის დისციპლინურ გადაცდომაზე.

ახისჯებ თუ ახა დიხა მოსწავლის სკოლიდან

■ მოსწავლის სკოლიდან გაპარვის ფაქტის გამო სკოლის დირექტორის პასუხისმგებლობა შეიძლება დადგეს, თუ ის არ ცდილობს სათანადო სამართლებრივი რეაგირება მოახდინოს, არ ზრუნავს სკოლაში მონიტორინგის სისტემის დანერგვაზე, შინაგანანუსის დახვეწაზე, არ ახდენს რეაგირებას მასწავლებლების მხრიდან საკლასო ჟურნალში შესაბამისი ჩანაწერის არგაკეთებაზე.

მონინალმდევე

თეა თუთბერიძე

სკოლის დირექტორთა ასოციაციის ხელმძღვანელი, „თავისუფლების ინსტიტუტის“ წარმომადგენელი

დირექტორის პასუხისმგებლობის საკითხი არ შეიძლება დადგეს მოსწავლეების აქციაში მონაწილეობის გამო, რადგანაც ზოგადი განათლების შესახებ კანონის მე-14 პუნქტის თანახმად, მოსწავლეს, მასწავლებელს, ასევე მშობელს აქვს უფლება, საკუთარი მოსაზრებები გამოთქვას ნებისმიერი ფორმით, რომელსაც არ კრძალავს საქართველოს კანონმდებლობა.

მათ აქვთ უფლება, გამოხატონ პროტესტი არა თუ სკოლის გარეთ, არამედ ამისთვის გამოიყენონ სკოლის ტერიტორია და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. მათ ასევე უფლება აქვთ, თავიანთი იდეები და მოსაზრებები გაკვეთილისთვის განკუთვნილ დროშიც გაავრცელონ.

ისევე, როგორც საქართველოს ნებისმიერ მოქალაქეს, მოსწავლეებს სრული უფლება აქვთ, საკუთარი მოსაზრებები გამოხატონ იმ ფორმით, რაც კანონით აკრძალული არ არის. აქედან გამომდინარე, არ შეიძლება მოსწავლის მიერ პროტესტის გამომხატვისთვის ისჯებოდეს სკოლა ან სკოლის დირექტორი.

თუ მოსწავლე სკოლას გაკვეთილის დროს ტოვებს, მაშინაც კი დირექტორი მას ვერ შეაკავებს. სკოლის ერთადერთი ვალდებულება ამ შემთხვევაში მოსწავლეების მშობლების ინფორმირება და აღრიცხვაა. ასევე, თუ მოსწავლე სკოლაში არ გამოცხადდება, მასწავლებელმა ეს ყურნაღში უნდა აღრიცხოს. კონკრეტული საგნის მასწავლებელი საქმის კურსში უნდა აყენებდეს კლასის დამრიგებელს, რომ ესა თუ ის მოსწავლე არ ესწრებოდა გაკვეთილს და შემდეგ, კლასის დამრიგებელი – სკოლის ადმინისტრაციას.

არ შეიძლება მოსწავლეების მიერ მოწყობილი აქციებისთვის განათლების სამინისტრო იბარებდეს სკოლის დირექტორებს და მათგან განცხადებების დაწერით სამსახურიდან წასვლას მოითხოვდეს. განათლების სამინისტროს წარმომადგენლებს სხვა პრეტენზიები არ წაუყენებიათ დირექტორებისთვის გარდა იმისა, რომ მათი მოსწავლეები საპროტესტო აქციებში მონაწილეობდნენ.

ყველა ადამიანს აქვს უფლება, გამოხატოს პროტესტი, მათ შორის, აქციების ფორმით, მიუხედავად იმისა, ის მოსწავლეა თუ ზრდასრული ადამიანი. მინისტრმა შეშინა და განათლების სამინისტროს წარმომადგენლებს მე ვურჩევდი, ნაიკითხონ კანონი ზოგადი განათლების შესახებ, მე-14 მუხლი მაინც, და ნახავენ, რის უფლება აქვთ მოსწავლეებს. **■**

სკოლის პასუხისმგებლობა, ან ბავახვის შემთხვევაში?

■ არ შეიძლება მოსწავლეების მიერ მოწყობილი აქციებისთვის განათლების სამინისტრო იბარებდეს სკოლის დირექტორებს და მათგან განცხადებების დაწერით სამსახურიდან წასვლას მოითხოვდეს. განათლების სამინისტროს წარმომადგენლებს სხვა პრეტენზიები არ წაუყენებიათ დირექტორებისთვის გარდა იმისა, რომ მათი მოსწავლეები საპროტესტო აქციებში მონაწილეობდნენ.

ილუსტრაცია: თათია ნაღლაძე/ილი / თინათინა საბოლოსო

ნატო

მესამე "ახალი ფუხსელი"

19-20 ნოემბერს ლისაბონში ალიანსის წევრი სახელმწიფოები „ყველაფრის ახალი ფურცლიდან დაწყებას და წარსულის აჩრდილების დამარხვას“ გეგმავენ. მოახერხებს თუ არა ნატო 21-ე საუკუნეში რელევანტურობის შენარჩუნებას?

დიანა ჩაჩუა

ავღანეთში მავჯირ კომლაკის სოფლის 1300 დევნილის ისტორია, რომლებიც წლებია, კარვებსა და ქოხებში ცხოვრობენ, 28 წლის წინ საბჭოთა ჯარების შეჭრით იწყება. 1979 წლის 27 დეკემბერს ავღანურ ფორმებში გადაცემული 700 საბჭოთა ჯარისკაცი დღესაც კარგად ახსოვს აქაურ ზრდასრულ მოსახლეობას. მომავალ წელს მათ მოგონებები კიდევ უფრო გაუმძაფრდებათ, რადგან რუსები ბრუნდებიან. ამჯერად, როგორც ნატო-ს პარტნიორები.

მორიგი ვიეტნამის თავიდან აცილების მიზნით ავღანეთიდან ჯარების გამოყვანაზე ამერიკის შეერთებულ შტატებში დიდი ხანია, საუბრობენ. მომავალი წლიდან ამ კონფლიქტის გასაწივრებად ამერიკელებს რუსებიც დაეხმარებიან.

რუსეთმა ნატო-ს რესურსების ტრანზიტისთვის საჰაერო და სახმელეთო ზონის გამოყენების ნება ჯერ კიდევ შარშან დართო. საყურადღებოა, რომ ეს აშშ-ს პრეზიდენტის განცხადებიდან ორ თვეში გადაწყდა, როცა ობამამ 2011 წლის ივლისიდან ავღანეთიდან ჯარების თანდათანობით გამოყვანის შესახებ განაცხადა. რუსეთი, რა თქმა უნდა, ისურვებდა თალიბანის დამარცხებას და ავღანეთში სტაბილურ სიტუაციას, რაშიც ნატოს მიზნებს იზიარებს, თუმცა ის, ამავე დროს, რეგიონში დასავლეთის გრძელვადიანი გავლენის წინააღმდეგია. ეს რუსეთის გაორებულ იდენტობაზე მიუთითებს, რადგან სტაბილური ავღანეთი წარმოუდგენელია დასავლური უსაფრთხოების გარანტიების გარეშე.

მიმდინარე კვირას ლისაბონში დაგეგმილ ნატო-ს სამიტზე რუსეთი ოფიცია-

ლურად წარადგენს საკუთარ გეგმებს ავღანეთთან და ზოგადად ნატო-სთან დაკავშირებით. თუმცა ეს ღონისძიების მხოლოდ ერთი, პიკანტური მხარეა. რაც კიდევ უფრო საინტერესოა, ამ სამიტზე ნატო-ს ლიდერები ალიანსის რელევანტურობის და ახალი სტრატეგიული ხედვის ლოგიკურობის დამტკიცებას შეეცდებიან.

პოლიტიკური მიმომხილველები ნატო-ს ოსკარ უაილდის დორიან გრეის ადარებენ. ეს ორგანიზაცია დროის გასვლასთან ერთად ამ გმირივით სულ უფრო ახალგაზრდად და მხნედ, ამავე დროს კი, უუნაროდ და თავისი დროისთვის შეუსაბამოდ გამოიყურება. იმავე ანალიტიკოსების შეფასებით, დადგება დღე, როცა ნატო ყველასთვის შეუმჩნევლად „გარდაიცვლება“ და ეს სწორედ იმ მომენტში მოხდება, როდესაც მისი

რეაგირება და მოქმედება ყველაზე მეტად იქნება საჭირო.

ამ დღეებში ლისაბონში მიღებული სტრატეგიული კონცეფცია ცივი ომის შემდეგ ასეთი სახის მესამე დოკუმენტი იქნება. ბოლო ორი 1991 წელს – საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ და 1999 წელს ნატოს იუგოსლავიური კონფლიქტის შემდეგ გამოიცა.

სკეპტიკოსების შეფასებით, ცნობილი კითხვა ნატოს რელევანტურობასთან დაკავშირებით გაცილებით მართებული იქნებოდა ასე დაესვათ: „რა აერთიანებს ნატოს წევრ სახელმწიფოებს 21-ე საუკუნეში?“

ცივი ომის დროს ნატოს განსაზღვრული მონინალმდეგე და მიზანი გააჩნდა. დღეს ის მეგობრულად განწყობილი ქვეყნების ჯგუფად გადაიქცა, რომელიც სომალიში მეკობრეობას და კოსოვოს მსგავს ადგილებში წესრიგს ამყარებს. ავღანეთის შემთხვევაში კონსენსუსი არ არსებობს. ვერ თანხმდებიან რუსეთის როლზეც. წევრებს შორის ერთიან გლობალურ საფრთხეზე შეუთანხმებლობა ნატოს სკეპტიკოსების მთავარი არგუმენტია. ამიტომაც ფიქრობენ, რომ შესაძლოა ლისაბონის სამიტი ნატოს დასასრულის დასაწყისი იყოს.

თუმცა ეჭვი ეპარებათ იმაში, რომ ლისაბონის სამიტის დასკვნით პრესკონფერენციაზე, უურნალისტის კითხვაზე – „რა დატვირთვა აქვს ნატოს ახალ ეპოქაში“ – ალიანსის ლიდერს ისეთივე ზუსტი პასუხი ექნება, როგორც ეს 1949 წელს ორგანიზაციის პირველ გენერალურ მდივანს, გენერალ ლორდ ისმაის ჰქონდა: „ნატოს მიზანია, რუსეთი დატოვოს მიღმა, აშშ – საკუთარ ბანაკში, გერმანელები კი გაანეიტრალოს.“

ნატო და საუკუნოვანი

საქართველო, თავის მოსახლეობასთან შეფარდებით, კოალიციურ ძალებში ყველაზე დიდი კონტრიბუტორია. ქართული მხარე ლისაბონში განახლებული რეზიუმეთი ჩავა: ანტი-თალიბანურ კოალიციაში 1000-კაციანი წვლილი აქვს და სამოქალაქო დახმარების წარმომადგენელთა გაგზავნის პირობასაც დებს. თუმცა ექსპერტები მიიჩნევენ, რომ ავღანეთში საქართველოს სამხედრო ძალების მოცულობის ზრდით ქვეყანა ნაკლებად დაინერს ქულებს ალიანსის წევრი სახელმწიფოების წინაშე. საქართველოს და აღმოსავლეთ ევროპის სხვა ქვეყნების ნატოში განწევრიანების პერსპექტივები სტრატეგიული კონცეფციის გამოქვეყნების შემდეგ უფრო ნათელი გახდება.

ხატომ იხანო?

საქართველოსთვის ირანთან ურთიერთობის ახალი ფორმების გამოძებნა აუცილებელია.

დავით დარჩიაშვილი

ირანი და მთელი შუა აღმოსავლეთი ჩვენი ახლო სამეზობლოა, ჩვენს რეგიონს (კავკასიასა და შავიზღვისპირეთს) უშუალოდ ეკვრის და დიდი პოტენციალის მქონე ბევრი მიმართულებით. ისტორიულ-კულტურული ურთიერთობები, გეოპოლიტიკა და ეკონომიკური პერსპექტივები – ეს ის გარემოებებია, რის გამოც ირანი საქართველოსთვის საინტერესო ქვეყანაა.

საქართველომ უნდა ეძებოს და გაააქტიუროს ახლო / შუა აღმოსავლეთთან არსებულ ისტორიულ, ეკონომიკურ და გეოპოლიტიკურ კავშირებში ის ელემენტები, რაც წაადგება მის სუვერენიტეტს, ადგილს საერთაშორისო სისტემაში და ეკონომიკას. გარწმუნებთ, ამის რესურსი ნამდვილად არის. განსხვავებით რუსეთისაგან, ირანი და მთელი ახლო (იგივე შუა) აღმოსავლეთი არაა დაინტერესებული საქართველოს დასუსტება-დანანევრებით.

ისმის კითხვა, ხომ არ ახლავს ამგვარ ნაბიჯებს რაიმე რისკი?

მე პირადად, სერიოზულად უარყოფით მხარეს ვერ ვხედავ, თუ არ ჩავთვლით რიგ სპეკულაციებს იმის თაობაზე - ხომ არ იქნება საქართველოს ნაბიჯები გაეროს მიერ ირანზე დაწესებული სანქციების ხელის შემშლელი ფაქტორი.

ეს რომ ასე არაა, ამაზე ოფიციალური პირებისაგან არაერთი კომენტარი გაკეთდა. საქართველო დარჩება მსოფლიო თანამეგობრობის პოზიციაზე ირანის ბირთვულ პროგრამასთან დაკავშირებით. მაგრამ საქართველოსათვის არაფრის მომტანია, უფრო სწორად, საზიანოა, იყოს ირანთან უფრო დისტანცირებული, ვიდრე მისი ყველა მეზობელი (თურქეთი, სომხეთი, აზერბაიჯანი – რუსეთზე რომ აღარაფერი ვთქვათ).

ქართულ-ირანული ურთიერთობების აღდგენის და გააქტიურების სარგებელი ნათელია და ჰიპოთეტურ რისკებზე უფრო წონადი:

1) რუსეთთან მჭიდრო ურთიერთობებში მყოფი ირანი ხდება უფრო დაინტერესებული, რომ ამ ურთიერთობებში საქართველოს ინტერესებიც არ იქნას დავიწყებული;

2) ირანული ტურიზმი და სხვა ტიპის (გაეროს სანქციების გათვალისწინებით) კულტურულ-ეკონომიკური კავშირები წაადგება საქართველოს შემდგომ განვითარებას – საქართველოს ბიუჯეტს;

3) და საერთოდ, ჩვენ არც თანამედროვეობის და არც მომავალი თაობის წინაშე არ გვაქვს უფლება, ვიქცეოდეთ ირანთან ისე, თითქოს ძალზე შორს ვიყოთ ამ ქვეყნისაგან და/ან თითქოს მთავარი ჩვენი პრობლემა და საფრთხე ჩრდილოეთიდან არ მოდიოდეს. ჩვენ არ გვაქვს უფლება, ჩრდილოური „სიცივის“ ფონზე, სამხრეთიდან „აუტანელი სიცხის“ გარდა არაფერს ველოდოთ.

ფვიქრობ, რომ საქართველოს ყველა სტრატეგიული პარტნიორი თუ ჩვენთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე საერთა-

შორისო და რეგიონული ორგანიზაცია გაგებით შეხვდება საქართველო-ირანის ურთიერთობებში ქართულ პოზიციასა და ინტერესს. თუ დასავლელ სტრატეგიულ პარტნიორებს გაუჩნდებათ კითხვები, ამ კითხვებზე პასუხები მომზადდება და დაიხვეწება ჩვენი სუვერენიტეტის, ინტერესების, მეზობლებთან ურთიერთობების და დასავლეთთან ეკონომიკურ თუ უსაფრთხოების სფეროში მიმდინარე ინტეგრაციული პროცესების გათვალისწინებით.

პოლიტიკა შესაძლებლობის ხელოვნებაა. საგარეო პოლიტიკა დამატებით, მრავალეტაპიან და დონიან გათვლებს გულისხმობს – განსაკუთრებით ისეთი ქვეყნისათვის, რომელსაც ერთი დიდი მეზობელი ემუქრება, პარტნიორები და მოკავშირეები კი, ჯერჯერობით, ვერ სთავაზობენ ამ მუქარისაგან დაცვის 100%-იან გარანტიებსა თუ მექანიზმებს.

რუსეთი

ოცნება ხაზინის სახზე

უკანასკნელი 11 წლის განმავლობაში რუსეთში ხელისუფლების ტრანზიტს მუდმივად საკრალური დანაშაულებები უსწრებს წინ. უფრო სწორად მსხვერპლმენირებები.

სოფო ბუკია

ნომბრის დასაწყისში 48-საათიანი ინტერვალით რუსეთში ორი ჟურნალისტი სასტიკად სცემეს: გაზეთ „კომერსანტის“ კორესპონდენტი ოლეგ კაშინი – მოსკოვში და პოდმოსკოვიეს ქალაქ შუკოვსკოვში – ანატოლი ადამჩუკი.

რუსეთის პრეზიდენტს დიმიტრი მედვედევს პროკურატურისთვის პირადად რომ არ დაევალებინა განსაკუთრებული სისასტიკით ნაცემი კაშინის საქმის გაკონტროლება, ეს ამბავი არასოდეს გახდებოდა საინფორმაციო პროგრამა „ვრემიას“ ნომერ პირველი სიუჟეტი.

კაშინზე თავდასხმა და რეაქცია, რომელიც ამ შემთხვევას მოჰყვა, მიანიშნებს იმაზე, რომ რუსეთში ახალი რეალობა დადგა – წინასაარჩევნო პერიოდი, რომელიც, ამ ქვეყანაში, ტრადიციულად, ძალიან სახიფათოა.

მანამდე, ასე თუ ისე, გარკვეული იყო, რის გამო შეეძლოთ მოეკლათ რუსი ჟურნალისტი. მაგალითად, სტატიისთვის ჩეჩნეთის თემაზე, ან კრემლის ინტერესების საწინააღმდეგო პუბლიკაციისთვის.

რუსი ექსპერტები ამბობენ, რომ დღეს ეს ზღვარი წაიშალა. თავდასხმის ობიექტი შეიძლება, გახდეს რეპორტიორი, რომელიც ტყის გაჩეხვის წინააღმდეგ გამოდის ან ნაგავსაყრელის თემაზე წერს.

გაზეთ „კომერსანტის“ რეპორტიორს საკუთარ სახლთან დაესხნენ თავს. მას გატეხილი აქვს თავის ქალა, მოტეხილი

და მოგლეჯილი აქვს ხელის და ფეხის თითები. რამდენიმე დღე იგი მედიკამენტოზურ კომაში იმყოფებოდა. მისი მდგომარეობა კვლავ მძიმეა.

ექვი არავის ეპარება, რომ თავდასხმა კაშინის პროფესიულ საქმიანობას უკავშირდება.

„განურჩევლად მდგომარეობისა, საზოგადოებრივ სისტემაში ადგილისა... და სხვა წარსული დამსახურებებისა, თუ ასეთები აქვს, კაშინზე თავდასხმის ორგანიზატორები უნდა დაისაჯონ!“ – განაცხადა დიმიტრი მედვედევმა.

რუსი მიმომხილველები მიიჩნევენ, რომ ეს ყველაზე მოულოდნელი განცხადებაა, რომელიც მედვედევმა თავისი პრეზიდენტობის განმავლობაში გააკეთა.

ნაცვლად იმისა, რომ უბრალოდ ეთქვა ის, რის თქმაც მიღებულია მსგავს სიტუაციებში: არამზადებს დავიჭერთ და დავსჯით, მედვედევმა, რატომღაც, საჭიროდ ჩათვალა, აქცენტი სწორედ დამნაშავეების სტატუსზე გაეკეთებინა.

„ან რალაც იცის ჩვენმა დიმიტრი ანატოლიევიჩმა, ან რალაცას ხვდება, ან სულაც დიდ პოლიტიკურ თამაშს იწყებს,“ – წერს მიმომხილველი ილია მილმეტინი.

ცხადია, მედვედევი არ ასახელებს გვარებს. თუმცა, გარკვეული ინტრიგა სწორედ იმაშია, რომ კაშინის საქმესთან დაკავშირებით სავარაუდო შემკვეთთა რამდენიმე კონკრეტული გვარი პრესაში უკვე აქტიურად ფიგურირებს და ამ გვარებს პრემიერ-მინისტრის უახლო-

ესი გარემოცვისკენ მივყავართ: ქალაქ ხიმკის მერი – სტრელნიჩენკო, კრემლის მთავარი იდეოლოგის – ვლადისლავ სურკოვის უახლოესი გარემოცვის წევრი, „პუტინიუგენდად“ წოდებული ახალგაზრდული მოძრაობების ხელმძღვანელი ვასილი იაკემენკო, პუტინის უახლოესი მეგობრის შვილი – ფსკოვის გუბერნატორი ანდრეი ტურჩაკი.

მედვედევის განცხადება ბევრად უფრო დამაჯერებელი იქნებოდა, რომ არა ერთი გარემოება – მიუხედავად პრეზიდენტის მიერ მრავალგზის დადებული პირობისა, რუსეთში ჟურნალისტებისა და უფლებათა დამცველების არც ერთი განმარტებული მკვლელობა დღემდე გახსნილი არ არის.

რუსი ჟურნალისტები ამბობენ, რომ კაშინის საქმე სიმპტომურია და ჟურნალისტებზე თავდასხმის არც ერთ გახმაურებულ შემთხვევას არ ჰგავს.

განსხვავებით ანა პოლიტკოვსკაიას „ნოვია გაზეტსაგან“, რომლის ჟურნალისტებზე ნადირობა რუსეთში ჩვეულებრივ ამბად ითვლება, კაშინის „კომერსანტი“ არასოდეს მიიჩნეოდა ოპოზიციურ გამოცემად.

თავად კაშინის ჟურნალისტური ბიოგრაფიაც კი ძალიან განსხვავდება ანა პოლიტკოვსკაიას, ნატალია ესტემიროვასა თუ გალინა სტარავოიტოვას პროფესიული საქმიანობისგან.

კაშინი თავის კარიერის პირველ წლებში კრემლის თავგამოდებული დამცველი,

■ კაშინზე თავდასხმა ნიშნავს, რომ ნებისმიერი განსხვავებული საზოგადოებრივი აზრის ჩახშობის მასშტაბური კამპანია დაიწყო და არავინ იცის, ვინ შეიძლება იყოს შემდეგი.

პუტინის მხარდამჭერი ახალგაზრდული ორგანიზაცია „ნაშის“ მეგობარი და კრემლის მთავარი იდეოლოგის – ვლადისლავ სურკოვის გაზეთ „რეაქციას“ მესვეტე იყო.

რამდენიმე წლის წინ იგი კრემლის ჟურნალისტების წრიდან ამოვარდა და „კომერსანტი“ საზოგადოებრივ თემაზე საკმაოდ კრიტიკული სტატიების წერა დაიწყო.

კაშინი არც სამხედრო ჟურნალისტი იყო და არც რაიმე განსაკუთრებულ გამოძიებებს აწარმოებდა. მასზე თავდასხმა ნიშნავს, რომ ნებისმიერი განსხვავებული საზოგადოებრივი აზრის ჩახშობის მასშტაბური კამპანია დაიწყო და არავინ იცის, ვინ შეიძლება იყოს შემდეგი.

„უკანასკნელი 11 წლის განმავლობაში რუსეთში ხელისუფლების ტრანზიტს მუდმივად საკრალური დანაშაულებები უსწრებს წინ. უფრო სწორად მსხვერპლ-შენიშვნები. 1999-ში, როცა მემკვიდრედ პუტინი აირჩიეს, მოსკოვში ორი სახლი აფეთქდა. დამნაშავეებად ჩეჩნები დანიშნეს. პასუხად კი – ომი ჩეჩნეთში.

2006-ში როცა პუტინი უნდა წასულიყო, რაღაც ისევ დამუხრუჭდა... ანა პოლიტკოვსკაია და ალექსანდრ ლიტვინენკო მოკლეს. პასუხი – ლიბერალი მემკვიდრისთვის მედვედევისთვის ხელისუფლების გადაცემა გახდა. დღეს რუსეთის წინაშე ისევ ხელისუფლების ტრანზიტის საკითხი დგას. დადგა ახალი მსხვერპლშენიშვნის დრო“, – მიიჩნევს

პოლიტიკური მიმომხილველი სტანისლავ ბელკოვსკი.

2012 წლამდე პერიოდი მსხვერპლ-შენიშვნებითა და მოულოდნელობებით რომ იქნება სავსე, ამის ნიშნები უკვე გამოიკვეთა. მაგალითად, რუსული პოლიტიკისთვის საკმაოდ უცნაური საჯარო ბრძოლა, რომელიც მოსკოვის მერის იური ლუჟკოვის თანამდებობიდან გათავისუფლებით დასრულდა.

ან კიდევ ერთი ძალზე უცნაური შემთხვევა, რომელიც 6 ნოემბერს მოხდა: დიმიტრი მედვედევმა, თავის საპრეზიდენტო კარიერაში პირველად, ვეტო დაადო ფედერალურ კანონს „შეკრებების, მიტინგებისა და დემონსტრაციების“ შესახებ. ეს კანონპროექტი მნიშვნელოვნად ზღუდავდა მიტინგების მოწყობის შესაძლებლობას და ამკაცრებდა სანქციებს კანონდამრღვევთა წინააღმდეგ.

პრეზიდენტის გადაწყვეტილება მოიწონეს არა მარტო ავტორიტეტულმა უფლებადამცველებმა, არამედ ისეთმა ინფორმირებულმა ადამიანებმა, რომლებსაც არ უნდათ მიტინგები, მაგრამ პროტესტს განიცდიან უხეში აკრძალვების წინააღმდეგ.

პრეზიდენტის ვეტო მოულოდნელობა აღმოჩნდა როგორც ლიბერალი უფლებადამცველებისა და ჟურნალისტებისთვის, რომლებმაც ერთხმად მოიწონეს მისი ეს გადაწყვეტილება, ასევე მმართველი პარტიისთვისაც.

სავარაუდოდ, მედვედევს, რომელიც

პრემიერ პუტინისგან განსხვავებით, მმართველ პარტიაზე პოლიტიკური ზემოქმედების ბერკეტებს არ ფლობს, სწორედ ამგვარი ეფექტის მოხდენა სურდა. ის კანონშემოქმედებით საქმიანობაში ვერ ჩაერია, თუმცა შემდეგ თავისი ინსტიტუციური უფლებამოსილებები გამოიყენა, რითაც ხაზი გაუსვა, რომ ქვეყანაში კონსტიტუციის მთავარი გარანტი თავად არის.

დღეს, როცა რუსეთის წინაშე 2012 წლის პრობლემა ასე მწვავედ დგას, დამოუკიდებელი რუსი ჟურნალისტები ყოველდღიურად ბენვის ხიდზე დადიან. საინფორმაციო ველისა და სამოქალაქო სივრცის მორიგი წმენდები უკვე დაიწყო.

„საფრთხეშია ყველა, ვინც ცხოვრობს, სუნთქავს და მოძრაობს „გერტიკალის“ სანქციის გარეშე... მათ სტატუს კვოს შენარჩუნება და საზოგადოებაზე კიდევ უფრო მეტი კონტროლის დამყარება უნდათ. მათ შიშს ჰგვრით თუნდაც ჰიპოთეტური პერსპექტივა იმისა, რომ რუსეთი თანამედროვე ქვეყანა გახდება და სოციალურ სიმწიფეს მიაღწევს,“ – წერს „ნოვია გაზეტა“ თავის სარედაქციო წერილში.

მედვედევს აქვს შანსი, დაამტკიცოს, რომ ბარაკობის „სწორ“ მხარესაა. ამისთვის მან კაშინის თავდასხმის ორგანიზატორები უნდა გამოავლინოს. ეჭვმიტანილთა წრე ძალიან ვიწროა. მედვედევმა, რომელსაც აიფონი აქვს, ეს კარგად იცის. **■**

© 2010 REUTERS

მედი

ვინ ფლობს ახალი ამბებს?

მედიაშეფასებების გამოვლენის პროცესი დაიწყო.

გავიგებთ თუ არა, ვინ ფლობს ნაციონალურ მედიასაშუალებებს?

თამარ ბაბუაძე

3 ნოემბრის საღამოს პარიზელმა „საფრანგეთის ნამუსად“ წოდებული გაზეთის „ლე მონდის“ პირველ გვერდზე ასეთი წარწერა დახვდათ: „ჩვენს გაზეთს ახალი მფლობელი ჰყავს“.

ეს სიახლე არავისთვის ყოფილა. ჯერ კიდევ ივნისში ჟურნალისტთა ასოციაციამ, რომელიც წლების განმავლობაში ფლობდა „ლე მონდის“ აქციათა საკონტროლო პაკეტს, გაზეთი სამ მილიარდერ ბიზნესმენს მიჰყიდა და ამით შარლ დე გოლის ინიციატივით დაარსებული გამოცემა გაკოტრებისგან იხსნა.

გაზეთის ახალი მფლობელები სოციალისტურ პარტიასთან მჭიდროდ დაკავშირებული ბიზნესმენები არიან. სწორედ ამ ინფორმაციაზე დაყრდნობით გავლენიანმა საერთაშორისო გამოცემამ, „ეკონომისტმა“ „ლე მონდის“ ახალ მფლობელობაში გადასვლა შეაფასა, როგორც სოციალისტების სამზადისი 2012 წლის საპრეზიდენტო არჩევნებისთვის. ბრიტანულმა გაზეთმა „ინდეფენდენტმა“ კი სტატია „ლე მონდის“ გასხვისების შესახებ ასე დაასათურა: „ჟურნალისტებმა იდეალები თვითგადარჩენისთვის გაყიდეს“.

თუმცა, საინტერესოა, შეატყო თუ არა „იდეალების გაყიდვა“ „ლე მონდის“ ერთგულმა მკითხველმა გაზეთის შინაარსს?

ფრანგი ჟურნალისტი და მედიაექსპერტი, ოლივიე მიშელი ამბობს, რომ „ლე მონდის“ პოლიტიკური გავლენებისგან საყოველთაო ფრანგული კანონი და საკუთარი ეთიკის კოდექსი იცავს. „ეს გაზეთი საკუთარ მისიად მიიჩნევს, გამოავლინოს ძალაუფლების ბოროტად გამოყენების ფაქტები, იმის მიუხედავად, თუ ვინ არის დამნაშავე – მემარჯვენე,

მემარცხენე, შავკანიანი თუ თეთრკანიანი. ამიტომ ვერანაირი ახალი მფლობელი ვერ მოახდენს „ლე მონდის“ ჟურნალისტებზე გავლენას, რადგან ჟურნალისტები გაცილებით უფრო დიდ ძალაუფლებას ფლობენ, ესაა მათი სანდოობა, ერთგული მკითხველი და გაზეთის წარსული. „ლე მონდის“ ჟურნალისტთა სპეციალური კომისიაც ჰყავს, რომელიც ისეთი გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში მონაწილეობს, როგორც გაზეთის ბიზნესი და მისი მფლობელების განსაზღვრა. როცა იცი, ვინ ფლობს ამა თუ იმ მედიასაშუალებას, იცი ისიც, თუ რა პოლიტიკურ ან ეკონომიკურ ორიენტაციას ატარებს ეს გამოცემა. ფრანგებმა კი იციან, რომ „ლე მონდი“ მემარცხენედ განწყობილი გამოცემამა, „ლიბერასიონი“ – უფრო მემარცხენე, „ფიგარო“ – კი უფრო მემარჯვენე. მკითხველი თვითონ ირჩევს, რომელი გაზეთის მკითხველი იყოს. ჩვენ არჩევანის საშუალება გვაქვს“.

„ლე მონდის“ ახალმა მფლობელებმა სწორედ ამიტომ მიიჩნიეს საჭიროდ, საკუთარი მკითხველებისთვის ხაზგასმით ეთქვათ, რომ მმართველობის შეცვლის მიუხედავად, არაფერი შეცვლილა – გაზეთის სარედაქციო დამოუკიდებლობა ხელშეუხებელი დარჩება. გაზეთის 3 ნოემბრის ნომერში მთელი ორი გვერდი სწორედ ამას მიეძღვნა.

ქართველებს, არც გაზეთის კითხვისას და არც ტელევიზორის ყურებისას, მსგავსი ახსნა-განმარტებებით არასდროს ანებივრებენ. ჩვენთვის დღემდე ფუფუნებაა, ვიცოდეთ ისიც კი, თუ ვინ არის ადამიანი, რომელიც მარშალის კუნძულებიდან ფარულად განსაზღვრავს, რა უნდა ვნახოთ

ყოველ საღამოს „რუსთავი 2“-ის ტელეეთერით.

თუმცა, „რუსთავი 2“ დღეს უკვე კრებითი სახელია, უპასუხო კითხვა მისი რეალური მფლობელის შესახებ კი მთელი სატელევიზიო მედიის პრობლემას გამოხატავს.

„ქუჩაში რომ გავაჩეროთ გამვლელი და ვკითხოთ, ვისია ესა თუ ის ტელევიზია, შეიძლება გვიპასუხოს ისეთი რამ, რაც ძალიან ახლოს იქნება სიმართლესთან, მაგრამ სამართლებრივად ამით რამე იცვლება? კანონში წერია, რომ მედია მფლობელის ვინაობა გამჭვირვალე უნდა იყოს, მაგრამ ეს არ სრულდება. შეიძლება, იყოს პრაქტიკის პრობლემა, მაგრამ პრობლემა ისიც, რომ სამართლებრივად ყველაფერი გამართული არაა“, – ამბობს იურისტი გიორგი ჩხეიძე.

ბოლო დრომდე ამ თემაზე სერიოზუ-

დან გაქცევის შემდეგ კი, ტელეკომპანია, ოქრუაშვილის პროტექსტს, ქიზარ ხალვაშს ჩამოართვეს. „რუსთავი 2“-ის საკონტროლო პაკეტის მფლობელი ამის შემდეგ გახდა უცნობი პირი, რომლის ანონიმურობის გარანტიაც ოფშორული ზონის კანონმდებლობა იქცა. სწორედ იმიტომ, რომ ამ გასაიდუმლოებულ პირს მარშალის კუნძულების კანონი იცავს, არავინ იცის, ის სინამდვილეში მრავლობითია თუ მხოლობითი, ქართველია თუ უცხოელი, რიგითი ბიზნესმენია, თუ მაღალჩინოსანი პოლიტიკოსი. არც ის ვიცით, ქართულ მედია ბაზარზე რომელ მედიასაშუალებას ფლობს ის „რუსთავი 2“-ის გარდა; ანდა სულაც: ეს პირი ხომ არ დგას იმ არაბების უკან, რომელთაც 2009 წლის თებერვალში ჯოზეფ ქეისთან ერთად გაილევს ტელეკრანზე და „იმედის“ 90-პროცენტის ნილის მფლობელები გახდნენ. მითი „იმე-

ცირებიდან თითქმის 2 წლის შემდეგ, პარლამენტმა შემხვედრი ნაბიჯი გადადგა.

ინიციატივაზე მუშაობა პარლამენტის იურიდიულმა კომიტეტმა დაჩქარებულ რეჟიმში დაიწყო. ზუსტად იმავე პერიოდში ლაშა ტულუშის ინიციატივით შექმნილმა დამოუკიდებელ ექსპერტთა ჯგუფმა, საზოგადოებას იმავე თემაზე მომზადებული ცვლილებათა საკუთარი პაკეტი წარუდგინა, რომელსაც თვეების განმავლობაში ამუშავებდნენ.

ორივე კანონპროექტი პარლამენტში ერთსა და იმავე დღეს, 12 ნოემბერს შევიდა. ლაშა ტულუშის ჯგუფმა ცვლილებების ხელმოწერილი წინადადება კანცელარიაში სარეგისტრაციოდ ზუსტად იმ დროს მიიტანა, როცა იურიდიულ კომიტეტში უმრავლესობის მიერ მომზადებული კანონპროექტს დავით ბაქრაძე და ჟურნალისტები ეცნობოდნენ.

ინიციატივაზე მუშაობა პარლამენტის იურიდიულმა კომიტეტმა დაჩქარებულ რეჟიმში დაიწყო. ზუსტად იმავე პერიოდში დამოუკიდებელ ექსპერტთა ჯგუფმა, იმავე თემაზე მომზადებული ცვლილებათა საკუთარი პაკეტი წარადგინა.

ლი მსჯელობა უცხოური და ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციების ანგარიშებსა და ვინაო ჟურნალისტური წრის საზღვრებს არ გასცდენია. მძაფრი საერთაშორისო კრიტიკის მიუხედავად, თვითონ პრეზიდენტიც ჯერ კიდევ რამდენიმე თვის წინ პრესის თავისუფლების პრობლემას აფასებდა, როგორც „სისულელეს“ და უნოდებდა „ბრალდებას“, რომელიც „გულუბრყვილო უცხოელებისთვის კეთდება“. ხელისუფლების მხრიდან პრობლემის სრული ინგორირებისა და კონკრეტული ფაქტების არარსებობის ფონზე კი „ხალხური“ ცოდნა იმის შესახებ, თუ ვინ დგას კონკრეტული მედიასაშუალებების უკან, მხოლოდ ლეგენდებსა და დაუსაბუთებელ ვარაუდებს ეყრდნობა.

ერთ-ერთი ჰიპოთეზის მიხედვით, „რუსთავი 2“, რომელიც ვარდების რევოლუციის შემდეგ ხალხის უსაზღვრო ნდობის მანდატით სარგებლობდა, 2004 წლიდან ირაკლი ოქრუაშვილის ხელში გადავიდა. მისი სკანდალური ტელეგამოსვლის, დაპატიმრების და ბოლოს საქართველო-

დის“ შესახებ მაშინ კიდევ უფრო გააძლიერა არაბული საინვესტიციო ფონდის „რაკიას“ ოფიციალურმა განცხადებამაც, რომ არც თვითონ „რაკია“ და არც მისი შვილობილი კომპანიები „იმედის“ აქციებს არ ფლობენ.

მედიასაზარზე გამჭვირვალობის საკითხი სამთავრობო დონეზე საჯაროდ და პრინციპულად პირველად ოქტომბერში, პარლამენტში დაისვა. „საყოველთაოდ არის აღიარებული, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია, საზოგადოებას ჰქონდეს ინფორმაცია, ვინ არის მედიასაშუალებების მფლობელი, რა ინტერესებს ემსახურება ესა თუ ის ადამიანი და ჯგუფი და როგორ ხდება მედია საშუალებების დაფინანსება“, – აღნიშნა პარლამენტის თავმჯდომარემ, დავით ბაქრაძემ და საკუთარ გუნდს ორკვირიანი ვადა დაუნესა. მისი თქმით, ორი კვირის თავზე შექმნილი საკანონმდებლო ინიციატივა მედიამ გამჭვირვალობის პრობლემას აღმოფხვრიდა.

ეს პირველი შემთხვევა იყო, როდესაც მედიის მთავარი პრობლემის იდენტიფი-

თუმცა, მსგავსება ამ ორ კანონპროექტს შორის მხოლოდ ზედაპირულია. ლაშა ტულუშის ჯგუფის ნეგები საკუთარ დოკუმენტსა და მის სახელისუფლებო ვარიანტს ერთმანეთს ვერ ადარებენ, რადგან მას ამ ეტაპზე არ იცნობენ. თუმცა, ის, რომ მედიის გამჭვირვალობის თემა საპარლამენტო განხილვის საგნად იქცა, მნიშვნელოვან წინსვლად მიაჩნიათ.

„ჩვენთვის არ არის თვითმიზანი, რომ ჩვენი ინიციატივა გავიდეს პარლამენტში. ჩვენთვის მთავარია, რომ გაუმჯობესდეს მედიის სამუშაო გარემო და მე ამ პროცესს ძალიან ოპტიმისტურად ვუყურებ“, – განაცხადა საინიციატივო ჯგუფის წევრმა, მედია ექსპერტმა ნინო დანელიამ.

ლაშა ტულუშის ინიციატივით შექმნილ ჯგუფში ვახტანგ ხმალაძე, ელისო ჩაფიძე, გიორგი ჩხეიძე და ნინო დანელია შედიან. მათი ინიციატივა კომპლექსურია და ერთდროულად რვა კანონში ცვლილებებს ითვალისწინებს, რომელთაც ორი ძირითადი მიზანი აქვს: 1. გაამარტივოს საჯარო ინფორმაციის მოპოვება და 2. უზრუნვე-

ლყოს მედიაორგანიზაციების მფლობელებსა და ფინანსების გამჭვირვალობა.

„დაუშვებელია საკუთრებისა და მათი მფლობელების ლიცენზიის კონცენტრაცია ერთი და იმავე პირთა ჯგუფის ხელში. აუცილებელია მათი მფლობელების გამჭვირვალობა, ანუ ყველა იმ ფიზიკური პირის ვინაობის ცოდნა, ვისაც ეკუთვნის ესა თუ ის მფლობელი და არა მხოლოდ იმ იურიდიული ფორმების დასახელებები, რომელთა ზურგსაც ანონიმი ფიზიკური პირები ეფარებიან. აუცილებელია მათი მფლობელების ფინანსური მდგომარეობის გამჭვირვალობაც – უნდა ვიცოდეთ იმ თანხების წარმომავლობა, რითაც მათი მფლობელი მუშაობს“, – აცხადებს ვახტანგ ხმაღაძე და დასძენს, რომ კანონპროექტში გათვალისწინებული საკანონმდებლო ცვლილებები სწორედ ამ პრობლემებს მოაგვარებს.

ამისთვის, პირველ რიგში, კანონმდებლობაში დატოვებული „ხვრელები“ უნდა

ამოივსოს. მაგალითად, კანონში წერია, რომ სახელმწიფო და ადმინისტრაციული ორგანოების მოსამსახურეებს ტელემაუწყებლობის ლიცენზიის ფლობა ეკრძალებათ. თუმცა, ეს არ ეკრძალებათ იმ შპს-ს, რომელიც ამა თუ იმ ადმინისტრაციული ორგანოს მოსამსახურემ დააფუძნა. შესაბამისად, კანონი ვერაფრით დასაჯის იმ სახელმწიფო მოხელეს, რომელიც რომელიმე ტელეკომპანიაში წილებს თავისი შპს-ს სახელით ფლობს. „ჩვენი ცვლილებების დამტკიცების შემთხვევაში, ეს დაუშვებელი იქნება“, – აცხადებს ხმაღაძე.

მისი თქმით, ბევრად უფრო ლიბერალური უნდა იყოს ლიცენზიის არა მარტო გაცემის პროცედურა, არამედ მისი მოქმედების ვადის გაგრძელება და მოდიფიცირებაც. ამიტომ ცვლილებები უნდა შევიდეს „მაუწყებლობის შესახებ კანონის“ იმ ნაწილში, რომელიც კომუნიკაციების

ეროვნულ კომისიას ეხება.

დღეს ამ კომისიის თავმჯდომარე „რუსთავი 2“-ის ყოფილი დირექტორი, ირაკლი ჩიქოვანია. ოფიციალური ცნობით, ჩიქოვანმა თავისი წილი „რუსთავი 2“-ში კომისიაში გადანაცვლებამდე რამდენიმე კვირით ადრე გაყიდა. კვლევების მიხედვით კი, კომისიის მიმართ საზოგადოების ნდობაზე უარყოფითად მოქმედებს სწორედ ის ფაქტი, რომ მისმა თავმჯდომარემ წამყვანი ტელეარხის აქციები დანიშვნამდე ცოტა ხნით ადრე, დაუდგენელ ფასად გაყიდა. ხოლო სწორედ იმის გამო, რომ გაუმჭვირვალეა მაუწყებლების მფლობელების საკითხი, დაზუსტებით ვერავინ დაამტკიცებს, რომ ეს აქციები ძველი მფლობელის ხელში აღარაა.

დამოუკიდებელი საინიციატივო ჯგუფის მიერ მომზადებული ცვლილებები მსგავსი გაუგებრობის თავიდან აცილების მცდელობაცაა.

ჯაჩიაშვილის იურიდიული ჯგუფის მიერ მომზადებული ინიციატივა მედიამფლობელების გამჭვირვალობის შესახებ

ახალი კანონპროექტის მიხედვით, საქართველოში ოფშორულ კომპანიებს სამაუწყებლო ლიცენზიის ფლობა უნდა აეკრძალებათ. თუმცა, ეს პროექტი მედიას ოფშორული კომპანიებისგან ბოლომდე ვერ იცავს. სამაუწყებლო ლიცენზიას მოიპოვებენ ის იურიდიული პირები, რომელთა წილის ან აქციების 10 პროცენტზე ნაკლებს პირდაპირ ან ირიბად, ცალკე ან სხვა პირებთან ერთად, ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირი

ფლობს. შესაბამისად, ოფშორულ კომპანია 10 პროცენტით, მაგრამ მაინც ექნება საშუალება მედიაკომპანიის მართვაში დარჩეს.

ჩიორა თაქთაქიშვილი ფიქრობს, რომ 10 პროცენტის წილის ირიბი ფლობა ოფშორულ კომპანიებს გადაწყვეტილების მიღების შანსს არ აძლევს, მათ ინვესტიციებს მედიაზონაზე სრულად ამიტომაც არ შეზღუდვავს.

კიდევ ერთი რეგულაცია, რაც ახალ კანონპროექტში ჩაიღო,

„შესაბამისობის დეკლარაციის“ შევსებას გულისხმობს. სამაუწყებლო ლიცენზიის მადიებელმა სალიცენზიო განაცხადს თან უნდა დაურთოს დამატებითი გარანტიები მისი გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად. ესაა ინფორმაცია მესაკუთრეების საიდენტიფიკაციო მონაცემებისა და მათ საკუთრებაში არსებული წილების თაობაზე.

მაუწყებელთა ლიცენზიის მფლობელი ვალდებული იქნება, კომისიას წარუდგინოს „შესაბამისობის დეკლარაცია“ მისი წილის მფლობელებისა და აქციონერების, ხელმძღვანელი ორგანოების წევრებისა და თანამდებობის პირების ცვლილების შემთხვევაშიც. ეს ცვლილებიდან 10 დღის ვადაში უნდა მოხდეს.

„საყოველთაოდ არის აღიარებული, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია, საზოგადოებას ჰქონდეს ინფორმაცია, ვინ არის მედია საშუალებების მფლობელი, რა ინტერესებს ემსახურება ესა

თუ ის ადამიანი თუ ჯგუფი, და როგორ ხდება მედია საშუალებების დაფინანსება,“ – განაცხადა დავით ბაქრაძემ 26 ოქტომბერს.

ბაქრაძის განცხადების მიუხედავად, ახალ კანონპროექტში არ შედის ცვლილებები ფინანსური გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად. ერთადერთი მედიაკომპანია, რომლის ფინანსებიც აბსოლუტურად გამჭვირვალეა, საზოგადოებრივი მაუწყებელია. კანონით არის დადგენილი, რომ ის მხოლოდ ბიუჯეტიდან გარკვეული თანხით ფინანსდება. კერძო კომპანიების შემთხვევაში კი, მათი ფინანსების წარმომავლობა საზოგადოებისთვის ამ კანონპროექტის დამტკიცების შემდეგაც უცნობი დარჩება.

კანონპროექტის დამტკიცების შემდეგ პარლამენტი მედიის ახლანდელ მფლობელებს ექვსი თვის ვადას მისცემს, რომ მათ საკუთარი მონაცემები კანონს დაუქვემდებარონ.

იმავე დოკუმენტში ცალკე თავი ეთმობა იმ პრობლემების აღმოფხვრას, რაც ყურნალისტებს ყველაზე მარტივი საჯარო ინფორმაციის მოპოვების დროსაც კი ექმნებათ. ამ კანონპროექტის დამტკიცების შემთხვევაში, რეალურად საჯარო გახდება ინფორმაცია, რომელსაც საჯარო რეესტრი, თითქოს, იოლად და უფასოდ გვთავაზობს, სინამდვილეში კი დახურული რჩება, თუკი, ზუსტად არ იცით იმ კომპანიის ზუსტი დასახელება, მისი იურიდიულ-სამართლებრივი ფორმა და საინფორმაციო კოდიც კი, რომლის შესახებაც მეტი ინფორმაციის გაგება გსურთ.

ეს, თითქოს, უმნიშვნელო დეტალები წარმოუდგენლად აჯანჯლებს და ართულებს ინფორმაციის მოპოვების პროცესს, – ფიქრობენ ინიციატივის ავტორები და საკანონმდებლო ცვლილებებით აპირებენ ყურნალისტებისთვის და დაინტერესებული მოქალაქეებისთვის რეალურად

რი მიდგომა. და ის, რაც ამ ინიციატივის სახით მომზადდა, არის სწორედ ამის მოდელი, – აცხადებს გიორგი ჩხეიძე.

უმთავრესი განსხვავება სახელისუფლებო და დამოუკიდებელ ექსპერტთა ჯგუფის მიდგომებს შორის სწორედ „მოდელის შემუშავებისას“ იკვეთება. ორი მხარე პრობლემას აბსოლუტურად სხვადასხვაგვარად ხედავს. თუ დამოუკიდებელი საინიციატივო ჯგუფისთვის ოფშორული მფლობელების პრობლემა ცალკე, უკონტექსტოდ არ არსებობს და ის ზოგადად ინფორმაციის გაუმჭვირვალობის სქემაში განიხილება, ხელისუფლების მთავარი ამოცანა ზედაპირულია. სახელისუფლებო უმრავლესობის წევრები აცხადებენ, რომ მათი მიზანი საზოგადოებაში გაჩენილი ეჭვების გაფანტვაა კონკრეტული მედიასშუალებების მფლობელების შესახებ.

„ჩვენი საკანონმდებლო ინიციატივით ნებისმიერ სკეპტიკოსსაც კი გამოვაცლით

ამ დოკუმენტის მიხედვით, ოფშორულ კომპანიას აეკრძალება, პირდაპირ ფლობდეს სამაუწყებლო ლიცენზიას საქართველოში. გარდა ამისა, მას აეკრძალება ტელეკომპანიაში აქციებისა და წილების 10 პროცენტზე მეტის ირიბად ფლობაც. თუმცა, ამ ინიციატივის დამტკიცების შემთხვევაში, ოფშორში დარეგისტრირებული კომპანიები ქართული მედიაბაზრიდან სრულად მინც არ გაქრებიან. მათ კვლავაც შეეძლება, შეინარჩუნონ მედიაში წილები და აქციები, თუკი ეს ათი პროცენტის ფარგლებში იქნება.

ხელისუფლების წევრები თავიდან შედიამფლობელების ფინანსების გამჭვირვალობაზეც საუბრობდნენ. თუმცა, კანონპროექტის საბოლოო ვარიანტში ეს თემა აღარ მოხვდა.

მიუხედავად ამისა, უმრავლესობის წევრები საკუთარ საკანონმდებლო ცვლილებას ვარდების რევილუციის შემდეგ

■ ხელისუფლების წევრები თავიდან შედიამფლობელების ფინანსების გამჭვირვალობაზეც საუბრობდნენ. თუმცა, კანონპროექტის საბოლოო ვარიანტში ეს თემა აღარ მოხვდა.

საჯარო გახადონ არანაკლებ მნიშვნელოვანი საინფორმაციო ბაზა, როგორცაა მაგალითად, საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულებების არქივი.

„თუ ზუსტად არ იცით განკარგულების სახელწოდება და ნომერი, ასლს ვერ მიიღებთ. წინათ იუსტიციის სამინისტროს ვებგვერდზე და ნორმატიული და ინდივიდუალური აქტების კომპიუტერულ პროგრამა „კოდექსში“ შეგეძლოთ, უპრობლემოდ წაგეკითხათ პრეზიდენტის განკარგულებები, მაგალითად, ბრძანებები სახელმწიფო ქონების პრივატიზაციისა და პირდაპირი მიყიდვის შესახებ. ეს ინფორმაცია დღეს ხელმიუწვდომელია“, – აცხადებს ვახტანგ ხმალაძე.

„ერთი მუხლის ჩამატება, ერთი ნორმის დამატება ვერავითარ შემთხვევაში ვერ დაარეგულირებდა ამ სფეროს. ასე მარტივად ამის გაკეთება შეუძლებელია და ამაში ვერავინ მომატყუებს, რაც უნდა კარგი მედიაექსპერტი ანდა იურისტი იყოს. საკითხს სჭირდებოდა კომპლექსუ-

საფუძველს, რომ ილაპარაკოს რაღაც გაუმჭვირვალობაზე მედიის მესაკუთრეებთან მიმართებაში. ჩვენ მზად ვართ, რომ კონკრეტული საკანონმდებლო ცვლილებებით საბოლოოდ ეს კითხვის ნიშნები მოვხსნათ“, – აცხადებს პარლამენტარი პავლე კუბლაშვილი.

მისი განცხადებით, სახელისუფლებო ფრთის მიერ მომზადებული ცვლილება მედიის მფლობელობის შესახებ, ევროპულ და აშშ-ს კანონმდებლობას ეყრდნობა. თუმცა, ევროპული კანონმდებლობა არეგულირებს იმ კაპიტალდაბანდებებს, რომელთაც ადგილობრივ მედიაბაზარზე უცხოური კომპანიები ფლობენ. ქართული კანონპროექტი კი ასეთ შეზღუდვას უცხოური კომპანიებისთვის არ ითვალისწინებს.

ხელისუფლების მიერ მომზადებულ ვარიანტში შეზღუდვა მხოლოდ ოფშორულ კომპანიებს შეეხებათ, რომელსაც ევროპული კანონმდებლობა საერთოდ არ არეგულირებს.

მედიის დემოკრატიზაციისთვის გადადგმულ მორიგ ნაბიჯს უწოდებენ.

თუ სულ რაღაც ერთი კვირის წინ, მედიაში გამჭვირვალობის საკითხი ყველაზე მარგინალური და მითოლოგიზირებული თემა იყო, დღეს პარლამენტში ერთდროულად ორი კანონპროექტი დევს, რომელთა მთავარ ამოცანადაც ავტორები სწორედ მედიაბაზარზე ჩამოწოლილი ბურუსის გაფანტვას ასახელებენ.

საპარლამენტო უმრავლესობის წევრები არ გამორიცხავენ, რომ კანონპროექტების განხილვისას დამოუკიდებელი საინიციატივო ჯგუფის მიერ მომზადებული ცვლილებების ნაწილი გაითვალისწინონ კიდევ. თუმცა, იქიდან გამომდინარე, რომ მედიის თავისუფლების უზრუნველსაყოფად მათ, აპრიორი, საკმარისად მიაჩნიათ მხოლოდ ოფშორული კომპანიების რეგულირება, საეჭვოა, სურათი მედიაბაზარზე რადიკალურად შეიცვალოს. ■

სტატიაზე მუშაობდა ნინო რობაქიძე.

საარსებო მინიმუმი

ხობოხ შავამსიხეთ სილახიბა

სოციალური ტრანსფორმაცია თუ ქართველი სტატისტიკოსების ილუზიონისტური ხრიკი?

მანანა ვარდიაშვილი

გაეროს გენერალური ასამბლეის 65-ე სესიაზე სიტყვით გამოსვლისას პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა საქართველოს „სოციალური ტრანსფორმაციის ლაბორატორია“ უწოდა.

მან სტატისტიკური მონაცემი დაიმონმა, რომლის თანახმადაც, „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ ქვეყანაში სიღარიბის მაჩვენებელი 42-დან 18 პროცენტამდე შემცირდა.

რამდენიმე თვით ადრე, საქართველოს „სასწაულებრივ ტრანსფორმაციაზე“ სააკაშვილი CNN-ის პირდაპირ ეთერშიც საუბრობდა. მაშინ პრეზიდენტმა განაცხადა, რომ ხელისუფლებაში მისი მოსვლის შემდეგ ქვეყანაში სიღარიბის მაჩვენებელი 52-დან 22 პროცენტამდე შემცირდა.

ამ „სასწაულებრივი ტრანსფორმაციის“ ნოუ-ჰაუ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურს ეკუთვნის: იმაზე, რომ საარსებო მინიმუმი – სოციალური ორიენტირი, რომელიც სიღარიბის ზღვარს განსაზღვრავს, მაქსიმალურად დაბალ ნიშნულზე შეჩერდეს, საქართველოში სტატისტიკოსები მუშაობენ.

კანონით, საარსებო მინიმუმის დანიშნულება მოსახლეობის ცხოვრების დონის ცვლილებათა ასახვაა. „საარსებო მინიმუმის გაანგარიშების წესის შესახებ“ კანონი განმარტავს, რომ: „საარსებო მინიმუმი არის ერთ მოსახლეზე სამომხმარებლო საქონლის ღირებულებითი გამოხატულება, რომელიც ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დონის შესაბამისად უზრუნველყოფს ადამიანის მინიმალური ფიზიოლოგიური და სოციალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას“.

■ მოსახლეობის ცხოვრების დონის ცვლილების ხელისუფლებისთვის სასურველი ნიშნულის დასაფიქსირებლად, სტატისტიკის სამსახურმა საარსებო მინიმუმი 154,1 ლარიდან, სურსათზე ფასების თითქმის 80-პროცენტციანი ზრდის ფონზე, 140 ლარზე დაიყვანა.

იმისთვის, რომ მოსახლეობის ცხოვრების დონის ცვლილების ვექტორი ხელისუფლებისთვის სასურველი მიმართულებით მიემართა, სტატისტიკის ეროვნულმა სამსახურმა საარსებო მინიმუმი 2005 წლის აპრილის 154,1 ლარიდან 5 წლის თავზე, სურსათზე ფასების თითქმის 80-პროცენტის ზრდის ფონზე, 140 ლარზე დაიყვანა.

თბილისელი მარინა სიბაშვილი ამბობს, რომ სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ გამოთვლილი საარსებო მინიმუმის ოდენობით მისი ოჯახი თვიდან თვემდე თავს ვერ გაიტანს. მარინას მეუღლე და ორი შვილი ჰყავს. სიბაშვილების ოჯახს მარტო სურსათის შესაძენად თვეში, მინიმუმ, 450 ლარი სჭირდება. „ჩვენი კვების რაციონი ერთფეროვანია: კარტოფილი, ლობიო, მაკარონი, ბრინჯი, ვერმიშელი, ჩაი. 450 ლარით ხორცის და თევზის ყიდვას ვერ ვახერხებთ. იშვიათად ვაძლევთ თავს უფლებას, რომ ქათმის გაყინული ბარკლები შევიძინოთ. თქვენ თვითონ დათვალეთ, 4-სულიანმა ოჯახმა დღეში მარტო 2 პური უნდა იყიდოს“, – ამბობს მარინა. „ჩვენი შემოსავალი 600 ლარია. ამ თანხიდან კომუნალური გადასახადები და ბავშვების სასკოლო ხარჯები უნდა დავფაროთ. არ ვიცი, სტატისტიკის სამსახური „სოციალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებაში“ რას გულისხმობს. ჩვენთვის დასვენება და გართობა წარმოუდგენელი ფუფუნებაა. 13 და 14 წლის შვილები მყავს, რომლებიც კინოში ჯერ არ ყოფილან.“

საარსებო მინიმუმის ოდენობა გაცილებით დიდაა განვითარებულ ქვეყნებში. აშშ-ში ერთსულიანი ოჯახის საარსებო მინიმუმი თვეში 900 დოლარს აღემატება. (თანაც, თუ აშშ-ს საარსებო მინიმუმი საქართველოში არსებულ საარსებო მინიმუმზე 11.5-ჯერ მეტია, იქაური ფასების დონე ჩვენს ფასების დონეზე მხოლოდ ორჯერ მაღალია). განვითარებული ქვეყნების მოქალაქეებისთვის საარსებო მინიმუმი და ცხოვრების „მინიმალურად მისაღები დონე“ ჯანდაცვის მომსახურების, დასვენების და გართობის საშუალება-

საც გულისხმობს.

საარსებო მინიმუმის გამოთვლის მეთოდს „ევროპული დონის“ ცვლილებები ჯერ არ შეხება – საქართველოში საარსებო მინიმუმს ლარიები ქვეყნებისთვის დადგენილი მეთოდით ითვლიან. „ჩვენ საარსებო მინიმუმს მსოფლიო ბანკის მიერ განვითარებადი ქვეყნებისთვის დადგენილი სტანდარტული მეთოდით – 2300 კილოკალორიაზე გათვლილი სასურსათო კალათის მიხედვით ვანგარიშობთ. განვითარებულ ქვეყნებში საარსებო მინიმუმს კილოკალორიების მიხედვით არ ითვლიან. იქ სხვა კრიტერიუმებია, რომლებსაც ამ ქვეყნების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დონე და შეხედულებები განსაზღვრავს. მაგალითად, დანიის საარსებო მინიმუმის კალათაში არის ასეთი პუნქტი: აქვს თუ არა ოჯახს საშუალება, შევბუღების დროს უცხოეთში დაისვენოს“, – განმარტავს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის აღმასრულებელი დირექტორის მოადგილე თენგიზ ცეკვავა და დასძენს: „ჩვენს შემთხვევაში საარსებო მინიმუმი გათვლილია იმაზე, რომ ადამიანმა მინიმალური ფიზიოლოგიური და სოციალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება შეძლოს“.

საარსებო მინიმუმი მინიმალური სასურსათო კალათის საფუძველ-

ზე დგინდება. სასურსათო კალათა შრომისუნარიანი ასაკის მამაკაცის ნორმალური სიცოცხლისა და შრომისუნარიანობისათვის საჭირო ფიზიოლოგიურად აუცილებელი საკვების, მისი შემადგენელი ელემენტების (ცილების, ცხიმების და ნახშირწყლების) და კალორიების მინიმალურ ოდენობას უნდა შეიცავდეს. 2003 წლამდე სასურსათო კალათის დღიური ნორმა 2500 კილოკალორიაზე ითვლებოდა, 2003 წლის შემდეგ კი 2300 კილოკალორიაზე ანგარიშდება.

საარსებო მინიმუმის ოდენობაზე მანიპულირების მთავარი საშუალება სწორედ სასურსათო კალათია. კალათში სულ 40 პროდუქტია, საგანგებოდ შერჩეული და მისხალ-მისხალ ანონილი ყოველდღიური მინიმალური მოხმარების ნორმის დასადგენად. მათ შორის: 250 გ ხორბლის პური, 70 გ ხორბლის ფქვილი, 40 გ სიმინდის ფქვილი, 20 გ ბრინჯი, 10 გ ბურღული, 40 გ ძროხის და ხბოს ხორცი, 40 გ გაყინული და ნედლი თევზი, 20 გ შინაური ფრინველის ხორცი, 10 გ ღორის ხორცი, 25 გ მანონი, 15 გ ხაჭო, 0,5 ცალი კვერცხი, 10 გ ბადრიჯანი, 50 გ პომიდორი, 150 გ კარტოფილი, 50 გ შაქარი. სტატისტიკის ეროვნული სამსახური საარსებო მინიმუმის ოდენობის დასაანგარიშებლად ყო-

შიომისუნარიანი მოქალაქის სასახელო მინიმუმი უოსსახჰოთს ქვეყნებში:	
უკრაინა	888 უკრაინული გრივნა (100 აშშ დოლარი)
ყაზახეთი	14 587 ტენგე (98 აშშ დოლარი)
აზერბაიჯანი	96 აზერბაიჯანული მანათი (120 აშშ დოლარი)
ბელორუსი	293 880 მანეთი (98 აშშ დოლარი)

2010 წლის სასახელო მინიმუმი საქართველოში:	
შრომისუნარიანი მამაკაცი	140,9 ლარი (79,15 აშშ დოლარი)
საშუალო მომხმარებელი	124,8 ლარი (70,1 აშშ დოლარი)
ორსულიანი ოჯახი	199,6 (112,1 აშშ დოლარი)
სამსულიანი ოჯახი	224,6 (126 აშშ დოლარი)
ოთხსულიანი ოჯახი	249,5 ლარი (140 აშშ დოლარი)

(წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური)

ველთვიურად ამ კალათაში შემავალი პროდუქტების რაოდენობას ქვეყანაში არსებული საშუალო ფასების მიხედვით აფასებს.

„არ ვიცი, არის თუ არა 140 ლარი ამ პროდუქტების შესაძენად საკმარისი. ეს ნორმები 2003 წელს სტატისტიკის დეპარტამენტთან ერთად შევიმუშავეთ. ჩვენი სასურსათო კალათა კვების რაციონის მიხედვით ცუდად არ არის შედგენილი. ევროპის ბევრ განვითარებულ ქვეყანაში შრომისუნარიანი მამაკაცის დღიურ ნორმად 1900 კკალორიაა დადგენილი. თანამედროვე ეპოქაში ადამიანის ფიზიკური დატვირთვა სულ უფრო კლებულობს. შესაბამისად, კლებულობს საკვები პროდუქტების კალორიუბის რეკომენდირებული ოდენობაც. რა თქმა უნდა, უფრო მრავალფეროვანი სასურსათო კალათის შედგენაც შეიძლებოდა. შეიძლებოდა მასში უფრო ბევრი ხილი ყოფილიყო. მაგრამ, არ უნდა დაგვავინწყდეს, რომ ეს სასურსათო კალათა ღარიბი ქვეყნისთვისაა შედგენილი,“ – ამბობს სანიტარიისა და ჰიგიენის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტის ნუტრიციოლოგიის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, ბიოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი გულიკო დვალი.

ელენა შელესტოვას, რომელიც კვების სპეციალისტია, ასეთი მიდგომა უკვირს. ის ამბობს, რომ ადამიანის ფიზიოლოგიური ნორმები ღარიბ ქვეყანაშიც ზუსტად ისეთივეა, როგორც მდიდარში: „ის ფაქტი, რომ კილოკალორიების დღიურ ნორმად 2300 კკალორიაა დადგენილი, ცუდი არ არის. ამ სასურსათო კალათის შემადგენლობა კი საკამათოა. 2300 კკალორიაზე ცილების დღიური ნორმა 84,8 გრამი უნდა იყოს. ცილა ადამიანის ორგანიზმის მთავარი საშენი მასალაა და მოზარდსაც სჭირდება და მოზრდილსაც. ამ კალათაში ცხოველური ცილა ნაკლებადაა წარმოდგენილი. სამაგიეროდ, ძალიან ბევრია შაქარი. შაქრის დღიურ ნორმად 50 გრამი განსაზღვრული და მის წილად მოდის 199,6 კკალორია. სჯობდა, შაქრის მაგივრად ხილი ყოფილიყო. მარგარინი

თქვენი სიფხებით

2005 წლის აპრილში საარსებო მინიმუმმა შრომისუნარიანი მამაკაცისთვის 154,1 ლარი შეადგინა, საშუალო მომხმარებლისთვის – 135,2 ლარი. ამ ინფორმაციის წყარო სტატისტიკის დეპარტამენტის მიერ გამოქვეყნებული დოკუმენტია – „საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა. 2005 წ. იანვარ-აპრილი.“

თუმცა მოგვიანებით შრომისუნარიანი მამაკაცისთვის საარსებო მინიმუმის 140 ლარით განსაზღვრის შემდეგ, შემცირება ზედმეტად თვალშისაცემი რომ არ ყოფილიყო, კორექტივები სტატისტიკურ მონაცემთა ბაზაშიც შეიტანეს: ახლა სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ოფიციალურ ვებგვერდზე და ახალ პუბლიკაციებში 2005 წლის აპრილის მონაცემებში შრომისუნარიანი მამაკაცის საარსებო მინიმუმად 95,3 ლარია მითითებული.

კი საერთოდ არ უნდა იყოს, ის ძალიან მაგნაა“. შელესტოვა ამბობს, რომ სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ შედგენილი სასურსათო კალათა ჩვენი მოსახლეობის ყოველდღიურ მენიუს ჰგავს: „აქ დიდი რაოდენობით არის ყველაფერი ის, რაც იაფია და სასარგებლო არ არის“.

დასავლეთ ევროპის ქვეყნების სასურსათო კალათაში ნაკლებადაა წარმოდგენილი კარტოფილი და ფქვილის შემცველი პროდუქტები და უფრო მეტი წილი თევზზე, ხორცზე, ხილსა და ბოსტნეულზე მოდის. ქართული სასურსათო კალათის დღიური ნორმა კი 250 გ ხორბლის პური, 70 გ ხორბლის ფქვილი, 40 გ სიმინდის ფქვილი, 15 გ მკარონით, 150 გ კარტოფილითაა დამდიმებული, „სამაგიეროდ“ მასში საკონდიტრო ნაწარმი მხოლოდ 5 გრამითაა წარმოდგენილი. ამაში გასაკვირი არაფერია. ქართული სასურსათო კალათა კვების პროდუქტების იმ აუცილებელ ჩამონათვალს რომ დაუახლოვდეს, რასაც განვითარებული ქვეყნები იყენებენ, საარსებო მინიმუმი მნიშვნელოვნად გაიზრდება და შეიცვლება.

განვითარებული საბაზრო ეკონომიკის ქვეყნებში საარსებო მინიმუმი და სიღარიბის ზღვარი იდენტური ცნებებია. ეკონომიკის ექსპერტი სოსო არჩვაძე ამბობს, რომ ქართველი სტატისტიკოსების „ილუზიონისტური მეთოდის“ შედეგად საქართველოში საარსებო მინიმუმი სიღარიბის რეალურ ზღვარს მაქსიმალურად დაშორდა: „თუ ადამიანს 140 ლარზე მეტი შემოსავალი აქვს, ეს არ ნიშნავს იმას, რომ მან სიღარიბე დაძლია. სიღარიბის დასაძლევად მიმდინარე შემოსავალი საარსებო მინიმუმს რამდენჯერმე უნდა აღემატებოდეს“.

კანონით, საარსებო მინიმუმი უნდა განსაზღვრავდეს მინიმალური ხელფასის, პენსიის, სტიპენდიისა და შემწეობის ოდენობას. საარსებო მინიმუმის შემცირებით, ხელისუფლებამ ის თამასა დასწია, რომელიც სახელმწიფოსგან დახმარების მოლოდინში მყოფი, ყველაზე გაჭირვებული მოსახლეობის რაოდენობას განსაზღვრავს. □

განათლება

ყველა - "ოროსანი" მოსწავლეების წინააღმდეგ

როგორ მივიდნენ „ოროსანი“ ბავშვები რევოლუციის ზღვარზე?

სამინისტროს მიერ ტელევიზიით გავრცელებული არათანმიმდევრული ცნობები; მასწავლებლების უუნარობა, დაერწმუნებინათ მოსწავლეები საკუთარ შესაძლებლობებში და საატესტატო გამოცდების აუცილებლობაში; დირექტორები, რომლებიც ყველაზე კრიტიკულ მომენტშიც კი დუმილს ინარჩუნებენ; მშობლები, რომლებიც შვილების „გადასარჩენად“ ყალბ განცხადებებს აწერენ ხელს; ოპოზიცია, რომელიც მოსწავლეების აქციას პოლიტიკური ქულებისთვის უერთდება; განათლების მინისტრი, რომელიც იმუქრება და პრეზიდენტი, რომელიც მოზარდებს „ოროსნებს“ უწოდებს და სხვა მოსწავლეებს უპირისპირებს. ყველა რგოლი, რომელსაც მოსწავლეების ინტერესები უნდა დაეცვა, სუსტი და „ოროსანი“ თავად აღმოჩნდა.

რუსუდან ფანოზიშვილი

2010 წლის 15 იანვარს საჯარო სკოლების მე-11 კლასელებმა შეიტყვეს, რომ განათლების მინისტრის დიმიტრი შაშკინის გადაწყვეტილებით, 2011 წლის ზაფხულიდან ატესტატის მისაღებად და უმაღლეს სასწავლებელში ჩასაბარებად ოთხის ნაცვლად „სავარაუდოდ ათამდე გამოცდა“ უნდა ჩაებარებინათ.

„გამოცდების ამბავს სულ ვკითხულობდით სკოლაში, მაგრამ მასწავლებლები ამბობდნენ, ჯერ ჩვენც არ ვიცით საბოლოოდ რამდენი გამოცდა იქნება და როგორ ჩატარდება, ჯერ

სამინისტროშიც არ იცინავო. ჯერ გვიტხრეს, მინისტრმა თქვა ოთხის ნაცვლად ათიო, მერე თქვეს, თორმეტი თქვაო, მერე რვაო, ბოლოს ამბობდნენ, ისევ ოთხს ტოვებსო, და მერე ისევ რვასო...“ – ჰყვება 161-ე სკოლის მეთერთმეტეკლასელი შალვა დემეტრაშვილი.

უკვე 2010 წლის სექტემბერში, როდესაც მე-12, გამოსაშვები კლასის მოსწავლეებმა ახალი სასწავლო წელი დაიწყეს, ცხრილში ახალი გაკვეთილი – „აბიტური“ დახვდათ.

9 ნოემბერს პარლამენტის წინ შეკრებილი რამდენიმე ასეული მოსწავლე საატესტატო გამოცდების რაოდენობის შემცირებას ითხოვდა.

ფოტო: სტეპან კვიციანი

9 ნოემბერს პარლამენტის წინ შეკრებილი რამდენიმე ასეული მოსწავლე საატესტატო გამოცდების რაოდენობის შემცირებას ითხოვდა.

სექტემბრის დასაწყისშივე სოციალურ ქსელ „ფეისბუქზე“ გაჩნდა ჯგუფი – „ძირს საატესტატო გამოცდები“. ამ ჯგუფში დღეს 5 ათასზე მეტი ადამიანია განწევრიანებული. მათი უმრავლესობა მოზარდია. აქ ერთმანეთს აზრებს უზიარებენ და ამ საკითხთან დაკავშირებულ ახალ ამბებსაც აქ წერენ.

„ხუთი წელი სკოლაში განსაკუთრებულ ყურადღებას იმ საგნებს ვაქცევდი, რომელიც ჩემთვის საინტერესოდ მიმაჩნდა და რაშიც შემდეგ ოთხი გამოცდა უნდა ჩამეხარებინა. მერე კი მოულოდნელად გვიტარეს, რომ ყველა

საგანში ვაბარებთ გამოცდას. ორი-სამი წლით ადრე რომ ეთქვათ, პრობლემა არ იქნებოდა,“ – წერს „ფეისბუქზე“ ერთ-ერთი მოსწავლე.

20 ოქტომბერს ჯგუფის ადმინისტრატორი წერს: „მე-12 კლასელებო, თქვენთვის ორი ამბავია – ერთი კარგი, ერთი ცუდი. ცუდი — ნუ გგონიათ, გამოცდებს მოგიხსნიან საჩუქრად. კარგი – არ ჩააბარებთ ახალ პილოტირებულ გამოცდას, რომელიც ვერ მოასწრეს. თქვენ ჩააბარებთ 8 გამოცდას, ოღონდ ერთიანი ეროვნული გამოცდების საკითხებით“.

ნოემბრის დასაწყისში „ფეისბუქზე“

უკვე ახალი ჯგუფი ჩნდება, სახელწოდებით – „ძირს 8 გამოცდა!“

ნოემბერს ჯგუფის ადმინისტრატორი წერს: „სასურველია, მოამზადოთ პლაკატები, დიდ ფორმატზე დანერილი ჩვენი მოთხოვნა, რომ გაუქმდეს საატესტატო გამოცდები!!! და ამ ყველაფერთან ერთად დავიცვათ ცენზურა და თავი შევიკავოთ ვინმესადმი აგრესიისგან. ჩვენ მოსწავლეები ვართ, ბავშვები ვართ და გვსურს, მშვიდობიანად დავიცვათ ჩვენი უფლებები!!!“

საპროტესტო აქცია, რომელშიც რამდენიმე ასეული მოსწავლე მონაწილეობდა, პარლამენტის შენობის წინ, 9

„ოროსნების რევოლუციის“ პარალელურად, 12 ნოემბერს დიმიტრი შაშკინმა მანდატურების მუშაობა შეაჯამა და მათ სკოლაში დისციპლინის გაუმჯობესებისთვის მადლობა გადაუხადა.

ფოტოგრაფის ალინა ხაჩიკიანი

ნოემბერს, სამშაბათს, დღის 12 საათზე გაიმართა. მოსწავლეები საატესტატო გამოცდების გაუქმებას ითხოვდნენ.

აქციას 161-ე სკოლის მე-12 კლასის მოსწავლე შალვა დემეტრაშვილიც ესწრებოდა. იმ დღეს, აქციაზე მისული სხვა თანატოლების მსგავსად, შალვამ გაკვეთილები გააცდინა. იგი ამბობს, რომ პარლამენტის შენობასთან პირდაპირ სახლიდან მივიდა და მშობლებმა ამის შესახებ იცოდნენ.

მოსწავლეების მიერ ჩატარებული აქცია 9 ნოემბერს საინფორმაციო გამოშვებების მთავარ თემად იქცა.

„რუსთავი 2“-ის ვრცელ სიუჟეტში

ჟურნალისტი ჰყვებოდა, რომ მოსწავლეები გამოცდების რაოდენობის შემცირებას კი არა, საერთოდ მოხსნას ითხოვდნენ.

„პროტესტი სწავლის წინააღმდეგ“, „მოსწავლეები, რომლებსაც სწავლა არ უნდათ“, „ეს იმ ფონზე, როცა ნელს აბიტურიენტების ყველაზე დაბალი დონე დაფიქსირდა“, „გამოცდების გაუქმებას მოითხოვენ“, „ტექნიკური საგნების სწავლისთვის მათ დრო არ დაუკარგავთ“ – ეს ფრაზები „რუსთავი 2“-ის სიუჟეტიდანაა.

რეპორტაჟის ბოლოს ჟურნალისტიმ აქციაზე მისულ მოზარდებს გამოცდა

თავად მოუწყო და სასკოლო პროგრამიდან კითხვები დაუსვა. სიუჟეტში მოზარდებმა ვერც ერთ კითხვას ვერ უპასუხეს.

რეპორტაჟი პრეზიდენტისა და განათლების მინისტრის კომენტარებით სრულდებოდა. „ოროსნების რევოლუცია... ეტყობა რამე შაშკინს, რომ სუსტი ნერვები აქვს?“ – ირონიით საუბრობდა პრეზიდენტი მოსწავლეთა პროტესტზე.

„არ გინდათ გამოცდის ჩაბარება, ნუ გინდათ გამოცდის ჩაბარება, წადით და დაიჭირეთ ხელში ნიჩაბი, წერაქვი და ნამდვილად არ არის დასაძრახი, თუ

მიხეილ სააკაშვილი, სოფი შაგონას საოცის მოსწავლეებთან შეხველა

„ზოგიერთი ქუჩაშია, შატალოზე და ცდილობს, ოროსნების რევოლუციები, ბუნტები თუ აჯანყებები მოაწყოს. ზოგიერთი კი სწავლობს და ცდილობს, რომ ცხოვრებაში რაღაცას მიაღწიოს და ქვეყანა ასახელოს...“

...ზოგიერთი არის გატუტუცებული. ქუჩაში გამოსულ ოროს-

ნებს, აშკარად ეტყობოდათ, რომ, ძირითადად, შეძლებული ოჯახებიდან არიან და ცხოვრობენ თბილისის ცენტრში. აქ კი, შამგონაში, დანგრეულ გზაზე, ოკუპაციის ხაზთან, ბავშვები მაინც სწავლობენ. სირცხვილი მათ, ვინც ამ დონეზე მიიყვანა ბავშვები იმ მდიდარ ოჯახებში და ყოჩაღ თქვენ, ბავშვებო!“

შენი შრომით არჩენ ხალხს. თუ არ გინდა არაფრის გაკეთება, ეს შენი არჩევანია. პოლიტიკური პარტიები მეთორმეტე კლასელების მიტინგებს აწყობენ, არ გვინდა გამოცდებიო, მაგრამ ვაი, იმ მშობლებს და ვაი, იმ პოლიტიკურ პარტიებს, ვინც თავის შვილებს აქეზებენ“, – აცხადებს მიხეილ სააკაშვილი.

მოზარდების პროტესტი „ლეიბორისტმა“ სოსო შატბერაშვილმა ნაციონალურ არხებზე გამოსაჩენად გამოიყენა. „რუსთავი 2“-ის ეთერში მეგაფონით ხელში აქციის მონაწილე მოზარდებს მხარდაჭერას უცხადებდა და თან პოლიტიკურ განცხადებებს აკე-

თებდა. შატბერაშვილმა ტელეკამერის წინ განაცხადა, რომ აქციაზე მოსწავლეებმა მიიწვიეს.

თუმცა, „რუსთავი 2“-ის კადრს მიღმა დარჩა ერთი მნიშვნელოვანი დეტალი, რომლებიც სხვა მედია საშუალებებმა დააფიქსირეს. მაგალითად, რადიო „თავისუფლება“ თავის რეპორტაჟში წერს: „ე.წ. „ოროსნების რევოლუციაში“ ჩაბმას, 9 ნოემბერს ლეიბორისტული პარტიაც ცდილობდა, თუმცა, პარლამენტის წინ მათ გამოჩენას მოსწავლეების დიდი წინააღმდეგობა მოჰყვა:

„არ გვინდა არც ლეიბორისტი და არავინ არ გვინდა! წავიდნენ აქედან

ოპოზიციონერები!“

„უნდა ვინმეს, რომ ამ საქმეში პოლიტიკა ერიოს? გინდათ, რომ სააკაშვილმა თქვას, ამ ბავშვებით ოპოზიციური პარტიები მანიპულირებენო? მაშინ ვთქვათ უარი ამ პოლიტიკოსების განცხადებებზე...“

„ლიბერალთან“ საუბარში აქციის მონაწილე ერთ-ერთმა მოზარდმა თქვა: „როცა სადამოს „რუსთავი 2“-ზე სიუჟეტს ვუყურე, მეგონა სხვა რამეზე იყო და არა ჩვენს აქციაზე“.

თუმცა, ამბავი ამით არ დასრულებულა. მართლა რომ „სუსტი ნერვები“ არ აქვს, დიმიტრი შაშკინმა პრეზიდენტს

8 ბაიოსა

2011 წელს საატესტატო გამოცდების ფარგლებში ყველა საჯარო სკოლის კურსდამთავრებულს რვა საგნის ჩაბარება მოუწევს: ქართული ენა და ლიტერატურა, მათემატიკა, უცხო ენა, საქართველოს და მსოფლიო ისტორია, გეოგრაფია, ფიზიკა, ქიმია და ბიოლოგია.

ამ საგნებისთვის მოსამზადებლად 2010 წლის სექტემბრიდან მეთორმეტეკლასელებს სპეციალური გაკვეთილები, აბიტურები დაუნიშნეს.

აბიტურები სკოლებში კვირაში რამდენჯერმე ტარდება. მეთორმეტეკლასელებს ამ გაკვეთილებზე დასწრება შეუძლიათ, თუმცა არ ევალებათ. თბილისის პირველი ექსპერიმენტული საჯარო სკოლის მეთორმეტეკლასელი თიკო აღიაშვილი ამბობს, რომ „მოსწავლეების დიდი ნაწილი აბიტურის გაკვეთილებს არ ესწრება. ვემზადებით, და მათთვის დრო აღარ გვრჩება. ამ გაკვეთილებზე ჩვენი კლასიდან დაახლოებით შვიდი ბავშვი დავდის.“

აბიტურის დრო სკოლაში განვლილი მასალის გამეორებას ეთმობა. სხვადასხვა სკოლის მოსწავლეები თვითონ ირჩევენ, რომელ საგანში კვირაში რამდენი სააბიტურო საგნის მოსმენა ურჩევენიათ.

საატესტატო გამოცდები 2011 წელს სკოლაში ერთსა და იმავე დღეს ჩატარდება. მოსწავლეები ყველა ტესტს კომპიუტერის მეშვეობით ჩააბარებენ.

აქციის დასრულებიდან რამდენიმე საათში დაუდასტურა.

9 ნოემბერს, საღამოს რვის ნახევარზე, განათლების სამინისტროში თბილისის რვა საჯარო სკოლის დირექტორი დაიბარეს. მათ ტელეფონები და ჩანთები ჩამოართვეს და გენერალური ინსპექციის უფროსთან, ირაკლი ანდრიაშვილთან შეიყვანეს.

ისინი იმ სკოლების დირექტორები იყვნენ, რომლის მოსწავლეებიც აქციაში მონაწილეობდნენ.

„გენერალურ ინსპექციაში მისულ ყველა დირექტორს განცხადების უკვე დაწერილი, ერთი და იგივე ტექსტი დაგვხვდა. ამ ტექსტის მიხედვით, თანამდებობიდან გათავისუფლებას ვითხოვდით, ოღონდ არცერთ განცხადებაში, თანამდებობიდან გათავისუფლების მიზეზი არ ეწერა. ჩვენ ამ განცხადებებზე მხოლოდ ხელი უნდა მოგვეწერა,“ – იხსენებდა 149-ე სკოლის დირექტორი მაია გიორგაძე.

მოვლენების განვითარების განსხვავებული ვერსია აქვს განათლების მინისტრს, დიმიტრი შაშკინს. მისი განცხადებით, დირექტორებმა გათავისუფლების თხოვნით განათლების სამინისტროს აქციის შემდეგ, 9 ნოემბერს თავად მიმართეს.

„სამინისტრო ამ პროცესებში არ ჩარეულა, დირექტორების გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილება ამ სკოლების სამეურვეო საბჭოებმა მიიღეს,“ – განაცხადა შაშკინმა.

შაშკინის ვერსიის თანახმად, 9 ნოემბერს, მოვლენები ამგვარი თანმიმდევრობითა და ელვის სისწრაფით უნდა განვითარებულიყო: აქციის დასრულების შემდეგ, დირექტორებს გადადგომის მოთხოვნით განცხადება უნდა დაეწერათ, შემდეგ ეს განცხადება განათლების სამინისტროში მიეტანათ, სამინისტროს თანამშრომლებს რვავე სკოლის შემთხვევა უნდა განეხილათ და სამეურვეო საბჭოსთვის გადაეგზავნათ. შემდეგ უკვე ამ სკოლებში სამეურვეო საბჭოები უნდა შეკრებილიყო, დირექტორების საკითხი ახლა ამათ უნდა განეხილათ და საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება უნდა მოესწროთ.

მაია გიორგაძე ერთადერთი აღმოჩნდა, რომელმაც სამინისტროში დაბარებული დანარჩენი დირექტორებისგან განსხვავებით, განცხადებას ხელი არ მოაწერა. თუმცა არა იმიტომ, რომ სამსახურიდან დათხოვნის ამ ფორმას აპროტესტებდა. 149-ე სკოლის დირექტორი მეორე დღეს სამინისტროში იმის დასამტკიცებლად მივიდა, რომ მისი მოსწავლეები საპროტესტო აქციაზე არ წასულან. ამისთვის მან სამინისტროში მშობლების წერილობითი განცხადებები და აღრიცხვის ჟურნალების ასლები მიიტანა.

მე-12 კლასელი შალვა დემეტრაშვილი იხსენებს, რომ 10 ნოემბერს, როდესაც სკოლაში მივიდა, სასწავლო ნაწილის გამგემ მას უთხრა: „შენს გამოჩენი სკოლის დირექტორი (მიშა მინდაძე) თანამდებობიდან გაათავისუფლეს“.

„ნამდვილად არ მინდოდა, დირექტორის გადაყენების მიზეზი გავმხდარიყავი. უბრალოდ, ჩემი აზრი გამოვხატე. ახლა სინდისი მექნჯნის, რადგან მეუბნებიან შენი აქციაზე წასვლის გამო დირექტორმა სამსახური დაკარგაო. მინდა, ბატონ მიშას პირადად შევხვდე და დაველაპარაკო, ავუხსნა, რომ მე არაფერ შუაში ვარ,“ – ამბობს შალვა.

„სასწავლო ნაწილმა მითხრა, რომ ამის გამო დაისჯები და რვას კი არა, თორმეტ გამოცდას ჩააბარებ წლის ბოლოსო. ვერაფერსაც ვერ დამსჯიან, ამის უფლება არა აქვთ! მე უბრალოდ სკოლა გავაცდინე.“

შალვა დემეტრაშვილის სკოლის უკვე ყოფილი დირექტორი – მიშა მინდაძე ადასტურებს, რომ თანამდებობა დატოვა, თუმცა განათლების სამინისტროს მხრიდან ზენოლას უარყოფს და სისტემაში არსებულ პრობლემებზე მხოლოდ ორაზროვნად ლაპარაკობს.

„მივდივარ იმიტომ, რომ გამიჭირდება ამ დამოკიდებულებაში ბავშვებთან ყოფნა. რაც შეეხება იძულებას, არავითარი მითითება არ ყოფილა. ჩემთვის არავის უთქვამს, სკოლაში კარები ჩაკეტე და ბავშვები არ გაუშვაო, მაგრამ მიმაჩნია, რომ ბავშვები ასეთ აქციებს არ უნდა აწყობდნენ. გამოცდა არავის უხარია, ეს ჩვეულებრივია. თუ საკუთარი აზრის გამოხატვა სურდათ, შეეძლოთ ჟურნა-

ლისტებს შეხვედროდნენ, ტელევიზიით გამოსულიყვნენ, საჯაროდ განაცხადებინათ, – ამბობს მინდაძე „ლიბერალთან“ საუბარში.

მან უარყო შაშვინის განცხადება, თითქოს რვა დირექტორის საკითხი სამეურვეო საბჭოებმა გადაწყვიტეს. „ჩვენი სკოლის საბჭოს ჯერ არაფერი განუხილავს. ალბათ, მალე განიხილავენ,“ – ამბობს იგი.

მოსწავლეთა აქციების გამო სამინისტროში დაბარებული სხვა დირექტორები ჩუმად არიან. ისინი მომხდრზე ღიად საუბარს გაურბიან და კომენტარს არ აკეთებენ.

დირექტორთა ასოციაციის აღმასრულებელი დირექტორი თეა თუთბერიძე ამბობს, „განათლების შესახებ კანონი“ მოსწავლეებს საკუთარი იდეებისა და მშვიდობიანი პროტესტის გამოხატვას არ უკრძალავს. „ამის გამო სკოლის დირექტორის დასჯა სრულიად უკანონოა,“ – ამბობს თუთბერიძე.

მათ შორის, არც თავად მინისტრს, რომელიც ამ სამსახურის შემოღების უშუალო ინიციატორი იყო.

მოსწავლეთა აქციიდან 4 დღის შემდეგ, 12 ნოემბერს, განათლების მინისტრი მანდატურებს პირადად შეხვდა.

დიმიტრი შაშვინმა მანდატურებს ეფექტური მუშაობისთვის მადლობა გადაუხადა და აღნიშნა: „სტატისტიკა თვალნათლივ მიგვანიშნებს იმაზე, რომ მანდატურის სამსახურმა გაამართლა. სკოლებში შეიქმნა ისეთი უსაფრთხო გარემო, სადაც ბავშვი დაცულია და დამყარებულია დისციპლინა, რომელიც უთუოდ უნდა ახლდეს სასწავლო პროცესს“

სამინისტროს ინფორმაციით, 80 პროცენტით შემცირდა მოსწავლეების დაგვიანების ფაქტები; 75-ით – მოსწავლეების სკოლიდან გაპარვის შემთხვევები.

„ოროსან მოსწავლეებთან“ და მათ დირექტორებთან დაკავშირებული ისტორია გრძელდება.

მოსწავლეებზე კონტროლი გამკაცრდა თითქმის ყველა სკოლაში.

„ერთი ჩემი მეგობრის სკოლაში კარები ჩარაზეს და არავის უშვებდნენ გარეთ. სხვაგან რესურს-ცენტრის წარმომადგენლები მისულან. ბავშვებს მასწავლებლები დაემუქრნენ. ისინი სკოლებში ჩაკეტეს, რომ აქციაზე არ წასულიყვნენ“ – ამბობს 11 ნოემბერს გამართული მოსწავლეთა მორიგი აქციის მონაწილე ანა მუსხელიშვილი.

51-ე სკოლის ერთ-ერთი მეთორმეტეკლასელი, რომელიც აქციაზე არ წასულა, ამბობს: „არავის ჩავუეჭივართ, მაგრამ დამრიგებელი შემოვიდა და გაგვფრთხილა, რომ სკოლის შემდეგ აქციაზე წასვლისგან თავი შეგვეკავებინა, ჩვენივე უსაფრთხოების მიზნით“.

„დღეს ჩემი მეთორმეტეკლასელი შვილის კლასის დამრიგებელმა დამირეკა. წინა ორშაბათს, როცა „ოროსნებმა“ (© სააკაშვილი) და იმ ბავშვებმა, „რომ-

■ „გენ. ინსპექციაში მისულ დირექტორებს განცხადების უკვე დაწერილი ტექსტი დაგვხვდა, რომლის მიხედვით, თანამდებობიდან გათავისუფლებას ვითხოვდით. ჩვენ ამ განცხადებებზე მხოლოდ ხელი უნდა მოგვეწერა“

მოსწავლეების სკოლიდან გათავისუფლებას და გაცდენას სკოლების შინაგანანესი არეგულირებს. მასწავლებელი ყურნალში აღრიცხავს დასწრებას. თუ გაცდენის შესახებ, მშობელმა სკოლა წინასწარ არ გააფრთხილა, მასწავლებელი მშობლებს ატყობინებს, რომ მათი შვილი სკოლაში არ ყოფილა.

სკოლებში მეტი დისციპლინისთვის 2010 წლის გაზაფხულზე განათლების სამინისტრომ მანდატურებიც გაგზავნა. განათლების მინისტრს – დიმიტრი შაშვინს – არაერთხელ განუცხადებია, რომ სკოლის დისციპლინისა და მათ შორის გაცდენების კონტროლიც სწორედ მანდატურების ერთ-ერთი მთავარი მოვალეობა და პასუხისმგებლობა უნდა ყოფილიყო.

თუმცა, 9 ნოემბრის შემთხვევაში, მანდატურების პასუხისმგებლობა არავის გახსენებია.

პარასკევს თეა თუთბერიძე ავრცელებს ინფორმაციას, რომ განათლების სამინისტრო ორი დღის განმავლობაში თბილისის 149-ე საჯარო სკოლის დირექტორზე, მაია გიორგაძეზე ზენოლას განაგრძობდა. მას სთხოვდნენ პირადი განცხადების საფუძველზე წასულიყო სკოლის დირექტორობიდან.

11 ნოემბერს მაია გიორგაძის მეუღლეს – ვალერიან გიორგაძეს, რომელიც ასევე თბილისის 148-ე სკოლის დირექტორია, განათლების სამინისტროდან დაურეკეს და უთხრეს – თუ მისი მეუღლე დღის ბოლომდე დირექტორობიდან წასვლის შესახებ განცხადებას არ დაწერდა, მაშინ მასაც დაითხოვდნენ.

პარასკევს დღის პირველ ნახევარში მაია და ვალერიან გიორგაძეების სკოლებში განათლების სამინისტროს გენერალური ინსპექციის წარმომადგენლები შევიდნენ.

ლებსაც სწავლა არ უნდათ“ (© რუსთავი 2) აქცია გამართეს, ზუკამ სკოლა გააცდინა. მიტინგზე არ ყოფილა, წინა ღამეს სიცხე ჰქონდა და შინ დარჩა. დამრიგებელმა მთხოვა, ეგებ ექიმის ცნობა მანაც მოიტანოთ, თორემ დირექტორმა გამოგვიცხადა, უშიშროებიდან იყვნენ და ყველა იმ მე-12 კლასელზე ვაგროვებთ ინფორმაციას, ვინც იმ დღეს სკოლაში არ ყოფილაო“, – წერს ყურნალისტი ნინო ბექიშვილი საკუთარ ბლოგში.

11 ნოემბრის აქციის თითქმის ყველა მონაწილეს სახეზე ნილაბი ჰქონდა აფარებული. მათი თქმით, ეს ნილაბი იმის დემონსტრირებაა, რომ მოსწავლეებს ემინათ. აქციაზე ათზე მეტი სკოლიდან ელოდნენ თანამოაზრეებს. თუმცა, 11 ნოემბერს პარლამენტის წინ დაგეგმილ აქციაზე მხოლოდ 15-მდე მოსწავლე მივიდა. ■

ისევ იქ, საბჭოთა ხაზში

საბჭოთა წარსულის დაძლევა სხვა არაფერია, თუ არა პიროვნული პასუხისმგებლობის გააზრება და ავტორიტარული მართვის მეთოდებთან შეურიგებლობა. ჯერჯერობით, როგორც ჩანს, ისევ იქ ვართ, სადაც 30 წლის წინ ვიყავით.

ნინო ბეკიშვილი

დღეს ჩემი მეთორმეტკლასელი შვილის კლასის დამრიგებელმა დამირეკა. წინა ორშაბათს, როცა „ოროსნებმა“ (© სააკაშვილი) და იმ ბავშვებმა, „რომლებსაც სწავლა არ უნდათ“ (© რუსთავი 2) აქცია გამართეს, ზუკამ სკოლა გააცდინა. მიტიנגზე არ ყოფილა, წინა ღამეს სიცხე ჰქონდა და შინ დარჩა. დამრიგებელმა მთხოვა, ეგებ ექიმის ცნობა მაინც მოიტანოთ, თორემ დირექტორმა გამოგვიცხადა, უშიშროებიდან იყენენ და ყველა იმ მე-12 კლასელზე ვაგროვებთ ინფორმაციას, ვინც იმ დღეს სკოლაში არ ყოფილაო.

იმ დღეს ექიმი არ გამომიძახებია და ცნობას აბა, საიდან მოვიტან! სამაგიეროდ, მომიწვეს სკოლაში წასვლა და ახსნა-განმარტების დაწერა, რომ ბავშვი ნამდვილად არ ყოფილა მიტიנגზე.

რვა გათავისუფლებული დირექტორიდან, მხოლოდ ერთს აღმოაჩნდა გამბედაობა, სიმართლე ეთქვა – დირექტორები სამინისტროში დაიბარეს, მზა განცხადება დაუდეს და საკუთარი ნებით წასვლაზე მოანერჩინეს ხელი. გუშინ, „რუსთავი-2“-ს 161-ე სკოლის ყოფილმა დირექტორმა მიხეილ მინდაძემ მოკლე ინტერვიუ მისცა, სადაც თქვა, რომ მხარს უჭერს გამოცდების ჩატარებას და საკუთარ ადგილს სკოლაში ვერ ხედავს. იმის შესახებ, რომ განათლების სამინისტროს პოლიტიკის გამო მოუწია სამსახურის დატოვება, მხოლოდ ირიბად მიანიშნა. არ უთქვამს, სინამდვილეში რაც ხდება. ვინანე, რომ ორი წლის წინ მიშა მინდაძეზე სტატია დავებეჭდე „ცხელ შოკოლადში“. საერთოდაც, ცხოვრებაში პირველად ვინანე იმის შესახებ, რაც დამინერია და გამოიქვეყნებია.

იმ სადამსჯელო ზომებმა, რომელიც სახელმწიფომ გაატარა, შედეგი გამოიღო – ხუთშაბათის მიტიנגზე მხოლოდ 15 ბავშვი მივიდა. დანარჩენები შეშინდნენ ან ჩათვალეს, რომ პროტესტს აზრი არ აქვს.

ის, რომ ბავშვების შესახებ უშიშროება აგროვებს ცნობებს, არც ერთ მასწავლებელს და დირექტორს საჯაროდ არ გაუბროტესტებია. ჯერჯერობით არც მასწავლებელთა პროფკავშირს ამოუღია ხმა. მარტო რამდენიმე ადამიანი გამოთქვამს პროტესტს. ოფიციალური საჯარო განცხადება არც პოლიტიკურ პარტიებს გაუქეთებიათ და არც სახალხო დამცველს. არადა, ეს არ არის რაიმე სახის გადაცდომა, ან ადამიანის უფლების დარღვევის ერთეული შემთხვევა. ეს უკვე გააზრებული ავტორიტარული პო-

ლიტიკაა, რომლის განხორციელებაც დიმიტრი შაშკინმა ციხეებიდან სკოლებში გადანაცვლებისთანავე დაიწყო.

რას სთავაზობს სახელმწიფო იმ ბავშვებს, რომლებიც ამ მარტივ გამოცდას ვერ ჩააბარებენ და ატესტატს ვერ მიიღებენ, ჯერჯერობით, არ ვიცი. პროფესიული განათლების სისტემა ჩვენთან, ფაქტობრივად, არ არსებობს. პრეზიდენტმა იოლი გამოსავალი ნახა – ბარი და წერაქვი დაიჭირონო.

ინტერნეტში, სხვადასხვა ფორუმზე და facebook-ში კი დიდი მღელვარებაა. ამაზე წერენ, ბრაზობენ, აპროტესტებენ. გუშინ დიმიტრი შაშკინის კარიკატურებიც გამოჩნდა. ცუდი იქნება, თუ ეს პროტესტი ინტერნეტში ან მედიაში დარჩება და აქვე ჩაკვდება.

პრეზიდენტმა განაცხადა, რომ „ოროსნები“ შაშკინს ვერ შეაშინებენ. ცხადია, ვერ შეაშინებენ – შაშკინს შეუძლია ისინი სამტრედიის სპეც-სკოლაში გადააგზავნოს, რომელსაც ახლა არემონტებს. იმაზე კი, რომ თუკი მოზარდი სისხლის სამართლის დამნაშავე არ არის, არავის აქვს უფლება ის მშობელს მოაშოროს, ჯერჯერობით არაფერი თქმულა. ხუთოსნებს პრეზიდენტი კომპიუტერებით ასაჩუქრებს, ხუთოსნები ყველას უყვარს, მახსოვს სსრკ-შიც უყვარდათ – არტეკში უშვებდნენ.

ჩვენში დღეს ბევრს საუბრობენ სსრკ-ს მემკვიდრეობაზე. საბჭოთა წარსულის დაძლევა სხვა არაფერია, თუ არა პიროვნული პასუხისმგებლობის გააზრება და ავტორიტარული მართვის მეთოდებთან შეურიგებლობა. ჯერჯერობით, როგორც ჩანს, ისევ იქ ვართ, სადაც 30 წლის წინ ვიყავით, თორემ რა უნდა უშიშროებას სკოლაში?

საქართველოს ფოსტა

ფოსტ-მოდერნი

საქართველოს ფოსტა ინვესტორისთვის მაქსიმალურად ხელსაყრელი პირობებით იყიდება. შეინარჩუნებს თუ არა ის პროფილს, უცნობია.

ნინო გოგუა

„საქართველოს ფოსტაში“ ყველა პროცესი წინა საუკუნის 90-იან წლებშია ჩარჩენილი, ნოემბერი 2010

ხის საწერ მაგიდეზე კონვერტები და დოკუმენტებია დახვავებული. მაგიდებს ქალბატონები უსხედან, ქალაქებს ახარისხებენ და ფხვებს მაგიდის ქვეშ შედგმული პატარა ელექტროლუმელებით ითბობენ.

ეს საქართველოს ფოსტაა, სადაც პირადი და საქმიანი წერილები, ღია და მისალოცი ბარათები და ამანათები იყრის თავს. ამ ქალბატონების ხელში მხოლოდ 2009 წელს 1 მილიონ 500

ათასმა წერილმა და 81-მა საერთაშორისო კორესპონდენციამ გაიარა.

ორი თვის წინ, 60 წლის წინანდელი ლოგოც განახლდა. ახალი ფერები – ლურჯი და წითელი – სარტყელივით ეკვრება დედამიწას და გვეუბნება, რომ საქართველოს სახელმწიფო ფოსტა, 100 ათასი კვადრატული ფართის უძრავი ქონებითა და 20 ფილიალით მთელ საქართველოში, გვთავაზობს „გზავნილებს საზღვრებს გარეშე“.

■ რეალური მიზეზი, რითაც „საქართველოს ფოსტამ“ კერძო ინვესტორი შეიძლება დააინტერესოს, მისი უძრავი ქონებაა. ესაა 100 000 მ² მიწა და უამრავი შენობა-ნაგებობა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში.

თუმცა, ფოსტის თანამშრომლებმა, დირექტორმა და იმ ადამიანებმა, რომლებიც წერილებსა და ზარათებს „საქართველოს ფოსტის“ საშუალებით გზავნიან, კარგად იციან, რომ ის დღემდე ვერ გამოსულა უძრაობის ხანიდან.

ფოსტის ოთხსართულიან შენობაში ლიფტი არ მუშაობს. კიბეები მტვრიანი და ჭუჭყიანია. პარკეტი აქა-იქ ამოყრილი, კედლებზე – აცლილი საღებავი და ცემენტის ჩამოცვენილი.

ეს უწყება ნდობით სახელმწიფო სტრუქტურებშიც კი არ სარგებლობს. სამინისტროები საქმიანი და ოფიციალური დოკუმენტაციის გასაგზავნად დღემდე ამერიკულ DHL-ს და სხვა კერძო კომპანიებს ანიჭებენ უპირატესობას. ისინი 1.60 ლარის მაგივრად, 8-9 ლარს იხდიან იმისთვის, რომ წერილმა ადრესატამდე დროულად მიაღწიოს.

ფოსტის ადმინისტრაციასა და თანამშრომლებს არ სურთ სიახლეებზე საუბარი, თუმცა, ცვლილებებისთვის ემზადებიან. 20 დეკემბერს დასრულდება იმ კომპანიების განაცხადების მიღება ეკონომიკის განვითარების სამინისტროში, რომელთაც ფოსტის შეძენა სურთ.

„ცნობილია, რომ კერძო მეპატრონე გაცილებით ეფექტური მმართველია, ვიდრე სახელმწიფო“, – აცხადებს ეკონომიკური განვითარების მინისტრის მოადგილე გიორგი კარბელაშვილი და ფოსტის გაყიდვის აუცილებლობას მხოლოდ ამ მოტივით ასაბუთებს.

ეს პირველი შემთხვევა არაა, როდესაც სახელმწიფო ფოსტის მძიმე მემკვიდრეობისგან „გათავისუფლებას“ ცდილობს. 2005 წელს ეს უწყება სტრატეგიული ობიექტების სიიდან საპრივატიზაციო ნუსხაში გადაიტანეს, მაგრამ ამ 5 წლის განმავლობაში მყიდველი არ გამოჩენილა.

ამჯერად სახელმწიფო კერძო კომპანიებს გაცილებით ხელსაყრელ პირობებს სთავაზობს. თუ პრივატიზების სხვა ცნობილი შემთხვევების დროს, სახელმწიფო განსაზღვრულ

პირობებს წინასწარ წარადგენდა, ახლა კომპანიებს შეუძლიათ, თვითონ წარუდგინონ სამინისტროს გეგმა – რა პირობით და რა ფასად სურთ „საქართველოს ფოსტის“ შეძენა. 20 დეკემბრის შემდეგ, სამინისტრო სწორედ ამ განცხადებისგან აარჩევს მისთვის ყველაზე სასურველ რამდენიმე კომპანიას და ტენდერს უფრო სარფიანი კონტრაქტის გასაფორმებლად მხოლოდ ამის შემდეგ გამოაცხადებს.

პოტენციური კლიენტებისთვის სავარაუდოდ მიმზიდველი უნდა იყოს ის, რომ ფოსტის პრესტიჟს ორსაუკუნოვანი ისტორია უმაგრებს და ისიც, რომ ეს უწყება ყველგან, მათ შორის მაღალმთიან რაიონებშიც, საკუთარ ოფისს ფლობს. თუმცა, „საქართველოს ფოსტის“ მომავალი მფლობელი მემკვიდრეობად მიიღებს იმ უამრავ პრობლემასაც, რაც საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ ამ უწყებას დაუგროვდა.

„საქართველოს ფოსტა“ დღემდე წამგებიან კომპანიად ითვლება.

„დაახლოებით 7 მილიონ ლარიანი ბიუჯეტით მხოლოდ ხარჯების ანაზღაურებას ვახერხებთ. რამდენიმე თვეა, ხელფასებს ვერ გავცემთ. ისეთ რეგიონებშიც გვინევს მუშაობა, რომლებიც წამგებიანია. მეტიც ჩავა თუ არა ამანათი, ამას მნიშვნელობა არ აქვს, ადგილობრივი ოფისის ხარჯების განევა მაინც გვინევს. ხომ უნდა იყოს ადგილზე ვიღაც, ვინც, საჭიროების შემთხვევაში, წერილზე საფოსტო მარკას დაანებებს?“ – ამბობს „საქართველოს ფოსტის“ დირექტორი, დავით დარახველიძე.

ამ მძიმე მემკვიდრეობის ფონზე რეალური მიზეზი, რითაც „საქართველოს ფოსტამ“ კერძო ინვესტორი შეიძლება დააინტერესოს, მისი უძრავი ქონებაა. ესაა 100 000 კვადრატული მეტრი მიწა და უამრავი შენობა-ნაგებობა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში. რადგან ეკონომიკის სამინისტრო ინვესტორს არ ავალდებულებს, შესყიდულ შენობებსა და ტერიტორიას პროფილი შეუნარჩუნოს, შენო-

ფოსტა - სახელმწიფო თუ პირადი?

სახელმწიფო ფოსტების პრივატიზების შესახებ დებატები ბოლო დროს დასავლეთის ქვეყნებშიც აქტუალური გახდა. საფრანგეთში, გერმანიაში, ამერიკაში, ბულგარეთში ექსპერტები ერთ პრინციპულ საკითხზე ვერ თანხმდებიან: უნდა იღებდეს თუ არა ფოსტა სახელმწიფო ბიუჯეტიდან სუბსიდიებს? და მეორე: ამ სახის ინვესტიციით, აინვეს თუ არა საფოსტო მომსახურების ხარისხი ამ ქვეყნებში?

მწვევ სადავო თემად რჩება ისიც, საჭიროა თუ არა დღეს სახელმწიფო ფოსტის, როგორც ქვეყნის სუვერენიტეტის ნაწილის, შენარჩუნება?

დაპირისპირებული მხარეები, როგორც წესი, თანხმდებიან იმაზე, რომ ფოსტას ის სტრატეგიული დანიშნულება, რაც გასულ საუკუნეებში, დაბალი ტექნოლოგიური განვითარების პირობებში ჰქონდა, დღეს აღარ გააჩნია. მაგალითად, საქართველოს შემთხვევაში, თუ სახელმწიფო ფოსტა იყო საფოსტო გზავნილების გადაცემის ერთადერთი საშუალება საბჭოთა კავშირის 15-ივე წვერი რესპუბლიკის მასშტაბით, დღეს ეს ფუნქცია ჩვენთან უამრავ კერძო კომპანიაზე გადანაწილებულია.

ასევე ბევრი დასავლური ქვეყნის შემთხვევაში. ინგლისში, გერმანიაში, საფრანგეთსა და სხვა ქვეყნებში ფოსტა დღემდე სახელმწიფო მფლობელობაში რჩება, მისი სუვერენულობის სიმბოლურ ნაწილად აღიქმება, მაგრამ ქვეყნის შიგნით და გარეთ კომუნიკაციისთვის საჭირო შეუცვლელ როლს აღარ ასრულებს.

იაპონიაში სახელმწიფო ფოსტა 2010 წლის გაზაფხულზე გაიყიდა, მაგრამ ამ თემის გარშემო დებატები ჯერ კიდევ არ შეწყვეტილა. საპრივატიზაციო პირობები და ინვესტორის ვალდებულებები, ასევე, ის, თუ როგორ უნდა დაიხარჯოს ფოსტის გაყიდვით მიღებული ფული – პარლამენტში დებატების აქტუალურ თემად დღემდე რჩება.

ბებში, სადაც ახლა „საქართველოს ფოსტა“, შეიძლება მისი გასხვისების შემდეგ ოფისები, მაღაზიები, ან სასტუმროები განთავსდეს.

„საქართველოში მოქმედ კერძო ფოსტებს არ აქვთ საკმარისი ფული, „საქართველოს ფოსტა“ დამოუკიდებლად რომ შეიძინონ. ამისთვის რომელიმე საერთაშორისო ოპერატორია საჭირო, მაგრამ არც ერთი მათგანი არ იმუშავებს წაგებაზე. შენობებისთვის პროფილის შეცვლის გარეშე, ამ პატარა ბაზარზე, საეჭვოა, ვინმემ ოპერირება მოინდომოს“, – ამბობს საქართველოში DHL-ის წარმომადგენლობის დირექტორი მალხაზ პაპელაშვილი.

მიზეზი, რის გამოც „საქართველოში ფოსტა“ წამგებიანია, რამდენიმეა.

„21-ე საუკუნეში, ინტერნეტის ეპოქაში, ადამიანები წერილის წერას გადაეწვივნენ. მართალია, წერილი სულ სხვა სიამოვნებაა, თითქოს, ცოცხალი ორგანიზმია, მაგრამ მასზე მასობრივი მოთხოვნა, როგორც ადრე იყო, დღეს აღარაა. ჩვენთან აღარც ყურნალ-გაზეთების გამოწერაა პოპულარული“, – ამბობს მარკების სპეციალისტი ბიჭიკო, რომელიც 40 წელია ფოსტაში მუშაობს.

თუმცა, მთავარი მიზეზი, რის გამოც „საქართველოს ფოსტამ“ ვერც რეალური რეზერვინგი და ვერც მოგებაზე მუშაობა ვერ შეძლო, იყო მწირი ბიუჯეტი, გაუბედავი, უინციანტივო მმართველობა და უზარმაზარი ქონება, რომელიც ბოლო პერიოდში ფოსტისთვის წინააღმდეგ უფრო იქცა,

ვიდრე განვითარების ხელშემწყობ ფაქტორად.

საფოსტო სისტემა საბჭოთა კავშირის დაშლასთან ერთად მოიშალა. სამოქალაქო ომის დროს დაინვა კავშირგაბმულობის სამინისტროს შენობა, მასთან ერთად განადგურდა ფოსტის მუზეუმიც.

1992 წლის შემდეგ ფოსტა თავის შენახვას დიდწილად პენსიების დარიგებით ახერხებდა. საპენსიო თანხის სახლში მიტანის საფასურად, ფოსტალიონებიც რამდენიმე ლარს იღებდნენ პენსიონერებისგან. მას შემდეგ, რაც 2004 წელს პენსიების დარიგების ფუნქცია სახელმწიფომ ტენდერში გამარჯვებულ „სახალხო ბანკს“ დააკისრა, ფოსტის შემოსავლები ერთიორად შემცირდა.

ჩახოცი მახა

„საქართველოს ფოსტა“, რომელიც დღემდე სახელმწიფოს მფლობელობაში რჩება, ქართული მარკების ექსკლუზიური მწარმოებელია.

საფოსტო მარკა, რომელიც საერთაშორისო საფოსტო სტანდარტების მიხედვით, ვიზუალურად ეფექტური, შინაარსობრივად კი მარ-

ტივად გასაგები უნდა იყოს, ეკონომიკის სამინისტროს დაკვეთით იბეჭდება. მიუხედავად იმისა, რომ იკრძალება მარკაზე ცოცხალი პოლიტიკოსის, ან ლიდერის გამოსახვა, მარკა პოლიტიკური და კულტურული კონიუნქტურისგან თავისუფალი ჩვენთან მაინც არაა.

ვერც ერთ ქართულ მარკაზე ვერ ნახავთ, მაგალითად, თანამედროვე ხელოვნების ნიმუშს, ან საქართველოში მცხოვრები რომელიმე უმცირესობის აღმნიშვნელ სიმბოლიკას. თუკი, იაპონიის საფოსტო მარკებზე – ანიმეები, ანუ იაპონური ანიმაციის გამოსახულებები, უნგრეთში კი პირველი კოსმოსური ხომალდებია დატანილი, ქართულ მარკებზე დღესაც სამხედრო გემების, ცნობილი საზოგადო მოღვაწეების, არქიტექტურული ძეგლების და საქართველოს ფლორა და ფაუნას გამოსახულებები იბეჭდება.

2007 წელს „საქართველოს შეირაღებული ძალების“ პატივსაცემად ზღვის ნაპირას მდგარი სამხედრო გემის გამოსახულებით 10 000 ცალი მარკა დაიბეჭდა. ამავე წელს ეკონომიკის სამინისტრომ „საქართველოს ფოსტას“ საჰაერო და ქვეითი ჯარის

გამოსახულებიანი მარკები დაუკვეთა.

შარშან ოლიმპიური თამაშების აღმნიშვნელი მარკები გამოვიდა, მოგვიანებით კი – ნოდარ ქუმარიტაშვილის სახელობის მარკებიც გავრცელდა.

ჩვენთან პოპულარულია ქვეყნებთან მეგობრობის ნიშნად ერთობლივი მარკების გამოშვების იდეაც.

„საქართველოს ფოსტის“ პრეზიდენტის შემთხვევაში, ეკონომიკის სამინისტროს შეკვეთებს ტენდერში გამარჯვებული კერძო კომპანიები შეასრულებენ.

დღესაც, როცა ეს ფუნქცია სახელმწიფო ფოსტას აკისრია, ამ ვალდებულებას დამოუკიდებლად ვერ ასრულებს – შესაბამისი სტამბის არარსებობის გამო, „საქართველოს ფოსტა“ მარკების დასაბეჭდად ევროპულ კომპანიებს მიმართავს, იღებს კი ეკონომიკის სამინისტროსგან იღებს.

„საქართველოს ფოსტა“ საფოსტო გზავნილების ანაბარა დარჩა.

ოთახი, სადაც დღეს თანამშრომლები ამ ერთადერთ ფუნქციას ასრულებენ, თეთრი პლასტიკატითაა გადატიხრული. „ამ უზარმაზარ, ქვასავით ცივ ოთახში სითბო როგორღაც ხომ უნდა შეგვენარჩუნებინა“, – ამბობს ლევანი, რომელიც წერილების დახარისხების დეპარტამენტის ზედამხედველია.

ოთახში ათი საწერი მაგიდაა ჩამწკრივებული. იქვე დგას ურიკები, რომლებზეც ლურჯი და თეთრი ტომრები აწყვია. მაგიდებთან სხვადასხვა ასაკის ქალბატონები ტომრებიდან ამოღებულ წერილებს საფოსტო ინდექსის შესაბამისად ახარისხებენ.

მათგან ოდნავ მოშორებით მაღალი, მრავალგანყოფილებიანი ხის კარადა დგას წარწერებით – ზესტაფონი, ოზურგეთი, ქუთაისი. მხოლოდ რამდენიმე განყოფილებაში დევს თითო-ორი წერილი.

ამ ოთახში წერილებს სულ 20 ადამიანი ახარისხებს. ისინი დილიდან საღამომდე, კვირაში 6 დღე დაახლოებით 100 ლარის საფასურად მუშაობენ. ამავე ანაზღაურებით საქართველოს მასშტაბით ფოსტას სულ 1600 თანამშრომელი ჰყავს. მათგან 800-მდე ფოსტალიონი ყოველდღიურ სამუშაოში 80 ლარს იღებს, განყოფილების უფროსები – 120 ლარს.

„მიზერული შემოსავლების გათვალისწინებით, მომხმარებელს მაქსიმალურ სერვისს ვთავაზობთ“, – ამბობს „საქართველოს ფოსტის“ დირექტორი დავით დარახველიძე და ამანათების განყოფილებაში გავყავართ.

უშველებელი დარბაზის შუაგულში მუხლუხოს ფორმის, დიდი, დაჟანგული დანადგარი დგას. 15 წლის წინ, ამ დანადგარის ზედა ნაწილში მილიონობით ამანათი გროვდებოდა. მანქანა ავტომატურად ახარისხებდა მათ და ძირს დაშვებული „ფეხების“ საშუალებით, კონტეინერებში ალაგებდა. რამდენიმე ადამიანი ამ გზით თვეში ასეულობით ტონაზე მეტ ამანათს აბინავებდა.

რეგიონებში გასაგზავნად გამზადებული ამანათები, ნოემბერი 2010

ფოტო: ილია ბარბაქაძე

■ თანამედროვე ტექნოლოგიების მიღმა დარჩენილ

„საქართველოს ფოსტაში“, სამუშაოს მთლიანად პერსონალი ასრულებს. საქართველოს და უცხო ქვეყნების მოქალაქეები

კი ამანათების გასაგზავნად, ძირითადად, კერძო კომპანიებს ირჩევენ.

დღეს ეს მანქანა ამორტიზებულია. თანამედროვე ტექნოლოგიების მიღმა დარჩენილ „საქართველოს ფოსტაში“, სამუშაოს მთლიანად პერსონალი ასრულებს. საქართველოს და უცხო ქვეყნების მოქალაქეები კი ამანათების გასაგზავნად, ძირითადად, კერძო კომპანიებს ირჩევენ.

„თითქმის იმდენივე ამანათს იღებს TNT, რამდენსაც „საქართველოს ფოსტა“, გარკვეულ პერიოდებში – უფრო მეტსაც. როგორც ჩანს, მოსახლეობას ურჩევნია, ზოგჯერ ცოტა მეტი გადაიხადოს და ამანათის დაკარგვისგან თავი დაიზღვიოს“, – ამბობს TNT-ს პრესასთან ურთიერთობის სამსახურის უფროსი თაკო ახალკაცი.

TNT შედარებით ძვირად (მათთან 5 კილოგრამამდე საფოსტო გზავნილის ღირებულება 5-დან 25-მდე ლარია), მაგრამ მთელი საქართველოს მასშტაბით ახორციელებს „საქართველოს

ფოსტის“ ანალოგიურ მომსახურებას.

„ევროპაში ფოსტების პრივატიზების პროცესის შემდეგ აღმოჩნდა, რომ კერძო ბაზარზე კონკურენტული ფასი დიდად არ განსხვავდებოდა სახელმწიფო ფოსტების ფასისგან. ამით ფოსტის გასხვისების საწინააღმდეგო არგუმენტები ფაქტობრივად გაქრა – ამბობს DHL-ის დირექტორი.

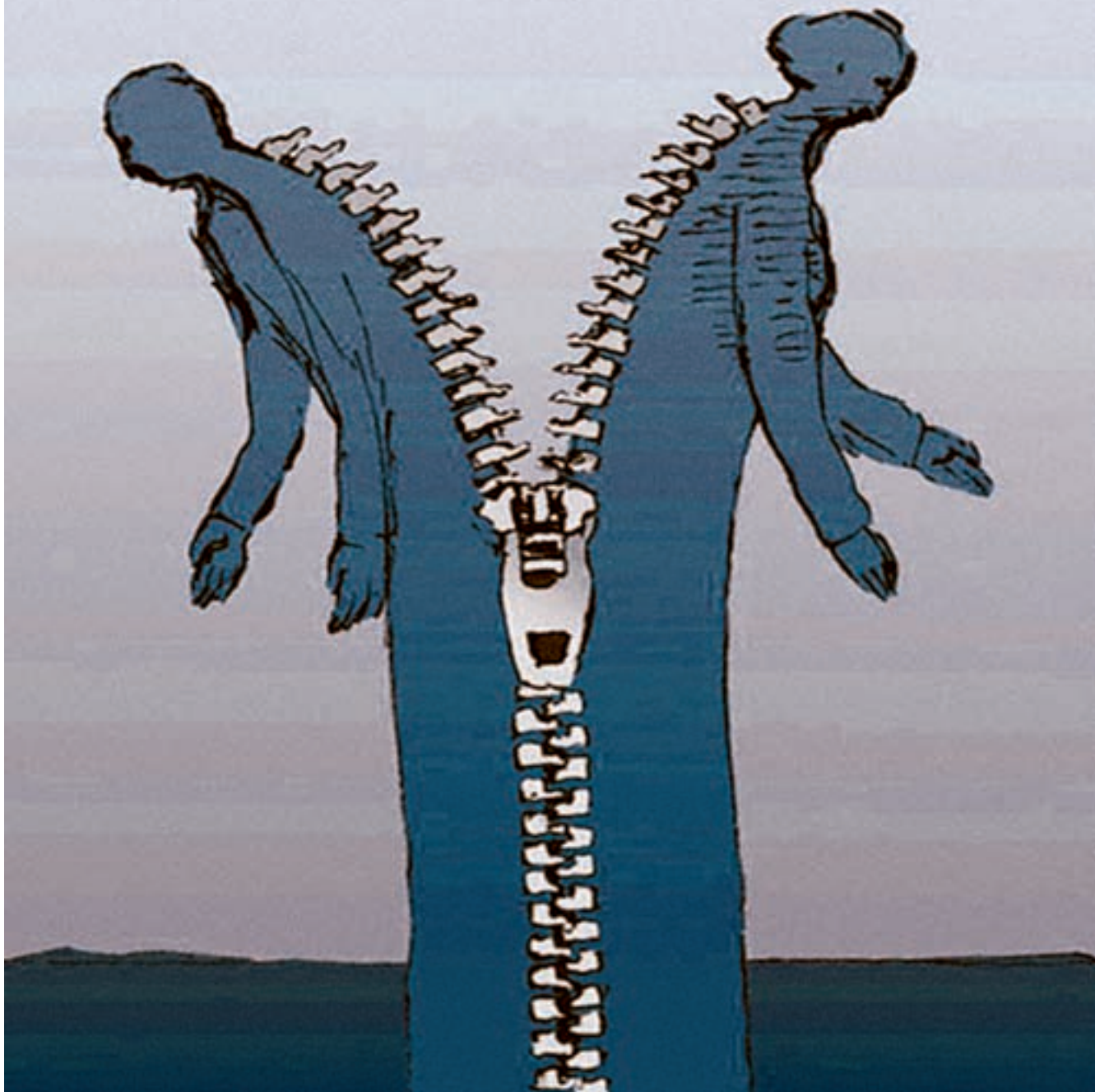
სახელმწიფოსთვის ფოსტის გასხვისება ბიუჯეტში ფულის მობილიზების მორიგი საშუალებაა. თუმცა, ახალი, ხელსაყრელი პირობებით დაინტერესებული ინვესტორი, რომელიც „ფოსტის“ შენარჩუნებასა და მის განვითარებაზე ააწყობდა საკუთარ ბიზნეს-გეგმას, ჯერჯერობით არ ჩანს. ამიტომ პასუხი კითხვაზე – დარჩება თუ არა ბაზარზე საქართველოს ისტორიული ფოსტა, რომელიც ბოლო წლებამდე ერთადერთი საფოსტო გადამზიდი იყო – არ არსებობს. ■

ოჯახი

მშვიდობით, სიყვარული!

განქორწინება – ოჯახის დანგრევა თუ პიროვნული ბედნიერებისთვის ბრძოლა?

დიანა ჩაჩუა

„ჩემს მშობლებს რთული ქორწინება ჰქონდათ. გამუდმებით ჩხუბობდნენ და ორჯერ გაშორდნენ. ვხვდები, რომ ორივე ძალიან ღელავდა შვილებზე, თუმცა ფაქტია, რომ მე და ჩემი ძმა არეულ და სტრესულ ოჯახში გავიზარდეთ. დღეს, როდესაც საკუთარ ქორწინებას ვგეგმავ, მოსვენებას არ მძღვეს კითხვები: განწირულია ჩემი ქორწინება? მეც ჩემი მშობლების ნაკვალევს გაყვები?“ ეს არის ნაწყვეტი განქორწინების თემისადმი მიძღვნილი ერთ-ერთი პოპულარული ბლოგიდან, სადაც ანამ მკითხველებს საკუთარი განცდები გაუმხილა.

29 წლის ანას შიშები სულაც არ არის უსაფუძვლო. ბევრი კვლევა ადასტურებს, რომ განქორწინებას „გენეტიკური“ ხასიათი აქვს და თაობიდან თაობას გადაეცემა, როგორც გარკვეული „გენეტიკური დეფექტი“.

მსოფლიოში არასოდეს ყოფილა განქორწინებების რიცხვი ისეთი მაღალი, როგორც დღესაა.

თანდათანობით, სტიმისგან თავის დაღწევით, განქორწინებების ბუმმა ყველაზე ტრადიციულ საზოგადოებებშიც შეაღწია.

მარტო საქართველოში უიღბლო ქორწინებების რიცხვი ბოლო 10 წელიწადში გაორმაგდა. თუმცა, როგორც სპეციალისტები ამბობენ, რეალურად ეს მაჩვენებელი უფრო მაღალია.

საქართველოში განქორწინებათა მთავარ მიზეზად ღალატს, გენდერული როლების აღრევას და მძიმე სოციალურ ფონს უკავშირებენ. თუმცა, არანაკლები წვლილი მიუძღვის ადრეულ შეუღლებასა და ოჯახურ ძალადობას.

გასული ათეული წლების განმავლობაში ქორწინების აღქმამ დიდი ცვლილებები განიცადა. ტრადიციულ, კლასიკურ ქორწინებაში ორივე მეუღლეს საკუთარი მოვალეობები ჰქონდა: ქმარი მუშაობდა, ცოლი სახლში საქმიანობდა და ამას მაქსიმალური პროდუქტიულობა მოჰქონდა.

დღეს, როდესაც მზა საქმელები, იაფი ტანსაცმელი და სარეცხი მანქანის და მტვერსასრუტის მსგავსი ტექნოლოგიები ფუფუნება აღარ არის, ქალების დისახლისობიდან სულ უფრო ნაკლები სარგებელია. განათლებულმა ქალებმა, რომლებიც თავად გეგმავენ, როდის გააჩინონ ბავშვი,

სამუშაო ბაზარზე გადაინაცვლეს.

სწორედ ქალის როლის ცვლილება განქორწინებების მზარდი ტენდენციის ერთ-ერთი მიზეზიც.

მიღებული განათლების წყალობით, ქალები ქმრებზე ფინანსურად დამოკიდებულნი აღარ არიან, როგორც ეს მანამდე იყო. მათ ახალი ფუნქცია და ვალდებულებები გაუჩნდათ, რასაც მათი დროის და ყურადღების დიდი ნაწილი მიაქვს. ეს ხშირად ოჯახური უთანხმოების მიზეზი ხდება.

ჩეზარე რიმინი ბედნიერი კაცია. ცხოვრებაში არაფერი აკლია. „ფერარით“ დადის და თავისუფალ დროს აგარაკზე მელვინეობით არის დაკავებული. ზაფხულს

ბანქონინება საქართველოში

2009 წელს საქართველოში განქორწინების 4030 ფაქტი დაფიქსირდა. აქედან თანაცხოვრებიდან 4 წლის შემდეგ გაყრის გადაწყვეტილება 910-მა წყვილმა მიიღო. გაყრის ინიციატორი 3767 შემთხვევაში ქალი იყო და მხოლოდ 263 შემთხვევაში – მამაკაცი.

2008 წელს განქორწინების გადაწყვეტილება 3 189 წყვილმა მიიღო, 2007 წელს კი – 2 325-მა.

განქორწინებულთა უმეტესი რაოდენობა თბილისზე მოდის.

რაც შეეხება ქორწინების სტატისტიკას, 2009 წელს 31 752 წყვილი დაქორწინდა. 2008-ში კი – 31 414.

რივიერაზე ატარებს და იმდენი კლიენტი ჰყავს, რომ სათვალავი ერევა. მისი ბიზნესი ჰყვავის. მსოფლიო ეკონომიკურმა კრიზისმაც ვერაფერი დააკლო.

ჩეზარე რიმინი იტალიის ყველაზე ცნობილი განქორწინებათა ადვოკატია.

განქორწინებების ბუმმა ოჯახური ტრადიციებით ცნობილ იტალიაშიც ჩააღწია.

2008 წელს აქ 54 ათასი ადამიანი გაეყარა ერთმანეთს, მაშინ როცა 30 წლის წინ ეს რიცხვი 12 ათასს არ სცდებოდა. ყოველწლიურად ეს მაჩვენებელი 3-4 პროცენტით იზრდება. საშუალოდ, ოჯახებს 15-წლიანი თანაცხოვრების შემდეგ ანგრევენ. სულ უფრო მეტ იტალიელს ოჯახის შექმნას, შვილებს და ტრადიციულ, მრავალთაობიან ოჯახებში ცხოვრებას გართობა ურჩევნია.

ვალთაობიან ოჯახებში ცხოვრებას გართობა ურჩევნია.

განქორწინებული ვირნა მოდენა, რომელიც ქორწინების დაგეგმვის ბიზნესითაა დაკავებული, ამბობს, რომ ახლა „განქორწინების კომერციულ პოტენციალს სწავლობს“. „შესაძლოა, ეს ქორწინების დაგეგმვაზე უფრო სარფიანი ბიზნესი იყოს,“ – ამბობს იგი.

ვირნასგან განსხვავებით, მილენა სტოიკოვიჩმა განქორწინების ბიზნესის პერსპექტიულობა ორი წლის წინ შენიშნა და გაყრის დაგეგმვის სააგენტო „ჩაო ამორე“ გახსნა. რომის და ტრიესტეს ოფისების შემდეგ, იგი მალე მილანშიც გეგმავს გაფართოებას.

ევროპაში განქორწინება საკმაოდ ძვირი პროცესია, სასამართლოსა და ადვოკატების მომსახურებით დაწყებული, ალიმენტებით და ყველა მხარის საცხოვრებლით დაკმაყოფილებით დამთავრებული. ამიტომაც ბევრი წყვილი კანონიერ განქორწინებას თავს არიდებს და ცალ-ცალკე ცხოვრებით კმაყოფილდება.

ოფიციალური ინფორმაციით, საქართველოშიც გამოჩნებულთა რიცხვი გაცილებით მაღალია განქორწინებულთა რიცხვზე.

რამდენიმე წლის წინ ბერკლის უნივერსიტეტის ფსიქოფიზიოლოგიის ლაბორატორიის დირექტორმა, ქორწინების მკვლევარმა რობერტ ლევანსონმა ათ წყვილს ვიდუო გადაუღო, სადაც ისინი საუბრობდნენ პირად ურთიერთობებზე, სხვადასხვა თემებზე, ჩხუბობდნენ. ლევანსონმა იცოდა, რომ ხუთი მათგანი გაყრის პირას იდგა. ვიდუო სხვადასხვა დარგის სპეციალისტებს, რიგით მოქალაქეებს უჩვენეს და სთხოვეს, დამორების პირას მყოფი წყვილები გამოევილინათ. უმრავლესობამ არასწორ წყვილებს დაადო ხელი.

„გარედან ყველაფერი სხვაგვარად ჩანს. ადამიანებს კარგად არ ესმით ქორწინების ფუნქციონირება. ყველაფერი გაცილებით რთული და კომპლექსურია,“ – ასკვნის ლევანსონი.

ხშირად წყვილები თვითონაც ვერ აცნობიერებენ, თუ რა მოხდა. რამდენიმე წლის წინ ისინი ხომ ბედნიერები იყვნენ. სიყვარული გაქრა? ვერ შეეწყვენ?

სპეციალისტები რეალური ურთიერთობების გაუფასურებასა და განქორწინებე-

ბის მზარდ ტენდენციაში ახალ ტექნოლოგიებსაც ადანაშაულებენ.

35 წლის ემა ბრედემ ქმართან განქორწინების შესახებ ფეისბუქიდან შეიტყო. ქალი გაოგნებული კითხულობდა მეუღლის ახლად განახლებულ სტატუსს: „ნილ ბრედემ დაასრულა ქორწინება ემა ბრედესთან“.

ერთ-ერთმა უახლესმა კვლევამ დაადასტურა, რომ განქორწინებულები გაყრის შემდეგ მეტად ბედნიერი სულაც არ არიან.

თუმცა, ზოგ შემთხვევაში, ეს ერთადერთი სწორი არჩევანია. არავინ აყენებს ეჭვქვეშ განქორწინების აუცილებლობას, როდესაც საქმე ძალადობას და გამუდმებულ ჩხუბს ეხება. ფსიქოლოგები თანხმდებიან, რომ ბავშვისთვის დედ-მამის გამუდმებული ჩხუბის გარემოში ყოფნა მათი გაყრით მიყენებულ სტრესზე უფრო მავნებელია.

შვილის გამო ოჯახების შენარჩუნების ტრადიცია საქართველოში კვლავაც აქტიუალურია. თუმცა, წინა თაობებთან შედარებით დღეს ახალგაზრდები გაცილებით თამამად ანგრევენ ოჯახებს.

„ბავშვის უმამოდ გაზრდა არ მინდოდა. ამის გამო დიდხანს ვითმენდი ბევრ რამეს. ასე თითქმის 4 წელი გავატარეთ. ერთ დღესაც მივხვდი, რომ ასე გაგრძელება აღარ შეიძლებოდა. დღეს ვთვლი, რომ სწორად მოვიქეცი. ამისხნით ვინმემ, რატომ უნდა შემენარჩუნებინა ოჯახი? ჩემი ჭოროკანა მეზობლის გამო? მათ ხომ აღარც ახსოვთ ეს ამბავი,“ – ჰყვება 29 წლის ელისო.

„ოთხი წლის წინ გავეთხოვე. ამ ხნის მანძილზე ჩემს ოჯახში სულ უთანხმოებაა. ქმარი სულ უფრო და უფრო ხშირად გარბის შინიდან. თავიდან ვეჩხუბებოდი, ახლა ვცდილობ, ყურადღება არ მივაქციო. შევეგუე. განქორწინება ბავშვის გამო არ მინდა, მაგრამ ბედნიერი არ ვარ,“ – ამბობს 27 წლის ნინო.

ხშირად საქართველოში განუწყვეტელი ოჯახური უთანხმოებების და სტრესის გადაჭრის გზად თინიეჯერი გოგოები გათხოვებას მიიჩნევენ, უკეთეს შემთხვევაში – შეყვარებულებზე, თუმცა ხდება ისეც, რომ სასონარკვეთილები პირველივე შემხვედრს მიყვებიან. ხშირად შეგებას ახალშექმნილ ოჯახშიც ვერ პოულობენ, შედეგად მოჯადოებული წრე იკვრება.

ევროპისგან განსხვავებით, საქართველოში სიტუაციას ისიც ართულებს, რომ დაუქორწინებელი წყვილის ერთად, მშობლებისგან ცალკე ცხოვრება ტრადიციულ შეხედულებებს ეწინააღმდეგება. მეტიც, ეს საკითხი ნებისმიერი ზრდასრული ადამიანისთვისაც, დამოუკიდებლად იმისა, ჰყავს პარტნიორი თუ არა, მაინც პრობლემას წარმოადგენს. ამას ხშირად დაძაბული ურთიერთობები და სტრესი სდევს თან. გარდა სტიგმისა, ზოგ შემთხვევაში, ეს დიდ ფინანსებთან არის დაკავშირებული, რის გამოც ახალგაზრდები დამოუკიდებლად ცხოვრებას ვერ ახერხებენ.

„ჩემთვის ოჯახური აურზაურისგან თავის დაღწევის ერთადერთი საშუალება გათხოვება იყო. მეუღლე მიყვარს, თუმცა ოჯახის ასე აღრე შექმნას არ ვაპირებდი. მშობლების აუტანელ ურთიერთობას ვეღარ გაეუძელი. მამაჩემი სულ მთვრალია

ბავშვი და ბანქონინება

საქართველოში განქორწინების შემდეგ ბავშვის აღზრდის საქმეში დამხმარეთა მთელი არმია ერთვება. თუ უცხოეთში მეუღლეებს მარტო ცხოვრება და ბავშვის აღზრდის მთლიანად საკუთარ თავზე აღება უნევთ, ჩვენთან ბებიები და ბაბუები მთავარ გამწვევ ძალად იქცევიან ხოლმე. ცხადია, ეს მეორე მშობლის ნაკლებობას ვერ ავსებს, თუმცა ბავშვებისთვის, რომელმაც ცოტა ხნის წინ სტრესი გადაიტანა, ახლობლების განსაკუთრებული მზრუნველობა აუცილებელია.

ფსიქოლოგები ამბობენ, რომ მშობელთა განქორწინების შემდეგ, ბავშვები განსაკუთრებით მგრძნობიარენი ხდებიან. მათ არ სიამოვნებთ ხმაური, უფროსთან უცხო ადამიანებს, ეშინიათ მიტოვებისა და დაჯინყების.

სხვადასხვა კვლევების თანახმად, ბავშვებისთვის მიტოვებულის და არასასურველის კომპლექსის თავიდან აცილების მიზნით, აუცილებელია მისგან შორს მყოფი მშობლის დადებითი პორტრეტის შექმნა. ფსიქოლოგები ამბობენ, რომ დაუშვებელია ბავშვის ამხედრება მამის ან დედის მიმართ.

და სახლში დებოშებს აწყობს. დედაჩემი ამას თავდახრილი იტანს,“ – ჰყვება 18 წლის ქეთი თბილისიდან.

განქორწინება ყველაზე დიდ ტრავმას ბავშვებს აყენებს. საკუთარი პრობლემებით დაკავებული მშობლები ბავშვის მიმართ ხშირად დაუფიქრებელ და უყურადღებო დამოკიდებულებას იჩენენ. ფსიქოლოგები ამბობენ, რომ ეს დამოკიდებულება უკვალოდ არ იკარგება: დეპრესია, სტრესი, ფსიქოზი, არასრულფასოვნებისა და სხვა კომპლექსები, ეს ყველაფერი პოსტგანქორწინების სინდრომებია, რომლებიც ბავშვებში იჩენს თავს.

22 წლის ლევანი მშობლების გამუდმებული ჩხუბის გარემოში გაიზარდა: „რაც თავი მახსოვს, მამა დედას ამცირებს, ფიზიკურ შეურაცხყოფასაც აყენებს. ბავშვობიდან მოყოლებული დედას ვეხვეწები, გამორდი-მეთქი. ეს ნაბიჯი ვერ გადადგა ახლა ამბობს, რაღა დროს განქორწინება-აო?! სახლიდან სიამოვნებით წავიდოდი, მაგრამ დედას ვერ მივატოვებ“.

მშობლების განქორწინება ნებისმიერი ასაკის ბავშვებისთვის მტკივნეულია. ზრდასრულებში ეს ხშირად ქორწინების და ოჯახური ღირებულებებისადმი იმედის დაკარგვას იწვევს.

ბოლო დროს მნიშვნელოვნად გახშირდა „ვერცხლის განქორწინების“ შემთხვევებიც, ანუ ერთმანეთს შორდებიან წყვილები, რომელთაც 30 და მეტი წლის თანაცხოვრების სტაჟი აქვთ. შვილების გზაზე დაყენების, მშობლების, ფინანსური და სხვა წნეხისგან გათავისუფლების შემდეგ, შუა წლებს მიტანებულები პირადი ცხოვრებისთვის სულ უფრო ხშირად იცლიან. მით უმეტეს, რომ ამ ასაკის ქალების მნიშვნელოვანი ნაწილი დღეს აღარ არის ქმრის შემოსავალზე დამოკიდებული.

„ორი შვილი გვყავს. ტრავმირების თავიდან ასაცილებლად, გადაწყვიტეთ ბავშვებისთვის არაფერი გვეთქვა. მათ კვლავაც ერთად ვუვლით, თუმცა ორივეს გვყავს სხვა პარტნიორები. ბავშვებს წარმოდგენაც არ აქვთ, რომ მათი მშობლები აგერ უკვე 4 წელია რაც ერთად აღარ არიან. ყველას დღემდე ერთი ბედნიერი ოჯახი ვგონივართ,“ – ჰყვება 46 წლის მაკა. იგი ამბობს, რომ სხვა წყვილებსაც იცნობს, რომლებიც ბავშვების დასანახად ერთად

ცხოვრობენ, თუმცა სხვადასხვა პარტნიორები ჰყავთ.

დედაქალაქისგან განსხვავებით, რეგიონებში განქორწინებასთან დაკავშირებით სტიგმა კვლავაც ძლიერია, ამიტომაც დიდი ქალაქებისგან განსხვავებით გაყრა იქ ბევრად რთული საქმეა.

ქართველი ფსიქოლოგები ამბობენ, რომ ხშირად ახალგაზრდა წყვილები სექსუალური შეუთავსებლობის მოტივით სცილდებიან ერთმანეთს. ქორწინებამდე პარტნიორთან სექსუალური კავშირის არქონის გამო, წყვილს შორის სექსუალური შეთავსებადობის გამოვლენა უკვე ქორწინების შემდეგ ხდება. თუმცა, დასავლეთშიც კი, სადაც წყვილები დაქორწინებამდე, ჩვეულებრივ, ერთად ცხოვრობენ, ეს მათ ოჯახებს დანგრევისგან ვერ იცავს, რადგან პრობლემები ბევრად უფრო კომპლექსურია.

გახშირებული განქორწინებების ფონზე მილიონობით ადამიანმა თანამედროვე მსოფლიოში ქორწინებისა და ოჯახის ინსტიტუტისადმი იმედი დაკარგა. თუმცა, მაინც მეტია მათი რიცხვი, ვინც ფიქრობს, რომ შეყვარებულ წყვილებს შორის ურთიერთობა ქორწინებით უნდა გაგრძელდეს.

სინამდვილეში, ქორწინების კრიტიკოსები, ქვეცნობიერად, არა თავად ამ ინსტიტუტს, არამედ ცუდ ურთიერთობებს აკრიტიკებენ. ადამიანები არ ღალატობენ ერთმანეთს იმიტომ, რომ დაქორწინებულები არიან. ღალატი და განშორება დაუქორწინებელ წყვილებშიც ხშირია.

ქორწინება არ არის რთული, არეული ან ჩახლართული. ცხოვრებაა თავად რთული.

ქორწინებაზე უარის თქმა ცხოვრებისეული სირთულეების თავიდან აცილებას არ ნიშნავს.

პირიქით, თუ ქორწინება ერთმანეთისადმი თანასწორი პარტნიორების ერთობაა, მაშინ ქორწინებაში ყოფნა ცხოვრებისეული სირთულეებისა და წარმატებების პარტნიორისთვის გაზიარების შანსს იძლევა.

ასე რომ, ნეგატიური ტენდენციების მიუხედავად, ქორწინება დღეს კვლავაც რჩება პარტნიორისადმი სიყვარულისა და ერთგულების დამტკიცების მთავარ ფორმად, რომელსაც მთელს მსოფლიოში მილიონობით ადამიანი ირჩევს.

ფაქტები

1. გოგონებს მშობლების განქორწინება უფრო იოლად გადააქვთ, ვიდრე ბიჭებს;
2. ამერიკელი ბავშვების ნახევარი მშობლების განქორწინების მომხსნეა;
3. ამერიკელი ბავშვების 40 პროცენტი მამის გარეშე იზრდება;
4. კვლევები ადასტურებს, რომ ბავშვისთვის მშობლების განქორწინება გაცილებით სტრესულია, ვიდრე ერთ-ერთი მშობლის გარდაცვალება;
5. განქორწინებულთა შვილებს ტრავმების, ასთმის, თავის ტკივილების და საუბრის დეფექტების დიდი რისკი აქვთ; ასეთ ბავშვებს ჯანმრთელობის მდგომარეობის გარ-

- თულების ორჯერ უფრო მაღალი რისკი აქვთ;
6. კვლევამ აჩვენა, განქორწინებიდან ექვსი წლის შემდეგაც კი შვილებს კვლავაც მარტოობის, უბედურების და დაუცველობის შეგრძნებები აქვთ;
7. ამერიკაში პატიმართა 70 პროცენტი არასრულფასოვან ოჯახებშია გაზრდილი;
8. განქორწინებულთა შვილები, განსაკუთრებით ბიჭები, აგრესიული დამოკიდებულებით გამოირჩევიან;
9. განქორწინებულთა შვილებში, მათ სხვა თანატოლებთან შედარებით, თვითმკვლელობის რისკი ორჯერ უფრო მაღალია.

ბახსნილი საქართველო

მეზობელი ქვეყნებისთვის საზღვრების გახსნა გარკვეულ რისკებს შეიცავს, მაგრამ გრძელვადიან პერსპექტივაში ძალზე ჭკვიანური პოლიტიკაა.

მარკ მალენი

ერთ-ერთი პირველი სწრაფი და ჭკვიანური ნაბიჯი, რაც მთავრობამ 2003 წელს ხელისუფლებაში მოსვლის შემდეგ გადადგა, ეუთოს წევრი ქვეყნებისთვის ვიზის გაუქმება იყო. ეუთო მსოფლიოს უმდიდრესი ქვეყნების კლუბია. ამან უცხოელებს საქართველოში მარტივად მიმოსვლის საშუალება მისცა. ბევრი ღარიბი ქვეყანა ფულს სწორედ იმით აკეთებს, რომ მდიდარი ქვეყნების მოქალაქეებს დიდ სავიზო გადასახადებს უწესებს. ამ ქვეყნების საკონსულტოები ხშირად პროცესს ხელოვნურად ართულებენ, ზოგჯერ კორუფციის, ზოგჯერ უბრალოდ ბიუროკრატიული უუნარობის გამო. რუსეთი, ფაქტობრივად, ერთადერთი დიდი და საშუალო შემოსავლების მქონე ქვეყანაა მსოფლიოში, რომელიც ჯერ კიდევ ითხოვს ვიზას ყველა ვიზიტორისთვის. რუსეთის ვიზის მიღება კომიკურად არაორგანიზებული და საბჭოურია. როდესაც პოტენციური სტუმარი, ბოლოს და ბოლოს, ვიზას იღებს და რუსეთში ჩადის, უკვე ფიქრობს, რომ ეს ქვეყანა რაღაც სხვა ეპოქის კაფკასეული სახელმწიფოა. ამისთვის ვიზის მიღების პროცესში მიღებული შთაბეჭდილებებიც კმარა.

საქართველომ რომ კანადელების და შვედების ვიზის გარეშე შემოშვება დაიწყო, მართლაც შესანიშნავი გადამწყვეტილება იყო. მაგრამ ახლა, როცა ჯერი ჩრდილოკავკასიელებზე მიდგა, შეიძლება თუ არა, ამ ნაბიჯსაც იგივე

შეფასება მივცეთ? როდესაც ამის შესახებ პირველად შევიტყვე, დავფიქრდი, თუ რა რეაქცია ექნებოდათ კრემლის მთავარ „მყვირალეს“. ბევრი რუსი ხომ „კავკასიას“ განიხილავს, როგორც ერთ დიდ ბანდას, რომელიც ზის და რუსული ეროვნული იდეის წინააღმდეგ შეთქმულებას აწყობს. ის-

ტორია, რომ საქართველო ჩეჩნეთის არმიას ეხმარებოდა რუსული ჯარის წინააღმდეგ, წლების განმავლობაში კრემლისთვის საკმაოდ პოპულარული და სასარგებლო თემა იყო. სწორედ ამიტომ, ჩრდილოკავკასიელებისთვის სავიზო რეჟიმის გაუქმების იდეაც პროვოკაციული ჩანს.

■ ყველაფერი, რაც საქართველოში ხდება რუსეთისთვის პროვოკაციის მიზეზი ხდება. ამიტომ, თუ სიახლე აშკარად საქართველოს ინტერესებშია, მხოლოდ იმიტომ, რომ ის რუსეთს გააღიზიანებს, მის მიღებაზე უარი არ უნდა ვთქვათ. საქართველოს ეპატიება, თუ დიდად არ შეწუხდება რუსეთის განაწყენებით. რუსეთი ხომ ისედაც ყოველთვის ნაწყენია.

მეორე მხრივ, რუსეთის პროვოკაციაზე წამოგება იოლი საქმეა – ყველაფერი, რაც საქართველოში ხდება მისთვის პროვოკაციის მიზეზია. ამიტომ, თუ სიახლე აშკარად საქართველოს ინტერესებშია, მხოლოდ იმიტომ, რომ ის რუსეთს გააღიზიანებს, მის მიღებაზე უარი არ უნდა ვთქვათ. საქართველოს ეპატიება, თუ დიდად არ შეწუხდება რუსეთის განწყობებით. რუსეთი ხომ ისედაც ყოველთვის ნანწყენია.

სავიზო რეჟიმის გაუქმების იდეა კიდევ იმიტომ მომენონა, რომ თბილისში ერთ ჩეჩენს შევხვდი. ის საქართველოში ვიზიტის დროს ერთ-ერთ კონფერენციაზე მოხვდა. ხალხს ხედებოდა, სავიზიტო ბარათებს გასცემდა, ამბობდა, რომ თბილისი ძალიან მოსწონს... მოკლედ, სასიამოვნო ადამიანი იყო. ვფიქრობ, აქ საყიდლებზეც იარა. თუ ვინმე გასეირნებას და დასვენებას იმსახურებს, პირველ რიგში, ეს ჩეჩენი არიან. ჰოდა, რატომ არ უნდა გააკეთონ ეს მეზობელ საქართველოში?

იგივე შეიძლება, ითქვას ირანელებზეც. ირანი ატომური ბომბის შექმნას ცდილობს და ამისთვის ბირთვულ მასალას ეძებს. რუსეთს უამრავი ბირთვული მასალა აქვს. ასევე აქვს სამხრეთ ოსეთი, რომელიც იდეალური ადგილია ყველა ჯურის ხალხისა და იარაღის კონტრაბანდისთვის. საქართველო ამ ორ მთავარ დესტაბილიზატორს შორის მდებარეობს. ჭკვიანური ნაბიჯია, გაუქმებული სავიზო რეჟიმით, ამ ორის ერთმანეთთან დაახლოება? დიას, ასეა. ვისაც კონტრაბანდის რუსეთსა და ირანს შორის გადაზიდვა სურს, იმას სავიზო რეჟიმი არც აქამდე უშლიდა ხელს. ვინ იცის, უკვე რამდენი რამ გადაიტანეს.... თუმცა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ საერთაშორისო საზოგადოებას უკვე დაუმტკიცა, რომ მას ბირთვული მასალების კონტრაბანდისტების დაკავება არ უჭირს. გაუქმებული სავიზო რეჟიმი ამ პროცესზე ზეგავლენას ვერ მოახდენს.

თავისუფალი სავიზო რეჟიმი, პირველ რიგში, იმ ირანელებს წაადგება, ვისაც სამშობლოდან წასვლა სურთ. ასეთები ძალიან, ძალიან ბევრნი არიან. ირანში რებრესიული რეჟიმი და მის მოქალაქეებს იმაზე მეტად სჭირდებათ დასვენება, ვიდრე შვედებს და კანადელებს. ირანელებს უნდათ ღვინის დაღვევა, ცეკვა და ზოგადად, განტვირთვა – სამი რამ, რის გაკეთებაც ირანში ძნელია და რაც საქართველოს ერთგვარი სპეციალობაა. საკუთარი ხალხის სურვილის მიუხედავად, ირანის მთავრობამ საერთაშორისო იზოლაციის და აგრესიის გზა აირჩია. გრძელვადიან პერსპექტივაში, თუ ირანელები მოძებნიან ახლომდებარე ქვეყანას, რომელსაც დასავლეთთან კარგი ურთიერთობა აქვს, ეს მათზე პოზიტიურად აისახება.

ეს ყველაფერი რადიკალურად განსხვავდება იმისგან, რაც აზერბაიჯანში ხდება. მას შემდეგ, რაც საქართველომ მთელ რიგ ქვეყნებთან სავიზო რეჟიმი გააუქმა, აზერბაიჯანმაც დაიწყო ზოგიერთი ქვეყნისთვის ვიზების აეროპორტშივე გაცემა. ამან აზერბაიჯანში მოგზაურობა გაამარტივა. რამდენიმე თვის წინ კი, მოულოდნელად, არჩევნებამდე ერთი კვირით ადრე, აზერბაიჯანმა ვიზების საზღვარზე გაცემა ისევ შეწყვიტა. არჩევნებამდე ცოტა ხნით ადრე უცხოელებს რომ ქვეყნის საზღვრებს ჩაუკეტავ, ამაზე უარესი მსოფლიოს რა უნდა დაანახო?!

მოკლევადიან პერსპექტივაში, საქართველოს გახსნილი პოლიტიკა მეზობელ ქვეყნებთან მიმართებაში ყურადღებით უნდა გავაკონტროლოთ, რადგან შეიძლება, გარკვეულ რისკებს შეიცავდეს. გრძელვადიან პერსპექტივაში კი, ეს ძალზე ჭკვიანური პოლიტიკაა. ისტორიის ფაქტულტეტის რიგითი სტუდენტიც კი გეტყვით, რომ იზოლაცია ყოველთვის წაადგება მათ, ვინც გახსნილია.

ინგლისურიდან თარგმნა გიორგი ცხადაიამ.

სპეციალური შეთავაზება

მხოლოდ 2010 წლის 31 დეკემბრამდე შეგიძლიათ გამოინეროთ **ჭურჭლი** „ლიბერალი“ **თითქმის ნახევარ ფასად!**

წლიური ხელმოწერა მხოლოდ 55 ლარი!

ისარგებლეთ სპეციალური შეთავაზებით, გამოინერეთ **ჭურჭლი** „ლიბერალი“ და მიიღეთ თქვენი **ჭურჭლი** ყოველ **ორშაბათს** თქვენთვის სასურველ ადგილას!

ჭურჭლის გამოსაწერად დაგვიკავშირდით ტელეფონზე: **(899) 48 62 41** ან მოგვანოდეთ თქვენი საკონტაქტო ინფორმაცია ელ-ფოსტით: **info@liberali.ge**

სუდად დაპინყაბუდი ბუში

ჯორჯ ბუში ოპრა უინფრის შოუში გამოჩნდა და ამერიკელ ლიბერალებს, თავად ოპრას ჩათვლით, ამბივალენტური გრძნობები გაუჩინა. იმსახურებს თუ არა თანაგრძნობას ბუში უმცროსი?

გიორგი ცხადაია

ჯორჯ ბუში უმცროსს, შეიძლება ითქვას, ამერიკის ისტორიაში ერთ-ერთ ყველაზე ცუდ პერიოდში მოუწია პრეზიდენტობა. მისმა მოღვაწეობამაც ისტორიკოსებისგან განსაკუთრებით კრიტიკული შეფასება მიიღო. კრიტიკოსებს ბუში ამერიკის პრეზიდენტების იმ სიაში შეჰყავთ ხოლმე, რომელშიც ერთ-ერთ მონინავე ადგილს კრიმინალურ მატინაცებებში გახვეული რიჩარდ ნიქსონი იკავებს.

მიუხედავად ამისა, როცა ის რამდენიმე დღის წინ ლიბერალების ღია მხარდამჭერის, ობამას ერთ-ერთი სერიოზული ლობისტის და „ტელევიზიის დედოფლის“, ოპრა უინფრის შოუში მოხვდა, ჯორჯ ბუშს არცერთ მისთვის უხერხულ თემაზე საუბარი არ მოუწია.

ლიბერალმა მიმომხილველებმა ოპრა უინფრის პრეზიდენტისთვის ზედმეტად რბილი კითხვების დასმა უსაყვედურეს. თუმცა, მათ კარგად იციან, რომ ოპრა უინფრის ბუშის პოლიტიკისადმი კრიტიკული დამოკიდებულება სრულებითაც არ შეცვლია. საქმე ის არის, რომ, ცუდის და უარესის შედარებისას, ლიბერალური მედიაც და პოლიტიკური მიმომხილველებიც უპირატესობას უმალ საეჭვო ინტელექტით, უხერხული გამონათქვამებით და ზედმეტად სწორხაზოვანი პოლიტიკით ცნობილ ბუშს ანიჭებენ, ვიდრე მის რომელიმე კონსერვატორ მემკვი-

რესპუბლიკური პარტიის ტრანსფორმაცია ორ მნიშვნელოვან სიბრძნეს გვახსენებს: პირველი, რომ დროში უწყვეტი პოლიტიკური პროგრამა არ არსებობს, და მეორე, რომ პოლიტიკური ფიგურების მოღვაწეობა ყოველთვის დღევანდელი გადმოსახედიდან ფასდება.

დრეს. მემარჯვენე პარტიების ხასიათი ისე შეიცვალა, რომ ბუშის მიმართ ნოსტალგიის (მცირე, მაგრამ მაინც!) გრძნობა ამერიკელ მემარცხენეებს შორისაც კი გაჩნდა. რესპუბლიკურმა პარტიამ, „ჩაის მსმელების“ და ამაყ-

მინდელი პოლიტიკური კონიუნქტურის მეშვეობით, ბოლო რამდენიმე წელიწადში უპრეცედენტო ცვლილებები განიცადა. ამაში დასარწმუნებულად მცირე ისტორიული ექსკურსიც კმარა:

პროგრამა Medicare Part D-მ თავის დროზე რესპუბლიკელების რიგებში მცირე განხეთქილება გამოიწვია. ეს იყო ხანშიშესული მოქალაქეებისთვის განკუთვნილი

პროგრამა, რომელიც მათთვის ექიმის მიერ გამოწერილი წამლების სუბსიდირებას გულისხმობდა. რესპუბლიკური პარტიის ფისკალურად კონსერვატორი და იდეოლოგიურად მტკიცე ნაწილი ამ ინიციატივამ თავის დროზე ძალზე შეაშფოთა. როგორც აღმოჩნდა, მხოლოდ ამ კონკრეტული პროგრამის გამო ამერიკის ბიუჯეტს უფრო მეტი ზიანი მიადგა (და მომავალშიც მიადგება), ვიდრე დღეს ობამას მიერ განხორციელებულ ჯანდაცვის ყველა ინიციატივას ერთად.

დღეს სიტუაცია რადიკალურად შეიცვალა. ახლა ობამას ჯანდაცვის რეფორმის კრიტიკა სწორედ ფისკალური კონსერვატიზმის პოზიციიდან ხდება. მაგალითად, იმდროინდელი რესპუბლიკელი კონგრესმენებიდან ერთ-ერთი, არიზონელი ტრენტ ფრენსკი, ვინც ბუშის Medicare Part D-ს მხარი დაუჭირა, 2009 წლის ნოემბერში ობამას ჯანდაცვის რეფორმაზე შემდეგ კომენტარს აკეთებს: „მე შევასხენებ

ჩემს დემოკრატიკოლეგებს, რომ მათ შეილებს და ყველა თაობას მათ შემდეგ, ეს კანონი მძიმე ტვირთად დაანგებათ. სწორედ მათ მოუწევთ წარმოუდგენლად დიდი ვალის გადახდა.“

პარტიაში მომხდარი ცვლილებების მასშტაბი თავად განსაჯეთ.

რესპუბლიკური პარტიის ტრანსფორმაცია ორ მნიშვნელოვან ისტორიულ-პოლიტიკურ სიბრძნეს გვახსენებს: პირველი, რომ დროში უწყვეტი და თანმიმდევრული პოლიტიკური პროგრამა ბუნებაში არ არსებობს და ასეთი რადიკალური საკითხებიც კი კონიუნქტურის მიხედვით იცვლება, და მეორე, რომ პოლიტიკური ფიგურების მოღვაწეობა ყოველთვის დღევანდელი გადმოსახედიდან ფასდება. ლიბერალებში ბუშის მიმართ გაჩენილი ნოსტალგიაც ამ ორი ჭეშმარიტების მართებულობას მოწმობს.

ამ ფონზე, ზოგიერთი ლიბერალი იქამდეც კი მივიდა, რომ „ბუშებით“ დაკომპლექტებული კონგრესი ინატრა. „ჩაის მსმელების“ კანდიდატებით და რესპუბლიკური პარტიის რადიკალი ნევრებით წარმოდგენილ კონგრესსა და სენატს თუ გავიხსენებთ, ამგვარი ნატურა ლოგიკას მოკლებული სულაც არ არის.

მიუხედავად იმისა, რომ ბუშის მიმართ დამოკიდებულება შედარებით შერბილდა, მაინც ყველას კარგად ახსოვს, თუ რა გამოიარა ამერიკამ 2000-იანი წლებში და ვინ იყო ამ დროს გადანყვეტილებების უზენაესი მიმღები. პრობლემები, რაც დღეს ამერიკას აწუხებს, დიდწილად სწორედ ბუშის დამსახურებაა.

მართალია, ბუში რადიკალი კონსერვატორი არასდროს ყოფილა, მაგრამ მისი პრეზიდენტობის დროს მიღებულმა გადანყვეტილებებმა ამერიკა, არსებითად, იმ კატასტროფამდე მიიყვანა, რაც ახლა უფრო იკვეთება. ბუში ყველა გადამწყვეტ შემთხვევაში ექცეოდა ინტერესთა ორი მთავარი ჯგუფის: „ვოლ სტრიტის“ და სამხედრო-ინდუსტრიული კომპლექსის გავლენის ქვეშ. ისეთ საკითხებშიც კი, სადაც ამ ორ ინტერესთა ჯგუფს პირ-

დაპირი და აშკარა დანტერესება არ გააჩნდა, ბუშს მზად ჰქონდა მემარჯვენე კონსერვატორული იდეოლოგია, რითაც საკუთარი უმოქმედობის ახსნა შეეძლო (მაგალითად, ქარიშხალ „კატრინას“ შედეგად დაზარალებული ლუიზიანის შტატისადმი გულგრილობა).

პროგრამა Medicare Part D ამგვარი უპასუხისმგებლობის და ინტერესთა ჯგუფებისადმი ლოიალობის ერთ-ერთი კლასიკური ნიმუშია. საქმე ის არის, რომ პროგრამის განხორციელება არა თავად სახელმწიფოს, არამედ კერძო კორპორაციებსა და სადაზღვევო ფირმებს დაევალოდა, რამაც ისეთივე არაეფექტური შედეგი გამოიღო, როგორც დასავლეთის სხვა ქვეყნებში. ე.წ. კერძო-საჯარო პარტნიორები თითქმის ყველგან კერძო კომპანიებისთვის – დიდი მოგების და სახელმწიფოსთვის – ვალებისა და საბიუჯეტო დეფიციტის მომტანი გახდა. კომპანიები, რომლებიც სახელმწიფოსთან გარიგებაში შედიოდნენ, დაწინაურებულნი იყვნენ, რომ მათი „ბიზნესების“ განადგურებას სახელმწიფო არასდროს დაუშვებდა და ამიტომ გაუმართლებელ, თუმცა თავისთვის სასარგებლო ნაბიჯებს უწყობანოდ დგამდნენ. შედეგად, დაზარებულნი ყოველთვის მომხმარებლები და სახელმწიფო რჩებოდნენ.

სახელმწიფოს ადმინისტრაციული ფუნქციებისადმი უნდობლობა მემარჯვენე რესპუბლიკური პარტიის ფუნდამენტური დამახასიათებელი თვისებაა, რომელსაც თითქმის ყველა სფეროში უწევს ადვოკატირებას, სამხედრო და უშიშროების სფეროების გარდა.

რესპუბლიკელების ფისკალურ კონსერვატიზმს ამგვარი ორმაგი სტანდარტებით, რბილად რომ ვთქვათ, არასერიოზული იერი ეძლევა. ნამდვილ ფისკალურად კონსერვატორ ლიბერტარიანელებს, მაგალითად, „კატონის ინსტიტუტის“ ექსპერტებს სოციალური პროგრამები და მალაბიუჯეტიანი ომები თანაბრად არ მოსწონთ. ბუშის პლატფორმის რესპუბლიკელები კი აშკარა წინააღმდე-

გობას ფისკალურ კონსერვატიზმსა და გაზრდილ საომარ ხარჯებს შორის დღემდე ვერ ხედავენ.

ფისკალური კონსერვატიზმისთვის საკვანძო საკითხი – დეფიციტური ხარჯვა მას შემდეგ გამძაფრდა, რაც ბუშმა 2001 წელს მასობრივი საგადასახადო შემცირებები დაიწყო. შედეგად, გადასახადი შეუმცირდათ, როგორც მუშათა და საშუალო კლასის ამერიკელებს, ასევე – მდიდრებსაც. სწორედ აქედან დაიწყო ლიბერალებსა და კონსერვატორებს შორის ურთიერთობების გამძაფრება და რესპუბლიკელებმაც სწორედ ამ გადანყვეტილების მიღების დროს გამოიყენეს ე.წ. „საბიუჯეტო რეკონსილიაციის პროცესი“, რამაც საშუალება მისცა ნაკლები დებატების და მეტი პარტიულ-ჯგუფური ერთგულების ხარჯზე სასურველი ცვლილებები გაეტანათ. დღეს რესპუბლიკელები დემოკრატიებს სწორედ ამ პროცედურის ბოროტად გამოყენებაში ადანაშაულებენ. ეს პროცედურა კი სათავეს ბუშის მმართველობის პირველივე წლიდან იღებს.

ბუშის საგარეო პოლიტიკური ცოდვები, ალბათ, საშინაო პოლიტიკაზე ვრცელი თემაც კია. თავად ბუში შეცდომებს ან უარყოფს ან თავისებურ ინტერპრეტაციას აძლევს. ახლა მას საკუთარი სიმართლის პროპაგანდისთვის ახალი საშუალება აქვს – „გადაწყვეტილების მომენტები“, მემუარული ჟანრის ნიგნი, რომელიც 9 ნოემბერს გამოვიდა და რომლის პუბლიკაციასაც ყოფილი პრეზიდენტი აქტიურად ეწევა. ოპრა უინფრის გადაცემაში სტუმრობაც „ნიგნის ტურის“ ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილი იყო. თუ ზემოთხსენებ ბრალდებებზე ბუშის პასუხები გაინტერესებთ, ნიგნი, ალბათ, ნაწილობრივ მაინც დაგეხმარებათ. ■

**ფისკალური კონსერვატიზმი – ფისკალური პოლიტიკა, რომლის მთავარი პრიორიტეტი არის სახელმწიფო ხარჯვის და სახელმწიფო ვალის შემცირება, დაბალანსებული ბიუჯეტის წარმოება.*

წიბნიჩება საჩაჩთვაცი

საქართველო კითხვის საერთაშორისო შეფასების კვლევაში ბოლოდან მეექვსე ადგილზეა. ქართველი ბავშვები საკუთარ მშობლებს ჰგვანან – ისინი იშვიათად კითხულობენ. მაშინ, როცა კითხვის უნარ-ჩვევებს მოსწავლეთა აკადემიური და შემდგომში სოციალური წარმატებისთვის კრიტიკული მნიშვნელობა აქვს.

სიკო ჯვანაშია

საქართველოს მცირეწლოვანი მოქალაქეები თავდაჯერებულები არ არიან. გარემო, სადაც ისინი ცხოვრობენ და სწავლობენ, რესურსებით ღარიბია. მათი მოსწავლეობის დიდი ნაწილი ცუდად ფლობს სწავლების თანამედროვე მეთოდებს. როდესაც ეს პირობები ერთმანეთს ემატება, ვიღებთ პრობლემას: ქართველი მოსწავლეები ცუდად კითხულობენ.

კითხვის საერთაშორისო შეფასების კვლევაში (PIRLS 2006) ორმოცდაერთი ქვეყანა მონაწილეობდა. კითხვის უნარების დონით საქართველო მათ შორის 36-ე ადგილზეა. ეს ნიშნავს, რომ საქართველოს სკოლების 9-10 წლის მოსწავლეები სხვა ოცდაათმეტი ქვეყნის მოსწავლეებთან შედარებით ცუდად კითხულობენ.

საკუთრივ რეიტინგი განსაკუთრებულად სასარგებლო ინფორმაცია არ არის – ის არ გეხმარება საკუთარი მოქმედების უკეთ დაგეგმვაში. გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანია ინფორმაცია იმ ფაქტორების შესახებ, რომელიც ჩვენი მოსწავლეების ასეთ შედეგებს განაპირობებს.

კითხვასთან დაკავშირებული წარმატების განმსაზღვრელი ორი ძირითადი ფაქტორია: (1) თუ რამდენად თავდაჯერებულია მოსწავლე კითხვისას და (2) გარემო, რომელიც მოსწავლის, როგორც მოტივირებული და უნარიანი მკითხველის, ჩამოყალიბებას უწყობს ხელს.

იმისთვის, რომ ბავშვს კითხვის მოტივაცია გაუჩნდეს, მის გარშემო ტექსტით მდიდარი გარემო უნდა არსებობდეს. სახლში არსებული წიგნების რაოდენობით, საქართველოს ცამეტი

დახრილი ხოშხი თბილისში

ჩუბო გაბრიადის ახალი საათით და ძვანი თაახით

გაბრიადის დახრილი კომუნი მისი სპექტაკლების გაგრძელებას ჰგავს: სიუჟეტური „სვლები“, უბრალო, თითქმის შეუმჩნეველი იუმორი და არტისტულად დახვეწილი დეტალები.

დავით ბუხრიკიძე

ნოემბრის ერთ თბილ, მზიან და მშვიდ შაბათ დღეს ძველ თბილისში ოქროსფერი საათითა და ციფერბლატით დამშვენებული, პატარა, დახრილი კომუნი გაიხსნა. ის არც ტურისტებით გაბეზრებულ პიზას ჰგავს, არც ჩრდილოეთის ციაგით „გატანჯულ“ ტალინის კომუკს და არც პრალის გიგანტური საათითა და მარიონეტებით დამძიმებულ კომუკს.

ანჩისხატის ბაზილიკისა და აიენიანი სახლების გადაკვეთაზე, შავთელის ქუჩაზე, დაახლოებით 30 წლის წინ, რეზო გაბრიადის ძალისხმევით მარიონეტების თეატრი დაარსდა. და აი, კლასიკოსმა რეჟისორმა, სცენარისტმა, მარიონეტების დიდოსტატმა, მეზღაპრემ და ახლა უკვე არქიტექტორმა (დახრილი კომუნი სწორედ მისი დაპროექტებულია), რამდენიმეწლიანი გასაიდუმლოებული, ოდნავ მისტერიული სარემონტო სამუშაოები დაასრულა.

საპატიო თუ ნაკლებად საპატიო სტუმრები, მსახიობები, მუსიკოსები, რეჟისორები „ქვაში ამეტყველებული სპექტაკლის“ მონმენი გახდნენ, რომელიც ცნობილი რეჟისორის უკიდვგანო ფანტაზიით არის ალბეჭდილი: დღის თორმეტ საათზე კარი იღება და ოქროსფრთიანი ანგელოზი პატარა ჩაქუჩს ზარს შემოჰკრავს, რაც კიდევ ერთხელ გვამცნობს დროის უღმობელ ფამთასვლას. დახრილი კომუკის აშენების იდეა რეზო გაბრიადის დიდი ხნის წინ მოუვიდა, თუმცა ქვაში ამეტყველებული ზღაპარი მხოლოდ ამჟამად აქცია რეალობად. ამაში კი საკუთარი ნიჭისა და ღვთის ხელის გარდა, მუნიციპალიტეტის „მსუბუქი“ მატერიალური ხელიც ურევია.

იქნებ, ყველა ქალაქს საკუთარი წარ-

ფოტო: მარიამ კოჩიაშვილი

რეზო გაბრიადე განახლებული თეატრის ფონზე, ნოემბერი 2010

სულის, საკუთარი იერის მსგავსი კომპიუნდა ჰქონდეს? იქნებ, ამგვარი გაბასება ისტორიასთან, როცა გვერდით მეხუთე-მეექვსე საუკუნის ბაზილიკის ტიპის ეკლესია ცოცხლობს, უნებლიეთ გიბიძგებს, რომ კარგი არქიტექტურული გემოვნება ჩამოგიყალიბდეს? ისტორია ათასგვარ წვრილმანებს გაფილტრავს და მხოლოდ საუკეთესო გადარჩება, როგორც ომში დაცხრილული ჯარისკაცის ჩაფხუტი „სტალინგრადის ბრძოლაში...“ როგორც დამცინავი ამოუბისა თუ ფაქიზად ნაკეთი სისასტიკის მეტაფორა.

გაბრიადის დახრილი კომპიუნდას სპექტაკლების გაგრძელებას ჰგავს. სიუჟეტური „სველი“ უბრალო, თითქმის შეუმჩნეველ, მაგრამ იუმორით გაჯერებულ დეტალებში იკარგება. განწყობას ქმნის ყველაფერი – გამომწვარი, მომწვანო თუ თითქმის ზურმუხტისფერი მოზაიკურ-კერამიკული კედლები; მასზე ამოტვიფრული ადამიანებისა და ცხოველების პატარა ფიგურები, რომლებიც განსაცვიფრებელ და გულისამაჩუყებელ განწყობას ქმნის; დახრილი საათის „გაფუჭებული“ ისრები, ცხაური სარდაფის ფანჯარაზე; სადღაც შემომდგარი ფერადი კერამიკული ქოთნები, გვერდით შეყენებული რელსი, კომპიუნდა რომ არ „ნაიქცეს“, გამხმარი ნა-

ტვრის ხე კომპიუნდას კენწეროზე თუ ბრონეულის პატარა ბუჩქები; საკვამურიდან ამოჩრილი პატარა მილი, რომელიც ზღაპრულ თუ ოჯახურ ატმოსფეროს ანიჭებს ძველი თბილისის უსწორმასწორო ქუჩებივით აწყობილ კომპიუნდაფორას, კომპიუნდაზღაპარს.

ავტორი ამბობს, რომ თითქმის ოთხი წელი დასჭირდა დახრილი კომპიუნდას მშენებლობას, რადგან მხოლოდ დანგრეული სახლების ძველ აგურსა და, ნაწილობრივ, ქვასაც იყენებდა. მაგრამ ქვა და აგური ძნელად „მეგობრობენ“, ამიტომ დიდი სიფრთხილე და გემოვნებაა საჭირო, ერთ მშენებლობაში რომ მოაქციო. ასე თუ ისე, ჰარმონიის შემთხვევაში შენობა თბილ და ვარდისფერ იერს იღებს. ახლა შეგიძლიათ, დიდხანს და საფუძვლიანად ათვალიეროთ ეს „მულტიკულტურული მოზაიკა“: ბიზანტიური სისადავე, ანტიკური თალები და სვეტები, შუა საუკუნეების ევროპული ქალაქების კედლები და საათი რომაული ციფერბლატით, ქართული დეკორი და აგური, რუსული „ხის ქოხის“ ელემენტები, აღმოსავლური მინიატურები...

მოკლედ, გაბრიადის დახრილი კომპიუნდას მამდვილ შემეცნებით-კულტურულ თავგადასავალს ნიშნავს, ყოველგვარი ეგზოტიკურობისა და ნაძალადევი „სილნალიზაციის“ გარეშე.

დიდი ხნით ადრე, 80-იანი წლების სპექტაკლში „ტრაპიზუნდის იმპერატორის ქალიშვილი“, იყო ერთი სასაცილო პერსონაჟი – მეომარი არჩილი, რომელიც იტალიაში ლაშქრობისას პიზის კომპიუნდას ნიხლს ჰკრავდა და ის იხრებოდა. თბილისურ კომპიუნდას ყოველი შემთხვევისათვის რკინის რელსი შეუყუდეს, ისე, ვინმე, სილამაზით მოხიბლულმა, უნებლიეთ ფეხი რომ არ ჰკრას... ოდნავ მოშორებით კი ნამდვილი თეატრი დგას, უკვე ოცდაათი წლის, რომაული სტილის შენობა კოპნია თბილისური აივნით და უკვე შეცვლილი შუშბანდით პირველ სართულზე, სადაც რესტორანი „არ იდარდოც“ იყო.

იქ უცნაური სურნელი იდგა: ოდნავ ლაკირებული ხის, ძველი გაზეთების, აფიშების და აბაჟურის. იყიდებოდა შავი ღვინო, თონის პური, იმერული ყველი, პრასი, ჯონჯოლი... საფრანგეთის კულტურის ყოფილი ატაშე საქართველოში პასკალ ჟუსტი ამბობდა, რომ მზად იყო, ცხოვრების ნახევარი ამ საოცარ შენობაში გაეტარებინა. განახლებულ თეატრში უკვე პირველი ნარმოდგენაც გაიმართა – „ჩვენი გაზაფხულის შემოდგომა“. როგორ იპარავს ჩიტი ბორია ლენინისთავიან „თუმნიანებს“ გაჭირვებული ბებია დომნას დასახმარებლად. რამდენადაც ცნობილია, მზადაა „სტალინგრადის ბრძოლა“.

და ვიდრე მეორე მსოფლიო ომის ამ ყველაზე სისხლისმღვრელ ბრძოლაში დაღუპული ათასობით ცხენებისა და ჭიანჭველების ამბავს გაიგებთ (ან გაიხსენებთ), არ დაგავიწყდეთ, ზუსტად 12 საათზე, თბილისის დახრილ კომპიუნდას ოქროსფრთიანი ანგელოზი ზარს შემოჰკრავს. აჟღერდება ცნობილი იმერული სიმღერის, „სიყვარული ძნელია“ მოტივი და ჩვენს წინ, ერთი წუთის განმავლობაში მთელი ცხოვრება ჩაივლის: ჯერ ახალგაზრდა შეყვარებულები, შემდეგ უკვე ზრდასრულები, უკვე მოხუცები და ბოლოს – ორი პატარა საფლავი... და ისევ შეყვარებულები. მთელი ცხოვრება, როგორც გაფუჭებულ ციფერბლატზე მოძრავი ისრები; როგორც კომპიუნდას სახურავზე აყვავებული ბრონეული...

ფოტო: მარია სურგულაძე

ეჩის უჯახივსაეშეობა

რატომ გვიგზავნიან (ასეთ) ჯაშუშებს?

ლაშა ბულაძე, მწერალი

ალბათ, ბევრს გემახსოვრებათ რუსი ხალხის გამოკითხვის ამბავი, შტატების მერე საქართველოს რომ ასახელებდნენ რუსეთის უპირველეს მტრად.

მაშინ ისიც ითქვა, რუსების უმრავლესობას საქართველო მრავალმილიონიანი მუსლიმური ქვეყანა ჰგონიაო. აი, რაღაც ამდაგვარი: „გრუზინისტანის ისლამური რესპუბლიკა“. ხოდა, რა სამწუხაროა, როცა მტრულად განწყობილს დიდი და ბევრი ჰგონიხარ და ისე სძულხარ, როგორც გოლიათს უნდა სძულდეს მასზე ოდნავ დაბალი გოლიათი.

მაგრამ ერთი კია, მიუხედავად ასეთი წარმოდგენებისა, ჩვენზე მაინც არ გახლავან მაღალი შეხედულების. ამერიკელებისათვის ტყუილად არ მიუნიჭებიათ პირველი ადგილი – ამათ უფრო სცემენ პატივს, ვიდრე ჩვენ. ჩვენ რაღაც ბანძ გოლიათებად გვთვლიან.

აბა, შეხედეთ თუნდაც შტატებში შეგზავნილ აგენტობას და მერე ჩვენთან შემოგდებულ შპიონ კაცებს შეადარეთ. რას გვანან ჩვენი შპიონები და იმათები კი რა ლამაზები არიან! აი, რას ნიშნავს იყო მართლაც წარმატებული და მიმზიდველი ქვეყანა (აშშ-ს გვულისხმობ): ასეთისთვის, ბოდიშს ვიხდი და, კაი ჩასაკოკლოზინებელი და ტაკომრგვალი შპიონი ანა ჩეპმენი (თუ რაც ქვია) გემეტება, ხოლო ყოფილი მოძმე რესპუბლიკისთვის – დალლილი, ღიპომჩვარული და გაუპარსავი კაცები.

ეს რა სამარცხვინო შპიონებია: ამბავს ვერ მოგიყვებიან, ამათ როგორ უნდა ანდო შენი გულის ნადები! ამათ როგორ

უნდა მოახერხონ, უკაცრავად და, დავერიეში შემოსვლა – ქართულად ვერ მეტყველებდნენ. შპიონი ისეთი უნდა იყოს, სხენებული ტაკომსხვილი ჩეპმენი რომაა – გამართულად რომ ტიკტიკებს შენს მშობლიურ ენაზე და, ბოლო-ბოლო, კალთაზეც რომ დაატირებ: ოღონდ

შენ არ მიმატოვო და ყველაფერს ჩაგიკაკლავო...

აბა, ჩვენი ჭუჭყიანუჯაკეტიანი მსუქანი ხალხი ვის რა ჯანდაბად უნდა! ასეთმა ან რა უნდა გაიგოს და როგორ უნდა გადმოსცეს ნანახ-მოსმენილი? ხომ გეუბნებით, ერთი სიტყვაც ვერ გავიგე მათი ნაამბობიდან... თან რამდენი არიან, სად მოინახა ამდენი ერთნაირი?

ბიძამვილ-მამიდაშვილები ხომ არ იყვნენ ერთმანეთისთვის?

მიდი და იძახე ამის მერე, ერთმორწმუნე ერებია რუსები და ქართველებიო, – ღირსეული ერთმორწმუნე ერი, მე ასე მესმის, პატივისცემის ნიშნად ამ ხოზობოჩებს კი არა, ანანო ჩეპმენის მსგავს ცუნცულა და ტაკომევაშლებულ ცუგრუმელებს შემოგთავაზებდა – ეს ნამხდარი ბიძაკაცები კი ვის რა შავ ქვად უნდა!

შპიონი ისეთი უნდა იყოს, მისი გაცნობა რომ გესიამოვნოს: სიმპათიური, სპორტული და შიროკი, ასე ვთქვათ. ბრიტანელი ჯაშუშვიით.

ერთი ის მანახა, ვინც ამათ, ჩვენთან შემოყრილებს ენდო და რამე ჩაუკაკლა, ან რაიმე მეტნაკლებად საპასუხისმგებლო პოსტი ანდო!

ეტყობა, რა ქვეყანაც ვართ, ისეთი შპიონები მოგვკადრეს.

წარმომიდგენია, ჩვენები, ანუ რუსეთში შეგზავნილი ქართველი შპიონები რას ემგვანებიან! უი, უი, უი! გაფიქრებაც არ მინდა. სირცხვილო, სირცხვილო! ალბათ, რას წვალობენ, რას ჯახირობენ რუსულად: ეტა ინფარმაცია ხაჩუ, ეტა ნიეტ! ვოტ ეტა!

მოკლედ, ჩემი შეხედულება ასეთია: ნანვალები, წერა-კითხვის უტოღინარი და ცხოვრებით შეჭირვებულ-შენუხებული შპიონი ბევრს ვერაფერს დაგაკლებს, საშიშები ჯეიმს ბონდის იერის მქონენი, არისტოკრატულ წრეებსა თუ სამთავრობო სიმაღლეებზე მბრწყინავი (ან შეფარულად მბრწყინავი) ჯეელები გახლავთ. კინოში, ყოველ შემთხვევაში, ასეა.

ამინდი და ფეხბურთი

გიო ახვლედიანი

ინგლისში ადრე წამოღამება დაიწყო. ეგრე, ოთხი საათის მერე კი დაბნელებულია. შესაბამისად, ამინდიც წახდა, თუმცა კი ამბობენ აქ ამინდი არ ვარგაო. ამინდისა რომ ვთქვათ უფრო გასაგებად, ერთხელ ლივერპულის ლეგენდარულმა მწვრთნელმა ბილ შენკლიმ იხუმრა ვილაცაზე, მაგას ხასიათი აქვს, როგორც წვიმა მანჩესტერში, თუმცა მანჩესტერში წვიმა ხანდახან გადაიღებს ხოლმეო.

ამინდი კი წახდა, მაგრამ ინგლისური ფეხბურთისთვის ეს არააფერია. ყველაზე მაგარი მატჩები ინგლისში სწორედ მკაცრ ამინდში ითამაშება. დღევანდელი საფეხბურთო მინდვრების დრენაჟი და მთელი ამბავი უკვე ლამის ჩვენთანაც იძლევა იმის საშუალებას, რომ ფეხბურთელებმა ტალახი არ ზილონ, მაგრამ მინდორი მაინც მინდორია და ინგლისელი ფეხბურთელები და მწვრთნელები ალბათ, პირველ ადგილზე არიან მსოფლიოში ამინდის და სათამაშო მინდვრის განხილვის საკითხში.

ისტორიაში არაერთხელ ყოფილა, რომ ინგლისელ მწვრთნელებს თავიანთი გუნდის, უფრო კი ეროვნული ნაკრების მარცხი ამინდისა და გაზონისთვის დაუბრალეობიათ. სიცხე იყო, ან ბიჭებს ბალახმა გუნება წაუხდინაო და ასეთები.

რა თქმა უნდა, ინგლისელი ფეხბურთელები იმთავითვე განებივრებულნი იყვნენ კარგი ბალახით. ქვეყანაში, სადაც ზამთარშიც კი პარკები მწვანედ ბიბინებს, საფეხბურთო მინდორი ყოველთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის რამ იყო.

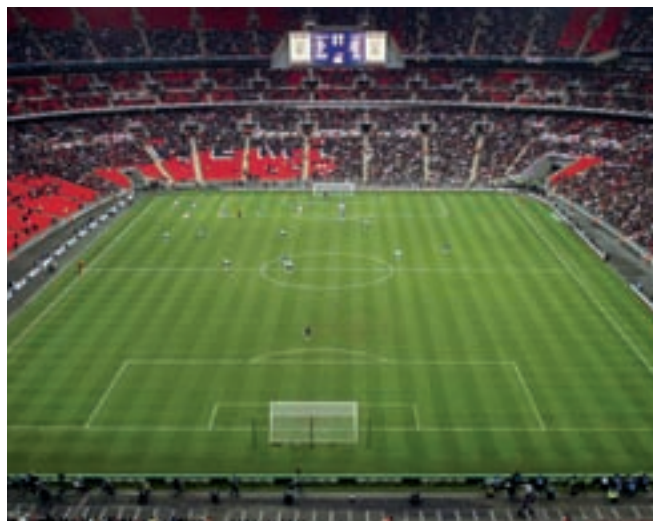
აი, რახანია გაიხსნა ახალი უემბლი და სალაპარაკო ერთია – მისი გაზონი, რომელიც ვერა და ვერ მოიყვანეს იმ კონდიციაში, რომ სალაპარაკო არ იყოს. ვერასგზით. ინგლისი უცნაურობათა ქვეყანაა. უემბლიდან აღმოსავლეთით წახვალ და დიდი წვალების გარეშე მიაღებე არსენალის ახალ სტადიონს, ემირატს, სადაც მთელს ქვეყანაში თითოთი საჩვენებელი მწვანე მინდორია. არა, მინდორი უემბლიზეც ხასხასა მწვანეა, მაგრამ ვერაფრით მოამაგრეს, მოაშრეს და ასე შემდეგ. არსენალს მინდვრის მოვლის დიდი ტრადიცია აქვს და ის ძველი ჰაიბერიდან ახალ ემირატზეც იოლად გადმოიტანა. მისი მებალახენი ცნობილნი არიან. ასეთივე ტრადიცია ჰქონდა ძველ უემბლის, თუმცა, ახალ მინდორს თავიდანვე უიღბლობა დაებედა და მისი გაზონის ამბავი კვლავ საიდუმლოებით მოცული რჩება. ეგებ არსენალის მებალახეებმა უშველონ.

ინგლისელი მწვრთნელები რომ უცხოეთის სიციხეს და ბალახს დაიჩვილებენ ხოლმე, არასდროს დაიჩვილებენ

საკუთარი მინდვრების ცუდ ამინდს. იმიტომ რომ ეს ამინდი ჩვეულებრივია აქაური ფეხბურთისთვის. ჩრდილოეთის ქვეყნებში სიციხეში თამაში რაიმე ექსტრიმად საერთოდ არ ითვლება, მაგრამ ინგლისი, როგორც წვიმის ქვეყანა, ამ საქმეს წვიმასაც უმატებს. ფეხბურთი და წვიმა ამ კუნძულზე განუყრელი მეგობრები არიან. საზოგადოდ, ინგლისის გამუდმებული წვიმის და მარადი ნისლების ქვეყანად წარმოსახვა უფრო ვიქტორიანული ეპოქის წიგნების ამბავია, განსაკუთრებით კი ლონდონთან მიმართებაში, მაგრამ მაინც შეიძლება ითქვას, რომ წვიმა აქ ცხოვრების ნაწილია, ხოლო ქოლგა უბეში ყველაზე მაგარ ძველ ბიჭს ისე უდევს, როგორც იაპონელ სამურაის – მარაო ქამარში. ამიტომ, ფეხბურთსაც კარგა მშვენივრად სდევს ხოლმე წვიმა.

და უხდება კიდევც. ქვეყანაში, სადაც ყველაზე მეტი მატჩი შობის და ახალი წლის დღეებში იმართება, ანუ მაშინ, როცა მთელი ევროპის ფეხბურთელები მხართეძოზე არიან წამოწოლილი, ყოველთვის კარგი საფეხბურთო ამინდია, თუნდაც ეს ამინდი საშინელი იყოს.

უცნაურობათა ქვეყანაა, მაგრამ უცნაურობები ძალიან ტკბილია ხოლმე. როგორც რიჩარდ ლომგული ამბობს ერთ ფილმში: პატიოსანი, უშიშარი და გულუბრყვილო, აი, ნამდვილი ინგლისელი. ამინდის და ფეხბურთის ამბავიც ამას ჰგავს. რაღაცით.

ბასეიხნება ავცაბახში

ნაწილი II

თბილისის უბნები თვალის ერთი შევლებით.

კახა თოლორდვა

აქ ყველა ქუჩაზე იმაზე მეტხანს გინდა, დარჩე, ვიდრე სადმე სხვაგან. აქ ყველა ეზოში გინდა, რომ შეიხედო, გინდა, რომ აქაურებს იცნობდე, გინდა, რომ აქაური იყო, ამუბნელი. ნოემბრის მზე ზურგში მირტყამს და ჩემსავე ჩრდილს ჩემზე წინ ატარებს. ოციოდე წუთი იქნება, რაც ავლაბრის ერთ-ერთი ქუჩის აღმართს შევუდექი. ძირითადად სომხური ან რუსული საუბარი მესმის. ავლაბრულ ბიჭებს მძიმე მზერა აქვთ, გოგონებს კი ჭრელ-ჭრელი ტანსაცმელი აცვიათ და ხშირად იცინიან. „ენრიკო გალისა?“ – ეკითხება ზურგჩანთამოკიდებული ათიოდე წლის ბიჭი მეგობარს. მე ვჩერდები და გარშემო ვიყურები – მინდა, ენრიკოს მოვკრა თვალი. ის არ ჩანს. ბიჭები გზას აგრძელებენ. მათ შემხედვარეს მახსენდება, რომ არასდროს მისეირნია აქ ზამთარში, დათოვლილ ქუჩებში. არც ჩემი შვილი მომიყვანია აქ სასეირნოდ. რატომ? არ ვიცი, პასუხი არ მაქვს.

ქუჩის კუთხეში მდგარი ლურჯი მანქანიდან რუსული სიმღერა ისმის მთელ ხმაზე, მაგრამ საკმარისია, გზიდან გადაუხვიო, ერთ-ორჯერ მიუხე-მოუხვიო და უკვე სრულ სიჩუმეში ხვდები. აქ ყველგან ასეა, ერთ წუთს ქალაქის ხმაურში მიაბიჯებ, მერე კი გზიდან გადაუხვევ და უეცრად მხოლოდ გამხმარი ფოთლების ასფალტზე ფეხჭუნის ხმაღა გესმის. რამდენიმე წამში ეს ხმაც ქრება და რომელიმე, ძალიან, ძალიან ვიწრო ქუჩა შენივე ნაბიჯების და გულისცემის ამარა გტოვებს. ასეთი ქუჩები უსაჩუქროდ არავის აბრუნებენ უკან და ქალაქის ხმაურში შებრუნებულს აუცილებლად თან გამოგატანენ ერთი-ორ ძალიან ლამაზ, აგურით ნაშენებ, ხშირად ოდნავ დაზიანებულ სახლს და ქაოტურად ლამაზ, ზოგჯერ კვიპაროსიან ეზოს, რომლის მოხატული კედლებიდანაც დოინჯუშემოყრილი შვარცენგერი გილიმის, ფანჯრებიდან კი „ლოვენბრაუს“ ქილებით შეკონინებული სატელევიზიო ანტენებია გამოჩრილი. მე ძალიან მომწონს აქაური ლაბირინთები, მაგრამ არ ვიცი, აქ მცხოვრებნი ჩემნაირად ფიქრობენ თუ არა. აქაურებს თვითგადარჩენის უცნაური სისტემა აქვთ შემუშავებული, რაც კარგი ცხოვრების შედეგი ნამდვილად არ უნდა იყოს, – სარცხის თოკები ერთ ეზოში იწყება და მეორეში მთავრდება, წყლის გამაცხელებლები დაბლანდულ ეზოებში, ხეებზე დამონტაჟებული, ძნელი გასარკვევია, თუ საით უჭირავთ გეზი ელექტროსადენებს და საერთოდ გაუგებარია, თუ როგორ აყენებენ აქაურები მანქანებს ამ უეინროვეს, გაუვალ ქუჩებზე. ალბათ, ვერტმფრენებით თუ უშვებენ ხოლმე საღამოობით და დილაობით ასეთივე გზით გაჰყავთ. და მაინც, აქაურობა კეთილად ღიმლისმომგვრელი უფროა, ვიდრე დამთრგუნველი. უფრო მეტიც, აქ სეირნობისას გრძნობ,

თუ როგორ უნევს გული ქალაქს აქეთკენ. თბილისი ავლაბრისკენ მოცოცავს, ნელ-ნელა და დამაჯერებლად. ამაზე უამრავი ახალი მშენებლობა მიგანიშნებს, თუმცა მათი შემხედვარე მხოლოდ იმაზე ფიქრობ, თუ როგორ შეიძლება აქაური განუმეორებლად ქაოტური და დაზიანებული სილამაზის შენარჩუნება. ბოლოს და ბოლოს, ავლაბარი ხომ ის უბანია, რომლის შესასვლელთანაც ვილაც სასიქადულო საბჭოთა არქიტექტორმა ის წაგრძელებული საბჭოთა შენობა ჩადგა, მეტეხიდან გადაღებულ თბილისის ნებისმიერ ხედს რომ აფუჭებს? ამასაც ნიჭი უნდა, არა?

ფიქრებიდან ვილაც ქალს გამოვყავარ, – „გაზიდან ხარ?“ – მეკითხება, ქართულად. „არა, ქალბატონო!“ „აბა, რკინიგზის გადატანის საკითხზე ხარ?“ სასწრაფოდ ვმაღავ ბლოკნოტს და კალამს და გზას ვაგრძელებ. ცოტა ხანს, ვინაიდან გვერდის აქცევა შეუძლებელია, სამგლოვიარო პროცესიას მივყვები, მერე ვილაც კეთილ ადამიანებთან ერთად ყავას მივირთმევ, პირდაპირ ქუჩაში, ფეხზე მდგარი, თან პოლიტიკაზე ვსაუბრობთ, მერე ერთი ქალბატონი ყურძნით მიმასპინძლდება, მეორე კი ახლად გამომცხვარი კარტოფილის ღვეზელით. „ვოტ ვი, ვაკინცი, დუმამეტე ჩტო ზდეს ნამ ლეგკო, ნო...“ მერე პატარა ბიჭებთან ერთად ფეხბურთს ვთამაშობ სრულიად გამოგნებელი სილამაზის ქუჩაზე, რომლის სახელიც არ ჩავინერე და ძალიან ვნანობ. არაფერია, ვიპოვი. მერე კი ძალიან ვიღლები და სახლში ვბრუნდები. ვახშობისას თბილისის რუკას ვათვალიერებ და ვფიქრობ ქალაქის რომელ უბანში გავისეირნო შემდეგ.

„ბულგარის“ სუნი მირჩენია...“ – მესმის ჩემს გვერდზე მჯდარი ქალბატონის ხმა. დილაა. კუს ტბაზე ვზივარ და ამ ტექსტს ვწერ. აქ ყურმოკრული საუბარი მახსენებს, რომ გუმინ, ავლაბრის ქუჩებში სეირნობისას, თან დამწვარი ფოთლების სუნი მდევდა.

თელავი, ყვარალი, ლაგოდეხი
გორი, ქარალი, ხაშური
ზესტაფონი, ქუთაისი, სამტრედია
ურაკი, ქოგულეთი, ბათუმი
ფოთი, სენაკი, ზუგდიდი

FM 105.5
FM 103.0
FM 104.5
FM 101.0
FM 101.9

WWW.LIBERALI.GE
